

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 15 ΜΑΪΟΥ 1968 | ΑΡΙΘ. 10

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

1. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς θεοσύστατος ὀργανισμὸς ὑπὸ τοῦ Θεοανθρώπου Ἰδρυτοῦ αὐτῆς συσταθεῖσα χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι κατὰ τε τὴν φύσιν καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς δισυστάτος ὀργανισμὸς, ἥτοι θεῖός τε ἅμα καὶ ἀνθρώπινος. Ὑψιστος δὲ σκοπὸς ταύτης εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰδρυτοῦ ταύτης ἄπαξ καὶ διὰ παντὸς τεθεῖς, ἥτοι ἡ ψυχοσωματικὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἀνύψωσις τούτου εἰς ὃν τέλειον, ὅσον εἶναι ἐφικτὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὥστε ὁ κατ' εἰκόνα Θεοῦ πλασθεὶς ἄνθρωπος νὰ καταστῇ ἄξιος ἀμοιωθῆναι» πρὸς τὸν Θεόν! Τὸν ὑψιστον τοῦτον προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἔχει καὶ ὀφείλει νὰ ἔχη ὡς στόχον μόνιμον καὶ ἀμετάθετον.

2. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ Πολιτεία, ὡς ὑψιστον σκοπὸν τίθησι τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐημερίαν τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ τὴν συνεχῆ ἀνοδὸν καὶ ἐξύψωσιν, πνευματικὴν τε καὶ σωματικὴν τῶν πολιτῶν καὶ ὑπηκόων τῆς. Ἡ Πολιτεία φαίνεται ἐνδιαφερομένη διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆ. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως ἐνδιαφέρεται διὰ τε τὴν παροῦσαν, ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν διὰ τὴν μέλλουσαν, τὴν αἰώνιαν, ἣν καὶ θεωρεῖ μακαρίαν. Ἀλλ' ἡ Πολιτεία, ἡ ἐκ χριστιανῶν πολιτῶν συναποτελουμένη, κατ' οὐσίαν κινεῖται καὶ δρα ἐπὶ τῇ βάσει Νομοθεσίας, ἐπὶ τοῦ θείου Νόμου ἐστηριγμένης. Οὕτω πως δὲ ἡ Civitas terrena καθίσταται, ὡς διεξοδικῶς διέλαβεν ἐν τῷ κλασσικῷ του ἔργῳ «De civitate Dei» ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, Civitas aeterna, ἀποτελοῦσα ταύτης καὶ τμῆμα καὶ προκαταρκτικὴν δύναμιν, σκοποῦσαν εἰς τὴν διὰ τῆς συνεχοῦς προόδου καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς

τελειώσεως, εἴσοδον τοῦ πολίτου τῆς Civitas terrena εἰς τὴν ἔνδοξον καὶ θριαμβεύουσαν θεῖαν Πολιτείαν, τὴν Civitas aeterna.

3. Μετὰ τὰ λεχθέντα, εἶναι εὐκόλον νὰ κατανοήσῃ τις, ὅτι κατ' οὐσίαν ἡ τε Πολιτεία καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀποβλέπουσι πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὴν εὐτυχίαν, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν συνεχῆ τελειοποίησιν, πνευματικὴν, ἠθικὴν, ψυχοσωματικὴν καθόλου, τοῦ πολίτου, τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν τούτοις, παρὰ τὴν ταυτότητα τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν δύο τούτων ὀργανισμῶν, ἐμφανίζονται πολλάκις διαφοραὶ ἀντιλήψεων ἐν τῇ ἐπιλογῇ τῶν μεθόδων, τῶν μέσων καὶ τῶν παντοειδῶν μέτρων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ. Καὶ ἡ διαφορά αὕτη ἀντιλήψεων ἐπιλογῆς τῶν ἐκάστοτε μεθόδων, μέσων καὶ μέτρων ἐπὶ τοῦ πεδίου δράσεως ἐκατέρας, Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ, ὀδηγεῖ οὐχὶ σπανίως εἰς ἀντιθέσεις, εἰς ἀνταγωνισμούς, εἰς ὀξύτητας καὶ ἔστιν ὅτε εἰς διενέξεις πᾶν ἄλλο ἢ φιλικὰς, ἵνα μὴ εἴπω ἐχθρικάς.

4. Πάντα τὰ εἰς διένεξιν καὶ διαίρεσιν καὶ ἀντίθεσιν παρωθοῦντα σημεῖα δύνανται ν' ἀποφευχθοῦν, ἐφ' ὅσον ἡ Πολιτεία σέβεται καὶ ἀποδέχεται, ἐν πνεύματι κατανοήσεως καὶ συνεργασίας, τὰς ὀρθὰς καὶ ἐποικοδομητικὰς γνώμας τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συντάξεως τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου, ἥτοι τῶν Ἀρχῶν τοῦ Σ υ ν τ ἄ γ μ α τ ο ς ἀμφοτέρων. Διὰ τῶν δύο τούτων Καταστατικῶν Χαρτῶν διαγράφονται αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ ζωῆς καὶ δράσεως ἐκατέρου τῶν δύο τούτων ὀργανισμῶν. Πᾶν

σπέρμα διχονοίας, διενέξεως καὶ ἀντιθέσεως εἶναι δυνατόν ν' ἀποφευχθῆ διὰ κοινῆς συναιρέσεως, κοινῆς προμελέτης καὶ κοινῆς ἀποφάσεως, μάλιστα δὲ προκειμένου περὶ θεμάτων εἰδικῶν, ἐφαπτομένων φύσει, ἀμεσώτερον τῶν λοιπῶν καὶ τῶν δύο περιοχῶν τῶν Ὁργανισμῶν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

5. Καὶ προκειμένου μὲν περὶ τοῦ Συντάγματος τῆς Πολιτείας, τὸν πρῶτιστον λόγον ἔχει, φύσει τε καὶ θέσει, ἡ Πολιτεία. Ἀλλὰ προκειμένου περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συντάγματος, τοῦ οὕτω καλουμένου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας, τὸν πρῶτιστον λόγον, ὡς εἶναι πρόδηλον, θὰ ἔχη ἡ Ἐκκλησία. Ἡ φιλαλληλία καὶ συνεργασία δύναται ν' ἀναπτυχθῆ καὶ διατηρηθῆ, ὅταν οὐδετέρα τῶν δύο τούτων Δυνάμεων ἀντιτίθεται ἐγωπαθῶς τῇ ἑτέρᾳ. Ἡ τε Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολιτεία ἔχουσιν ἀνάγκη ἀμφοτέραι τῆς τοιαύτης φιλικῆς συνεργασίας καὶ κατανοήσεως ἀκριβῶς ἐν τῇ διαχαράξει τῶν συνταγματικῶν τῶν Ἀρχῶν. Οὔτε ἡ Πολιτεία, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ Ἐκκλησία δικαιούνται ν' ἀποξενῶσιν ἀλλήλας ἐν τῇ διατυπώσει τῶν ἀρχῶν τῆς διακυβερνήσεώς των, ἐφ' ὅσον, ὡς ἐλέχθη, ἀμφοτέραι ἔχουσιν ὡς στόχον τὸν ἄνθρωπον, τὴν πρόοδον, τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ.

6. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς θεανθρώπινος ὀργανισμὸς, ἐκτείνει τὰ ἐνδιαφέροντά της διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸν προσωρινὸν πολίτην τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν μέλλοντα πολίτην τοῦ οὐρανοῦ, ἄχρι καὶ τῶν μᾶλλον ἐξειδικευμένων πτυχῶν τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἄρα ἡ Ἐκκλησία ἐνδιαφέρεται καὶ ὀφείλει νὰ ἐνδιαφέρεται ἰδιαίτατα διὰ τὴν ὅλην διατύπωσιν τῶν Ἀρχῶν τοῦ Συντάγματος τῆς Πολιτείας, αἱ ὁποῖαι Ἀρχαὶ προτίθενται νὰ κατευθύνουν τὴν ὅλην ζωὴν καὶ δρασίαν τοῦ ἀτόμου, ἢτοι τοῦ πολίτου τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς. Ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ καὶ ἡ Πολιτεία, τοσοῦτω μᾶλλον, διότι αὕτη κέκληται νὰ κυρώσῃ, κατοχυρώσῃ καὶ διασφαλίσῃ τὰ δίκαια τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ ἐγκριθησομένου Νέου τυχόν Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ οὗτος ἀναφέρεται εἰς

τὸ ἄτομον, τὸν ἄνθρωπον, τὸν χριστιανόν, καὶ τοῦτον ἐπιζητεῖ ἐν τέλει νὰ ἐξυπηρετήσῃ. Ἔχει λοιπὸν καὶ ἡ Πολιτεία καὶ καθῆκον καὶ δικαίωμα νὰ ἐξαιτήσῃται παρὰ τῆς Ἐκκλησίας κατανόησιν, συνεργασίαν καὶ πνεῦμα φιλάδελφον πρὸς ἐπιτυχῆ διαχαράξιν τῶν Ἀρχῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Συντάγματος. Εἰς ἐν μόνον δὲν δύναται καὶ δὲν πρέπει νὰ γνωμοδοτῆ ἡ Πολιτεία, εἴτε πρόκειται περὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτῆς Συντάγματος, εἴτε περὶ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ Δόγμα, ἢτοι πᾶν ὅ,τι ἀποκαλυφθὲν ἄπαξ ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ διδαχθὲν ὑπὸ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ διατυπωθὲν καὶ ἐρμηνευθὲν ὑπὸ τῶν ἑπτὰ ἀγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, παραμένει ἔκτοτε ἐν τῇ ἀγία Ἐκκλησία ἑσαεί, ὡς ὅρος ἀδιασάλευτος. Οὐ μόνον δὲ δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῆ ἢ ἀλλοιωθῆ ἢ παρερμηνευθῆ τὸ δόγμα, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ὡς θέμα συζητήσεως ἐπιτρέπεται νὰ τεθῆ. Τὸ Δόγμα, εἴτε ὡς ὅρος Πίστεως, εἴτε ὡς ὑψίστη ἢ θικῆ διδαχὴ καὶ ἄρα Νόμος ἀναλλοίωτος καὶ ἀπαρασάλευτος τῆς Ἐκκλησίας, θείαν ἔχον τὴν προέλευσιν, ὑπ' οὐδενὸς δύναται νὰ μεταβληθῆ, οὐδὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς ἔτι τῆς Ἐκκλησίας. Αὕτη ἔχει βεβαίως τὸ δικαίωμα τῆς ἐρμηνείας ἢ διασαφήσεως, ἀλλ' οὐδέποτε τῆς ἀλλοιώσεως, τῆς παρερμηνείας ἢ τῆς ἄρσεως τοῦ οἰουδήποτε, ὡς δόγματος διατετυπωμένου καὶ ἀναγνωριζομένου. Εἶναι φανερόν λοιπὸν, ὅτι πολὺ ὀλιγώτερον δὲν δύναται ἡ Πολιτεία νὰ ἐπεμβαίη εἰς τὰ θέματα τῆς Πίστεως, ἅτινα ἀποτελοῦν δόγματα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

7. Ἐν ὄψει λοιπὸν τοῦ Νέου Συντάγματος καθῆκον, ἀλλὰ καὶ δικαίωμα ἔχει ἡ Ἐκκλησία, ἵνα αἰτησῃται παρὰ τῆς Πολιτείας, ὅπως ἀκουσθῆ καὶ ἡ γνώμη αὐτῆς. Γνώμη ἀναφερομένη εἰς τὸ σύνολον τῶν θεσπιζομένων ἀρχῶν ὑπὸ τοῦ Νέου Συντάγματος, καθ' ἃ ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν. Ἀλλ' ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας πρέπει πρωταρχικῆν θέσιν νὰ καταλάβῃ καὶ μετὰ σεβασμοῦ νὰ εἰσακουσθῆ ὑπὸ τῆς Πολιτείας, προκειμένου περὶ τῶν δύο ἐν τῷ ἰσχύοντι Συντάγματι πρῶτων ἄρθρων. Πᾶσα λέξις ἢ ὅρος ἢ φράσις ἢ ἐννοιολογικὴ διατύπωσις εἶναι ἀπαραίτητον νὰ δια-

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀθήνησι 23.18.67

Πρὸς
τὸν Ἀξιότιμον κ. Χαρίλαον Μητρέλιαν
Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀναθεωρήσεως
τοῦ Συντάγματος

Ἐ ν τ α ὺ θ α

Συνοδικῆ ἀποφάσει διαβιβάζομεν ὑμῖν 1) Σχέδιον διατυπώσεως τῶν ἄρθρων 1,2 καὶ 14 τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν ἰσχύοντος Συντάγματος τοῦ ἔτους 1952, συμφώνως πρὸς τὰς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐν τῇ συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 19 ὀδεύοντος ἐγκριθείσας ὡς ἐπενεκτέας ἐπ' αὐτῶν τροποποιήσεις καὶ προσθήκας, καὶ 2) Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς ὡς ἀνωτέρω συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν ᾧ αἰτιολογοῦνται αἱ προτεινόμεναι ἐν λόγῳ τροποποιήσεις καὶ προσθήκαι, καὶ παρακαλοῦμεν ὅπως εὐαρεστηθῆτε καὶ θέσητε ταῦτα εἰς διάθεσιν τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν ὑμῶν Ἐπιτροπῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, ἵνα ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει κατὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς σχετικὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν

ἐν λόγῳ ἄρθρων καὶ λήψιν ἀποφάσεως περὶ τῆς ἀναθεωρήσεως αὐτῶν.

Ἐπὶ τούτοις ἐπευλογοῦντες ὑμᾶς πατρικῶς, διατελοῦμεν

Μετὰ διαπύρων εὐχῶν

- † Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος
- † Ὁ Εἰάνθης Ἀντώνιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Δαμασκηνός
- † Ὁ Κυθήρων Μελέτιος
- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κωνσταντῖνος
- † Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΣΧΕΔΙΟΝ ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ἈΡΘΡΩΝ 1, 2 ΚΑΙ 14
ΤΟΥ ΤΠΟ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΙΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΟΥ 1952

ΑΡΘΡΟΝ 1

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλευθέρη καὶ τὰ τῆς λατρείας τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ μελῶν τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν προστασίαν

τυπωθῆ μετὰ κρυσταλλικῆς διαυγείας, σαφηνείας καὶ καθαρότητος οὕτως, ὥστε ν' ἀποφεύγηται πᾶσα οἰαδῆποτε καὶ ὀθενδῆποτε δυνατότης παρεισφρήσεως παρερμηνείας τοῦ ἐκφραζομένου νοήματος. Φέρ' εἰπεῖν, σαφοῦς καὶ καθαρᾶς διατυπώσεως χρῆζουσιν οἱ ὅροι «ἐπικρατοῦσα» θρησκεία, «ἐλευθερία συνειδήσεως» καὶ ἡ «ὀπωσδῆποτε ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ».

8. Ἐὰν ἐπέλθῃ συμφωνία εἰς τὴν ὀρθὴν διατύπωσιν καὶ σαφῆ καὶ καθαρὰν διαμόρφωσιν τῶν ἐν λόγῳ ἄρθρων, ἀσφαλῶς θ' ἀποφεύγονται ἀναταραχαὶ καὶ διενέξεις ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τούτων ἐν τῇ πράξει ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Ἡ τε Πολιτεία καὶ ἡ Ἐκκλησία θὰ εἰρηνεύωσι καὶ οἱ θεσμοὶ ἀμφοτέρων δὲν θὰ διατρέχωσι τὸν κίνδυνον τῆς παραβάσεως καθ' οἷονδῆποτε τρόπον ἀπὸ μέρους τῶν τυχόν ὀχλουμένων ἢ ἀντιτιθεμένων. Εἰς τὰς

μεγάλαις καὶ πολυπληθεῖς Χώραις, ὁ θρησκευτικὸς προσηλυτισμὸς οὔτε εὐχερῆς εἶναι οὔτε καὶ ἐπικίνδυνος. Τοῦναντίον εἰς τὰς μικρὰς καὶ μάλιστα ὑπαναπτύκτους Χώραις, ὁ προσηλυτισμὸς ἀποβαίνει πολλακίς θανάσιμος καὶ καταστροφικὸς δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν τοῦ Ἔθνους. Ἡ Ἑλλάς ἠνωμένη τελεῖ πάντοτε θαύματα· τοῦναντίον διαιρουμένη καὶ θρυμματιζομένη ἰδεολογικῶς καὶ θρησκευτικῶς, ἐξασθενεῖ, μαραίνεται καὶ διολισθαίνει εἰς πεδία ἐπικίνδυνα, ἀπειλοῦντα αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν τῆς. Προσοχὴ λοιπὸν ἀπὸ μέρους τῆς τε Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως διαφυλαχθῆ, ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ, ἢ τε ἐθνικῆ καὶ ἢ θρησκευτικῆ ὀμολογιακῆ ἐνότητος, ἐφ' ἧς ἀείποτε ἐστηρίζετο τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος δι' ὅλας τὰς λαμπρὰς καὶ ἐνδόξους ἐπιτεύξεις του.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

τῶν νόμων, ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἀμέσου ἢ ἐμμέσου ἐπεμβάσεως στρεφομένης κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Ἑρμηνευτικὴ δὴλωσις: Ὡς προσηλυτισμὸς θεωρεῖται πᾶσα ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς μέριμνα, ἐξουρηγέτης καὶ παροχή, ὑπὲρ ἐν τῇ χώρᾳ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ὑπὸ ἀτόμων, ομάδων, ὁργανώσεων, Ἐκκλησιῶν ἢ Θρησκείων, μὴ εὐρισκομένων ἐν τῇ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων προβλεπομένη ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ καθορισθῆσονται δι' εἰδικοῦ Νόμου.

ΑΡΘΡΟΝ 2

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον Ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάσκει ἀναποσπάστως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρσαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς τε ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱεράς παραδόσεις· εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων. Οὐδεὶς ἐκκλησιαστικὸς νόμος ψηφίζεται ἄνευ τῆς συμφώνου γνώμης τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ λειτουργοὶ ὄλων τῶν ἀνεγνωρισμένων θρησκείων ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν, εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Τὸ κείμενον τῶν Ἀγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον ἢ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου, ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι ἀπαραβίαστος.

Ἡ ἐλευθέρα ἀσκῆσις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἥθη.

Οὐδεὶς δύναιται ἐνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν καθηκόντων ἢ ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τῆς Χώρας.

Ἑρμηνευτικὴ δὴλωσις: Εἰς τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου δὲν ἀντίκειται ἢ εἰς τὰς Νέας Χώρας, τὴν Κρήτην καὶ τὴν Δωδεκάνησον Ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις.

ΑΡΘΡΟΝ 14

Ἐκαστος δύναιται νὰ δημοσιεῖ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύεται. Ἀπαγορεύεται, ὡσαύτως, ἢ

κατάσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν εἴτε πρὸ τῆς δημοσιεύσεως εἴτε μετ' αὐτήν.

Ἐπιτρέπεται κατ' ἐξαιρέσιν ἢ κατάσχεσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν α) ἐνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ εἰδικώτερον τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως ἢ ἐνεκα ἀσέμων δημοσιευμάτων προσβαλλόντων καταφανῶς τὴν δημοσίαν αἰδῶ κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενας περιπτώσεις· β) ἐνεκα προσβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως, τοῦ Διαδόχου, τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν· γ) ἐὰν τὸ περιεχόμενον τοῦ δημοσιεύματος κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου εἶναι φύσεως τοιαύτης, ὥστε 1) νὰ ἀποκαλύπτῃ κινήσεις τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων στρατιωτικῆς σημασίας ἢ ὀχρωσῆς τῆς Χώρας· 2) νὰ εἶναι προφανῶς στασιαστικὸν ἢ νὰ στρέφεται κατὰ τῆς ἐθνικῆς ἀκεραιότητος ἢ νὰ ἀποτελῇ πρόκλησιν εἰς διάπραξιν ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας. Ἄλλ' εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρων ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ὀφείλει ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον καὶ τοῦτο ἐντὸς ἐτέρων εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς ἄρσεως τῆς κατασχέσεως· ἄλλως ἢ κατάσχεσις αἴρεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλευματος ἐπιτρέπεται εἰς μόνον τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχεθέν. Τὸ δικαστήριον μετὰ τρεῖς τοῦλάχιστον καταδικᾶς εἰς περίπτωσιν διαπράξεως διὰ τοῦ τύπου ἀδικήματος δι' ἢ ἐπιτρέπεται κατάσχεσις διατάσσει τὴν ὀριστικὴν ἢ προσωρινὴν παῦσιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐντύπου καὶ εἰς βαρεῖας περιπτώσεις τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος ὑπὸ τοῦ καταδικασθέντος. Ἡ παῦσις ἢ ἡ ἀπαγόρευσις ἀρχοῦνται ἀφ' ἧς ἢ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως καταστῆ τελεσίδικος.

Ἀπαγορεύεται ἢ παρ' οἰοδηήποτε χρήσις τοῦ τίτλου παυθείσης ἐφημερίδος ἐπὶ μίαν δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ὀριστικῆς παύσεώς της.

Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου εἶναι ἀτόφωρα.

Ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων ἐπιτρέπεται μόνον εἰς πολίτας Ἑλλήνας μὴ ἐστερημένους τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων.

Νόμος θέλει ὀρίσει τὸν τρόπον τῆς διὰ τοῦ τύπου ἐπανορθώσεως τῶν ἀνακριβῶν δημοσιευμάτων, ὡς ἐπίσης τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰ προσόντα διὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἐπιτρέπεται νὰ ληφθῶσι διὰ νόμον ἰδιαίτερα κατασταλτικὰ μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἐπικινδύνου εἰς τὸ ἦθος τῆς νεότητος φιλολογίας.

Αἱ προστατευτικαὶ τοῦ τύπου διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κινήματογράφων, δημοσίαν θεαμάτων, φωτογραφίας, ραδιοφωνίας καὶ ἄλλων παρεμφερῶν μέσων μεταδόσεως λόγου ἢ παραστάσεως. Ὁ τε ἐκδότης ἐφημερίδος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιληψίμου δημοσιεύματος ἀναφερομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, πλὴν τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς, εἶναι ἀστικῶς καὶ ἀλληλεγγῶς ὑπεύθυνοι εἰς πλήρη ἀνόρ-

θωσιν πάσης προσγενομένης ζημίας και εις ικανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὡς ὁ νόμος ὀρίζει.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 19 Ὀκτωβρίου 1967 ἐπελήφθη τῆς ἐξετάσεως τοῦ θέματος τῶν ἐπενεκτέων τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν εἰς τὰ ἄρθρα τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν Συντάγματος, ἅτινα ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος, εἰσηγούμενος τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ γενικῶς τὸ ἐν λόγῳ θέμα, εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς παρελθούσης Δευτέρας, συνεζήτησεν ἐπὶ τῶν «Περὶ Θρησκείας» δύο πρώτων ἀρθρῶν τοῦ Συντάγματος, δὲν κατέληξεν ὁμως εἰς ἀποφάσεις, ἀναμένονσα καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς γνώμης τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου. Ἐκ προοιμίου θὰ ἤθελον νὰ εἶπω, ὅτι δὲν θεωρῶ σκόπιμον νὰ εἰσηγηθῆ ἡ Ἐκκλησία τὴν ριζικὴν καὶ ἐκ βάθρων ἀναθεώρησιν τῶν δύο τούτων ἀρθρῶν τοῦ Συντάγματος, διότι, κατ' ἐμέ, μία τοιαύτη πρότασις δυσκόλως θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς μνησθείσης Ἐπιτροπῆς. Διὰ τοῦτο εἰσηγοῦμαι, ὅπως μετὰ πολλῆς περισκέψεως χωρήσωμεν εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν ἀπαραιτήτων μόνον τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς προσπορίσεως εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν μεζζονος συνταγματικῆς προστασίας καὶ κατοχυρώσεως. Ὡς πρὸς τὴν μέθοδον δὲ τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐργασίας ἡμῶν, ἐπιτραπήτω μοι, ἵνα προτείνω ταῦτα. Ὡς βάσις νὰ τεθῶσι τὰ ἄρθρα τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος τοῦ 1952. Περὶ τῶν ἐπενεκτέων δ' ἐπὶ τούτων τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, ἐκτὸς ἄλλων, ἀφ' ἐνὸς μὲν αἰ σχετικαὶ προτάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ Ἰουλίου 1948, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ἔγκυρος ἐπιστημονικὴ γνώμη τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν καὶ μέλους τῆς ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς κ. Μιχαὴλ Δένδια, ὡς αὕτη ἔχει διατυπωθῆ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Σχεδιάσμα περὶ τῶν ἐπενεκτέων εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν», Ἀθῆναι, Ἰούλιος 1967 καὶ δὴ ἐν τῇ σελίδι 17».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὁμοφώνως ἀπεδέξατο ὡς ὀρθὴν τὴν βᾶσιν, ἐφ' ἧς ἔθεσε τὸ ἐν λόγῳ θέμα ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος, παρεκάλεσε δ' Αὐτόν, ὅπως ποιησῆται εἰσήγησιν καὶ περὶ τῶν ἐπενεκτέων τροποποιήσεων καὶ προσθηκῶν.

Ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος, προφρόνως ἀναποκριθεὶς εἰς τὴν τοιαύτην παρακλήσιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰσηγήθη ὡς ἑξῆς :

«Ἐπὶ τοῦ πρώτου ἀρθροῦ τοῦ Συντάγματος θὰ πρέπη νὰ ἀπασχολήσωσιν ἡμᾶς τὰ ἑξῆς θέματα :

Πρῶτον, ὁ ὅρος «ἐπικρατοῦσα θρησκεία». Ὑπὸ πολλῶν ὁ ὅρος οὗτος δὲν θεωρεῖται ἐπιστημονικῶς δόκιμος, προτείνεται δέ, ὅπως ἀντικατασταθῆ ὑπὸ τοῦ ὅρου «ἐπίσημος θρησκεία», ὅρον ὃν χρησιμοποιεῖ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 1 ἐρμηνευτικῇ δηλώσει ἐπὶ τοῦ πρώτου ἀρθροῦ. Κατ' ἐμέ, ὁ δεύτερος οὗτος ὅρος εἶναι περισσότερον ἀδόκιμος τοῦ πρώτου. Διότι, ἐρμηνεύμενος a contrario, ὑπονοεῖ, ὅτι ὑφίσταται καὶ ἕτεραί τις, ἀνεπίσημοι θρησκείαι, πρᾶγμα ὅπερ δύναται νὰ δημιουργήσῃ σοβαροὺς κινδύνους περιπλοκῶν, ὡς ἐκ τῆς ὑπάρξεως παρ' ἡμῖν τῆς παρασυναγωγῆς τῶν Παλααιομερολογιτῶν. Διὰ τοῦτο εἰσηγοῦμαι, ὅπως ἐμμείνωμεν εἰς τὸν ὅρον «ἐπικρατοῦσα θρησκεία», ὅστις ἔχει τύχει ἤδη ἐρμηνείας ὑπὸ τε τῆς νομικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς νομολογίας τῶν Δικαστηρίων, καὶ εἰς ὃν ἐμμένει καὶ ὁ Καθηγητὴς κ. Δένδιας».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, μετὰ σχετικὴν συζήτησιν, ἀπεδέξατο τὴν ὡς ἄνω εἰσήγησιν τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου, διότι ἔκρινε τοὺς προταθέντας ὅρους «ἐπίσημος» καὶ «ἐθνικὴ», ὡς μὴ δοκίμους καὶ δυναμένους νὰ δημιουργήσωσι, κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Συντάγματος, ζητήματα εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν.

Δεύτερον, ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐπικρατούσης ἐν Ἑλλάδι θρησκείας, ὅστις ἐν τῷ ἰσχύοντι Συντάγματι γίνεται διὰ τῶν ἑξῆς: «...ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας». Ὁ καθηγητὴς κ. Δένδιας προτείνει τὴν ἑξῆς φραστικὴν διατύπωσιν: «...ἡ Χριστιανικὴ τοῦ Ἀνατολικοῦ Ὀρθοδόξου δόγματος...». Ἡ τοιαύτη φραστικὴ διατύπωσις ἐνέχει πολλοὺς κινδύνους, διότι ἐὰν τύχῃ εὐρείας ἐρμηνείας, ὑπὸ τὸν προσδιορισμὸν τούτον θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ περιληφθῶσι καὶ ἕτεραι Χριστιανικαὶ Ἐκκλησιαὶ ἢ χριστιανικαὶ θρησκευτικαὶ κοινότητες. Ἐνεκεν τούτου εἰσηγοῦμαι, ὅπως μὴ ἀποστῶμεν τῆς καθιερωμένης διατυπώσεως».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὁμοφώνως ἀπεδέξατο καὶ τὴν ὡς ἄνω εἰσήγησιν τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου.

Τρίτον, ὁ ὅρος «γνωστὴ θρησκεία». Ὑπὸ τινῶν προτείνεται ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ὅρου τούτου, διὰ τοῦ ὅρου «ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τοῦ Κράτους». Ἡ εἰσαγωγὴ ὁμως τοῦ δευτέρου τούτου ὅρου ἐν τῷ Συντάγματι θ' ἀνακινήσῃ τὸ θέμα τῆς διαδικασίας, βάσει τῆς ὁποίας θὰ γίνηται ἡ τοιαύτη ἀναγνώρισις. Ἐπὶ πλέον, τίθεται τὸ ἐρώτημα: θὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἡ γνώμη τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν τοιαύτην ἀναγνώρισιν; Διὰ τοῦτο φρονῶ, ὅτι θὰ πρέπη νὰ μὴ μεταστῶμεν ἐκ τοῦ ὅρου τούτου, ὅστις ἔχει ἤδη ἐρμηνευθῆ ὑπὸ τε τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς νομολογίας τῶν δικαστηρίων».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὁμοφώνως ἐποίησατο δεκτὴν τὴν ὡς ἄνω πρότασιν τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου.

Τέταρτον, τὸ σπουδαιότατον θέμα τῆς ἐλευθερίας τῆς λατρείας. Τὸ ἰσχύον Σύνταγμα διαλαμβάνει,

περὶ πάσης γνωστῆς θρησκείας, τὰ ἐξῆς : «Καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων». Φρονῶ, ὅτι κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος θὰ πρέπη νὰ τεθῆ φραγμὸς τις, ὅστις, χωρὶς νὰ παρακωλύῃ τὴν ἐλευθέραν ἀσκησιν τῆς λατρείας, νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς λαμβανούσας σήμερον χώραν καταχρήσεις ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου. Διὰ τοῦτο εἰσηγοῦμαι, ὅπως προτείνωμεν τὴν ἐξῆς διατύπωσιν : «Καὶ τὰ τῆς λατρείας τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ μελῶν τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν προστασίαν τῶν νόμων». Τὴν προσθήκην «ὑπὸ τὸ κράτος» εἰσηγεῖται καὶ ὁ Καθηγητῆς κ. Δένδιας».

Ὁ κ. Γεν. Δ/ντῆς Θρησκευμάτων, ζητήσας τὸν λόγον, εἰσηγήθη τὴν ἐπιτελεστέραν διατύπωσιν : «Οὐδεμίαν δημοσίαν τελετὴν θρησκευτικῆς λατρείας ἐπιτρέπεται ἐν Ἑλλάδι, ἐκτὸς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, μετὰ σχετικὴν συζήτησιν, ἀπέδεχθη τὴν διατύπωσιν τοῦ Μακαριώτατου Προέδρου, διότι ἔκρινεν, ὅτι διὰ τῆς φράσεως «τὰ τῆς λατρείας τῶν μελῶν αὐτῆς» ἐξυπακούεται, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τελετὴ τις δημοσία, καθόσον εἰς δημόσιον χώρον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀσκηθῇ ἔλεγχος περὶ τοῦ θρησκευματος ἢ τοῦ δόγματος τῶν μετεχόντων, ἐπομένως διὰ τῆς διατυπώσεως ταύτης κατοχυροῦται ἐπαρκῶς ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία, χωρὶς νὰ ἐμφανίζηται, ὡς ἐμφορομένη ὑπὸ πνεύματος μισαλλοδοξίας.

Συνεχίζων ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος τὴν εἰσηγήσιν αὐτοῦ, εἶπε τὰ ἐξῆς :

«Πέμπτον, εἶναι τὸ θέμα τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ προσηλυτισμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ πρέπη νὰ εἰμεθάλιαν προσεκτικολί. Τὸ ἰσχύον Σύνταγμα διαλαμβάνει περὶ τοῦ ἐν λόγῳ θέματος τὰ ἐξῆς : «...ἀπαγορευομένου τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας». Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ συνταγματικὴ αὐτὴ ἐπιταγή, ὡς εἶναι διατετυπωμένη, δὲν προστατεύει ἐπαρκῶς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν. Ὁ Καθηγητῆς κ. Δένδιας εἰσηγεῖται τὴν ἐξῆς διατύπωσιν : «Ὁ προσηλυτισμὸς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐπέμβασις, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως στρεφομένη κατ' αὐτῆς (ἐνν. τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας) ἀπαγορεύεται». Φρονῶ, ὅτι θὰ πρέπη ν' ἀποδεχθῶμεν τὴν ὡς ἄνω διατύπωσιν τοῦ κ. Καθηγητοῦ ὡς πληρεστέραν. Εἶμαι ὁμως τῆς γνώμης, ὅτι διὰ τὴν ἀναμφίλεκτον διευκρίνισιν τοῦ θέματος τοῦ προσηλυτισμοῦ, θὰ πρέπη νὰ προστεθῇ καὶ μία ἐρμηνευτικὴ δήλωσις εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος».

Μετὰ μακρὰν καὶ διεξοδικὴν συζήτησιν, τὸ κείμενον τῆς ὡς ἄνω ἐρμηνευτικῆς δηλώσεως διετυπώθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὡς ἐξῆς :

«Ἐρμηνευτικὴ δήλωσις : Ὡς προσηλυτισμὸς θεωρεῖται πᾶσα ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς μέριμνα, ἐξυπηρέτησις καὶ παροχή, ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ Ὀρθόδοξων Χριστιανῶν, ὑπὸ

ἀτόμων, ὁμάδων, ὀργανώσεως Ἐκκλησιῶν ἢ Θρησκειῶν, μὴ εὐρισκομένων ἐν τῇ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων προβλεπομένῃ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Τὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ καθορισθήσονται δι' εἰδικοῦ Νόμου».

Συνεχίζων ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος εἶπε :

«Ἐκτον καὶ τελευταῖον θέμα, ὅπερ δέον ν' ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς, εἶναι ἡ πρότασις τοῦ Καθηγητοῦ κ. Δένδια περὶ εἰσαγωγῆς προσθήκης εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, ἐχούσης ὡς ἐξῆς : «Τὸ Κράτος ἐνισχύει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς τῆς ἀποστολῆς». Παρακαλῶ, ὅπως ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ προτάσεως τοῦ κ. Καθηγητοῦ».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, μετὰ σχετικὴν συζήτησιν, ἀπεφάνθη, ὅτι δὲν κρίνεται ἀναγκαῖα ἡ τοιαύτη συνταγματικὴ κατοχύρωσις, διότι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιταγῆς τοῦ Συνταγματικοῦ Νομοθέτου, παρέιχε καὶ παρέχει προφρόνως τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν.

Περατωθείσης οὕτω τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως τοῦτο διατυπωθῇ ὡς δημοσιεύεται εἰς ἑτέραν στήλην τοῦ παρόντος φύλλου.

Ἀκολούθως ἤρξατο ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος. Εἰσηγούμενος ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος τὰς ἐπενεχτέας ἐπ' αὐτοῦ τροποποιήσεις καὶ προσθήκας, εἶπε τὰ ἐξῆς :

«Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου θὰ πρέπη ν' ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς τρία ζητήματα. Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ δυσκολία, ἣτις προκύπτει, ὡς πρὸς τὸν ἐπακριβῆ προσδιορισμὸν τῆς ἐπικρατοῦσης ἐν Ἑλλάδι θρησκείας, ἣτις ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ γενικῶς ὀρίζεται ὡς ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ δευτέρου ἄρθρου χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρον «Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος». Ἡ διατύπωσις αὕτη εἶναι λίαν στενὴ, διότι ὡς γνωστὸν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐκτείνεται ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ χώρου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας. Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχει καὶ ἡ ἡμιαντόνομος Ἐκκλησία τῆς Κρήτης καὶ αἱ ἐν Δωδεκανήσῳ Μητροπόλεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παρακάμψωμεν τὴν δυσκολίαν ταύτην διὰ τῆς ἐξῆς διατυπώσεως : «Ἡ Ὀρθόδοξος ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησία». Τοῦτο ὁμως εἶναι, κατ' ἐμὲ, παρακεκινδυνευμένον, διότι πιθανὸν μία τοιαύτη διατύπωσις νὰ τύχῃ ἐκμεταλλεύσεως ὑπὸ τῆς παρ' ἡμῖν παρασυγωγῆς. Δι' ὃ καὶ εἰσηγοῦμαι, ὅπως ἀποφύγωμεν τὴν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου τροποποίησιν τοῦ κειμένου τοῦ ἐν λόγῳ ἄρθρου, περιορισθῶμεν δὲ εἰς σχετικὴν προσθήκην εἰς τὴν συνοδευούσαν τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον ἐρμηνευτικὴν δήλωσιν, ἡ ὁποία δέον νὰ ἔχη οὕτως :

«Ἐρμηνευτικὴ δήλωσις : Εἰς τὴν ἀληθῆ ἔννοια

τοῦ ἄρθρου δὲν ἀντίκειται ἢ εἰς τὰς Νέας Χώρας, τὴν Κρήτην καὶ τὴν Δωδεκάνησον Ἐκκλησιαστικῆ κατὰστασις».

Τὸ δεύτερον ζήτημα εἶναι τὸ ἀφορῶν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν ἱερῶν κανόνων. Ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης χρησιμοποιοῖ τὴν ἐξῆς διατύπωσιν: «αὐτοὺς τε ἱεροὺς ἀποστολικούς καὶ συνοδικούς κανόνας». Ὁ καθηγητὴς κ. Μπρατσιώτης εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι θὰ πρέπει ν' ἀπαλειφθῇ ὁ ὅρος «ἀποστολικόν», ἵνα μὴ ἐμφανίζομεθα ὡς ἐπιστημονικῶς ἀπληροφόρητοι, ἀφοῦ εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ ἐν λόγῳ κανόνες δὲν εἶναι ἔργον τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, ἐμφανισθέντες πολὺ βραδύτερον.

Φρονῶ, ὅτι τὸ ἐπίθετον («Ἀποστολικόν») ἔχει καθιερωθῆ πλεόν ὡς νομοτεχνικὸς ὅρος, ἀποδίδων τὴν διατύπωσιν τῆς ἐν Τρούλλῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (παραδοθέντων ἡμῖν ὀνόματι τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων Ἀποστόλων), καθότι ὁ χαρακτηρισμὸς «ὀνόματι» εἶναι δυνατὸν νὰ γεννήσῃ ζητήματα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. Δι' ὃ εἰσηγοῦμαι, ὅπως μὴ προτείνωμεν τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ἐν λόγῳ ὅρου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὁμοφώνως ἀπεδέξατο ἀμφοτέρως τὰς ὡς ἄνω εἰσηγήσεις τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου.

Συνεχίζων ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος τὴν ἑαυτοῦ εἰσηγήσιν, εἶπε τὰ ἐξῆς:

«Τὸ τρίτον ζήτημα, ὅπερ δέον ν' ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς, εἶναι ὑψίστης σημασίας. Ἀφορᾷ τὸ θέμα, ὅπερ ἀνεκινήθη προσφάτως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἡ Πολιτεία μὴ νομοθετῇ ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἄνευ τῆς συμφώνου γνώμης Αὐτῆς. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τοῦ 1948 εἶχεν ὑποδείξει, ὅπως περιληφθῇ ἐν τῷ ὑπὸ ψήφισιν τότε Συντάγματι τοῦ 1952 ἡ ἀκόλουθος διάταξις: «Οὐδεὶς νόμος ἐκκλησιαστικὸς εἰσάγεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἂν δὲν ζητηθῇ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Πολιτείας ἐχούσης τὸ δικαίωμα οὐχὶ τῆς τροποποιήσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ τῆς ἀπορρίψεως μόνον, ἢ εἰσαγόμενος ὑπὸ τῆς Πολιτείας νὰ φέρῃ καὶ τὴν συμφωνον γνώμην τῆς Ἐκκλησίας». Ὡς γνωστὸν ὅμως, ἡ τοιαύτη πρότασις τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Πολιτείας, διότι ἐθεωρήθη ὡς προσβάλλουσα τὸν θεμελιώδη θεσμὸν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Ἐχω τὴν πληροφορίαν, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος εἶναι διατεθειμένη νὰ δεχθῇ μόνον τὴν μετὰ γνώμην τῆς Ἐκκλησίας ψήφισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν νόμων. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ, ὅπως ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποφανθῇ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἐὰν δηλ. κρίνῃ σκόπιμον καὶ ἀναγκαῖον, ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἐπιμείνῃ εἰς τὴν παλαιὰν Αὐτῆς πρότασιν περὶ μὴ ψηφίσεως ὑπὸ τῆς Πολιτείας νόμων, ἀφορών-

των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἄνευ τῆς συμφώνου γνώμης Αὐτῆς.

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν, καθ' ἣν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Κασσανδρείας ἐτονίσθη, ὅτι διάταξις ἀναλόγου περιεχομένου περιλαμβάνεται, ὡς γράφει ὁ Καθηγητὴς κ. Χριστοφιλόπουλος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ (Ἑλλην. Ἐκκλ. Δίκαιον, Ἀθῆναι 1965 σελ. 81-82), καὶ εἰς ἄλλα Συντάγματα, ὡς καὶ τὸ Σουηδικὸν τοῦ 1809, ἢ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως προτείνῃ τὴν εἰσαγωγὴν διατάξεως τοιοῦτου περιεχομένου, ἥτις, ἐφ' ὅσον γίνῃ ἀποδεκτὴ, μεγάλως θὰ προστατεύσῃ τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν καὶ θὰ ἀποτρέψῃ τὸν κίνδυνον τῆς ἐν τῷ μέλλοντι δημιουργίας κλίματος ψυχρότητος εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

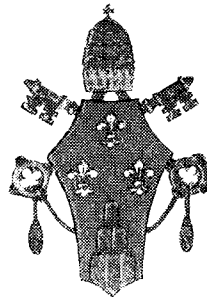
Περατωθείσης οὕτω καὶ τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ἢ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως τὸ ἄρθρον τοῦτο διατυπωθῇ ὡς δημοσιεύεται εἰς ἑτέραν στήλην τοῦ παρόντος φύλλου.

Ἀκολούθως ὁ Σεβ. Ναυπακτίας εἰσηγήθη τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅπως εἰς τὰς προτάσεις Αὐτῆς πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴν περιληφθῇ καὶ παράκλησις, ὅπως κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν ἀποφευχθῇ ἢ ἀπάλειψις τῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ Συντάγματος ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τῆς Ἁγίας Τριάδος, διότι τὸ τοιοῦτον εἶχε τολμηθῇ ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ 1927. Ἡ Ἱερά Σύνοδος, καίτοι ἔκριεν, ὅτι δὲν ὑφίσταται τοιοῦτος κίνδυνος, ἀπεφάσισεν, ὅπως εἰς τὰς ἑαυτῆς προτάσεις περιληφθῇ καὶ ἡ ὡς ἄνω παράκλησις.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ κ. Γεν. Δ/ντῆς Θρησκευμάτων, ζητήσας τὸν λόγον, εἰσηγήθη εὐλαβῶς τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅπως ἐν ταῖς σχετικαῖς Αὐτῆς προτάσεσι περιλάβῃ καὶ τὴν ἐξῆς πρότασιν: «Ὅπως ἐν ἄρθρῳ 14, παράγρ. 2, στοιχ. α', μετὰ τὰς λέξεις «κατὰ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας» προστεθῇ ἢ φράσις «καὶ εἰδικώτερον τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως», ἵνα οὕτω καθίσταται δυνατὴ ἢ κατάσχεσις ἐντύπων, ἄτινα, χωρὶς νὰ προσβάλλωσι γενικῶς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, προσβάλλουν καιρίως τὴν Ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν. Ἡ Ἱερά Σύνοδος, κρίνασα ὀρθοτάτην τὴν ὡς ἄνω πρότασιν τοῦ κ. Γεν. Δ/νοῦ Θρησκευμάτων, ὁμοφώνως ἀπεδέξατο ταύτην.

Εἶτα ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως ἀπαντὰ τὰ πορίσματα τῆς ὡς ἄνω συζητήσεως τεθῶσιν ὑπ' ὄψει τοῦ κ. Προέδρου τῆς ἐπὶ τῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς, μετὰ τῆς παρακλήσεως, ἵνα ταῦτα ληφθῶσιν ὑπ' Αὐτῆς ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν λῆψιν τῶν τελικῶν ἀποφάσεων ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν τριῶν τούτων ἄρθρων τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, πρώτου, δευτέρου καὶ δεκάτου τετάртуου.

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

A Sa Béatitude HIERONYMOS
Archevêque d' Athènes et de toute la Grèce

Béatitude,

«Béni soit Dieu, le Père de notre Seigneur Jésus - Christ : dans sa grande miséricorde il nous a régénérés par la résurrection de Jésus - Christ d' entre les morts» (1 Pierre 1,3). Le coeur rempli de sentiments d' action de grâce et de joie, nous envoyons à Votre Béatitude nos salutations fraternelles dans le Seigneur et nos meilleurs vœux à l' occasion de la fête de la résurrection de notre grand Dieu et Sauveur Jésus - Christ.

En ce jour, tous les hommes, mais spécialement ceux qui ont été baptisés dans la mort et la résurrection du Christ, font justement monter de ferventes actions de grâce vers le Père de lumière qui dans le Christ a reconcilié tous les êtres avec Lui et nous a mis dans la paix par le sang de sa croix (cf. Col. 1,20). Par la mort et la résurrection du Christ nous avons accès auprès du Père et ainsi nous sommes concitoyens des saints, nous sommes de la maison de Dieu, construits sur le fondement des apôtres et des prophètes, le Christ Jésus lui - même étant la pierre d' angle (cf. Eph. 2, 18 - 20). Nous mettant en paix avec Dieu, le Christ ressuscité nous apporte la paix entre nous (cf. Jn. 20, 20) ; devenus fils en Lui, nous devenons réellement frères les uns des autres.

Cette célébration annuelle de la mort et de la résurrection de notre Seigneur n' est - elle pas la grande source de notre espérance, de notre espérance pour un monde qui a tant besoin de Lui, notre espérance pour nous - même qui nous ef-

Τῆ Αὐτοῦ Μακαριότητι τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος ΙΕΡΩΝΥΜΩ

Μακαριώτατε,

«Ἐδλογητός ὁ Θεός καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ Αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν» (Α' Πέτρον 1,3). Ἐν καρδίᾳ πλήρει αισθημάτων ἐγνωμοσύνης καὶ χαρᾶς, πέμπομεν τῇ Ὑμετέρῳ Μακαριότητι τὰς ἀδελφικὰς ἡμῶν προσρήσεις ἐν Κυρίῳ καὶ τὰς καλυτέρας τῶν ἡμετέρων εὐχῶν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς εορτῆς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ μεγάλου ἡμῶν Θεοῦ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι, εἰδικότερον ὅμως οἱ βεβαπτισμένοι εἰς τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἀναπέμπον θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Πατέρα τῶν φώτων, ὅστις διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀποκατήλλαξε τὰ πάντα εἰς Αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ Αὐτοῦ (πρβλ. Κολ. 1,20). Διὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἐγενόμεθα δεκτοὶ παρὰ τῷ Πατρὶ καὶ οὕτως εὐρισκόμεθα συμπολιταὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (πρβλ. Ἐφεσ. 2, 18-20). Ὁ ἐγεθεις Χριστός, εἰρηνεύσας ἡμᾶς μετὰ τοῦ Θεοῦ, φέρει ἡμῖν καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους εἰρήνην (πρβλ. Ἰω. 20, 20). γενόμενοι υἱοὶ ἐν Αὐτῷ, ἀποβαίνομεν ὄντως ἀδελφοὶ ἀλλήλων.

Ὁ ἐτήσιος αὐτὸς εορτασμός τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν δὲν ἀποτελεῖ ἄραγε τὴν μεγάλην ἀγὴν τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, τῆς ἐλπίδος δι' ἕνα κόσμον ἔχοντα τόσον ἀνάγκην Ἐκείνου, τῆς ἐλπίδος δι' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπιδιώκοντας τὴν ἀνακαίνισιν ἡμῶν

forçons de nous renouveler par une transformation spirituelle de notre jugement et de revêtir l'homme nouveau qui a été créé selon Dieu dans la justice et la sainteté de la vérité (cf. Eph. 4, 23 - 24) ? Cette espérance est notre force, elle nous soutient dans notre effort à son service et au service de son Eglise. Elle est aussi le gage de notre victoire sur les forces qui tendent à nous affaiblir et à nous diviser, à ternir le rayonnement de l'Eglise en face du monde et à retarder ainsi la croissance du royaume de Dieu.

Cette espérance, jaillissant de notre foi vive en la résurrection du Christ, doit nous pousser, à intensifier notre effort pour promouvoir et approfondir dans l'Eglise ce renouveau tout entier ordonné à l'épanouissement de la foi, de l'espérance et de la charité en tous et en chacun ; elle doit nous inciter à purifier et à raviver une volonté de fidélité plus attentive et plus docile à ce que l'Esprit, aujourd'hui, demande à l'Eglise (cf. Ap. 2, 7, 11, 17, 29 ; 3, 6, 13, 22) en vue de nous préparer activement à rendre possible le rétablissement de notre pleine communion, de cette unité qui pourra porter pleinement le témoignage qui doit solliciter la foi du monde.

Puisse la célébration de la sainte Pâque apporter à Votre Béatitude, à tout son clergé et aux fidèles de son Eglise la plénitude de la joie du Seigneur. Que Lui qui est notre espérance fasse que nous devenions en Lui plus intimement frères les uns des autres au moment où nous échangeons avec Votre Béatitude le baiser de paix et où nous lui redisons toute notre fraternelle affection.

Du Vatican, le 8 Avril 1968

Paulus P.P. VI

Ἐκ τοῦ Βατικανοῦ, 8 Ἀπριλίου 1968.

Πάπας Παῦλος ΣΤ'

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΗΣ Α. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΓΕΡΩΝΥΜΟΥ

Τῇ Αὐτοῦ Ἀγιότητι Παύλῳ ΣΤ'

Βατικανόν

Ἀγιώτατε,

Ἐν ψυχῇ πλήρει αἰσθημάτων ἀνεκφράστου ἐν Χριστῷ χαρᾶς, ἐλάβομεν ἐσχάτως τὰς ἀδελφικὰς Ὑμῶν προσήσεις ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα.

Ὑποβάλλοντες ἐκ μέρους ἡμῶν τὰς πλέον θερμὰς ἐσχὰς ἡμῶν καὶ ἀπευθύνοντες Ὑμῖν τὸν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν «Χριστὸς Ἀνέστη», ἐρχόμεθα Ὑμῖν ἢ Νίκῃ τοῦ Κυρίου νὰ πληρώσῃ τὰς καρδίας ἡμῶν διὰ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, αἵτινες δύνανται νὰ οδηγή-

διὰ μιᾶς πνευματικῆς μεταλλαγῆς τῆς διανοίας ἡμῶν καὶ τὴν ἔνδυσιν τοῦ καινοῦ ἀνθρώπου τοῦ κατὰ Θεὸν κτισθέντος ἐν δικαιοσύνῃ καὶ δσιότητι τῆς ἀληθείας (πρὸβλ. Ἐφεσ. 4, 23-24) ; Ἡ ἐλπίς αὕτη ἀποτελεῖ τὴν ἰσχὴν ἡμῶν, στηρίζει ἡμᾶς ἐν τῇ προσπάθειᾳ ἡμῶν πρὸς διακονίαν αὐτοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Ἀποτελεῖ ὡσαύτως τὸ ἐχέγγυον τῆς νίκης ἡμῶν κατὰ τῶν δυνάμεων, αἵτινες τείνουν εἰς τὸ νὰ ἐξασθενίσουν καὶ διαιεώσουν ἡμᾶς, ἀμαρτώσουν τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐνώπιον τοῦ κόσμου καὶ ἐπιβραδύνουν οὕτω τὴν ἀύξησιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐλπίς αὕτη, ἐκπηδῶσα ἐκ τῆς ζώσης πίστεως ἡμῶν εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, δέον ὅπως ὠθηθῆσιν ἡμᾶς, ἵνα ἐντείνωμεν τὴν προσπάθειαν ἡμῶν πρὸς προώθησιν καὶ ἐμβάθυνσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς δλοκληρωτικῆς ταύτης ἀνανεώσεως, ἥτις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς πάντα καὶ πρὸς ἕνα ἕκαστον δέον ἐπίσης ὅπως ἀγάγη ἡμᾶς εἰς ἀποκάθαρσιν καὶ ἀναζωπύρωσιν μιᾶς θελήσεως πιστότητος περισσώτερον συνεποῦς καὶ εὐπειθοῦς πρὸς ὅ,τι τὸ Πνεῦμα σημερον ἀπαιτεῖ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας (πρὸβλ. Ἀποκαλ. 2, 7, 11, 17, 29-3, 6, 13, 22) πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως προετοιμάσῃ ἡμᾶς ἐνεργῶς, ἵνα ἀποκαταστήσωμεν τὴν πλήρη ἡμῶν κοινωνίαν, τὴν ἐνότητα ταύτην, ἥτις ἔσται ἰκανὴ ὅπως προσαγάγῃ πλήρως τὴν μαρτυρίαν, τὴν παρακινούσαν τὴν πίστιν τοῦ κόσμου.

Εἶθε ὁ ἑορτασμὸς τοῦ ἁγίου Πάσχα νὰ χαρίσῃ εἰς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, εἰς σύμπαντα τὸν κλήρον καὶ τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας Ὑμῶν τὴν πληρότητα τῆς χαρᾶς τοῦ Κυρίου. Εἶθε Ἐκεῖνος, ὅστις εἶναι ἡ ἐλπίς ἡμῶν, νὰ ἐδδοκῆσῃ, ἵνα ἀποβῶμεν ἐν Αὐτῷ εἰλικρινῶς ἀδελφοὶ ἀλλήλων, κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν ἀνταλλάσσομεν μετὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος τὸν ἀσπασμὸν τῆς εἰρήνης καὶ ἐκφράζομεν αὐτῇ πάσαν τὴν ἀδελφικὴν ἡμῶν ἀφοσίωσιν.

Ἐκ τοῦ Βατικανοῦ, 8 Ἀπριλίου 1968.

Πάπας Παῦλος ΣΤ'

σον τὴν θνητὴν ἡμῶν ὑπαρξιν πρὸς τὴν δδὸν τῆς Ἀγάπης, τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, ὡς καὶ νὰ ἐντείνωσι τὴν προσπάθειαν ἡμῶν εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῶμεν πιστῶς μέχρι τῆς ὥρας τοῦ θανάτου ἡμῶν τὴν Ἁγίαν Του Ἐκκλησίαν.

Ἐδχαριστοῦντες Ὑμᾶς θερμῶς διὰ τὰς ἐσχὰς Σας, παρακαλοῦμεν ὅπως δεχθῆτε τὴν ἐκφρασὴν τῶν πλέον διακεκριμένων ἐν Χριστῷ αἰσθημάτων ἡμῶν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1968.

Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
ΓΕΡΩΝΥΜΟΣ

ΑΙΣΙΑ ΔΥΣΙΣ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

Ἡ 2 Μαΐου 1968 ἀποτελεῖ μέγαν σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ θὰ ἀναγραφῆ με χρυσὰ γράμματα εἰς τὰς Δέλτους αὐτῆς. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος ἀνεκοίνωσεν ἐπισήμως εἰς εἰδικὴν πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑπ' αὐτὸν Κυβερνήσεως, ὅπως ρυθμισθῆ ὀριστικῶς τὸ τόσον χρονίσαν καὶ τόσον καίριον μισθολογικὸν πρόβλημα τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, διὰ τῆς ἐντάξεως αὐτοῦ εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου ἐ. ἔτους.

Ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως προσῆλθε τὴν 1.30' μ.μ. εἰς τὸ συνοδικὸν μέγαρον, ὅπου τὸν ὑπεδέχθησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Θ. Παπακωνσταντίνου καὶ ὁ ἀντικαθιστῶν τὸν εἰς Καλάμας εὐρισκόμενον κ. Ὑπουργὸν ὑφυπουργὸς Οἰκονομικῶν κ. Λιζάρδος.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκτάκτου πανηγυρικῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος προσεφώνησε τὸν κ. Πρωθυπουργόν, εἰπὼν με ζωηρὰν συγκίνησιν καὶ χαρὰν τὰ ἑξῆς :

« Ἐξοχώτατε,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ βαθυτάτης καὶ ὄλλως ἰδιαίτερας συγκινήσεως ὑποδέχεται τὴν Ὑμετέραν θεοφιλῆ Ἐξοχότητα μετὰ τῶν συνοδευόντων αὐτὴν κυρίων Ὑπουργῶν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων τῆς. Ὅχι μόνον διότι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος σπανίως ἔσχεν εἰς τὸ παρελθὸν τὴν ἐξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν, ἵνα εὐχηται εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς ὑπευθύνου τῆς Χώρας Κυβερνήσεως τὸ ὡς εἰ παρέστητε εἰς τὴν ἔδραν τῆς κεντρικῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διότι εἰς τὸ πρόσωπόν Σας ἀντικρούει τὸν ἐμπνευσμένον ἀρχιτέκτονα μιᾶς δημοιοργικῆς προσπάθειας ὑπὲρ τῆς Πατρίδος μας, τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τῆς ὁποίας εὐχόμεθα διαπύρως.

Ἀλλὰ διὰ τὴν σημερινὴν μας συγκίνησιν ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος, Ἐξοχώτατε. Εἶναι ὁ σκοπός, διὰ τὸν ὁποῖον παρίστασθε εἰς τὴν πανηγυρικὴν ταύτην συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις, ἐν τῇ ἀναδημοιοργικῇ αὐτῆς προσπάθειᾳ καὶ ἐν τῷ στοργικῷ αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐνδιαφέροντι, δὲν ἐλησμόνησε τὸν πολυπαθὴ καὶ συνεχῶς παραγκωνιζόμενον ἱερὸν Κλῆρον τῆς Ἑλλάδος ἥδη δὲ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν ἐντιμοτάτων κυρίων Ὑπουργῶν ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν Οἰκονομικῶν, ἐρχεται νὰ ἀναγγείλῃ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου

τῆς Ἑλλάδος λαμβανόμενα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως μέτρα. Τοῦτο πληροῖ ὄλων ἡμῶν τὰς καρδίας συγκινήσεως βαθυτάτης καὶ ἀνεκκλήτου χαρᾶς. Διότι, διὰ τῆς ἱστορικῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν ἐρχεσθε σήμερον, ἵνα καὶ ἐπισήμως ἀνακοινώσητε εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἐπιλύεται ἐν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησε τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ ἕνα καὶ ἡμισὺν σχεδὸν αἰῶνα καὶ διὰ τοῦ ὁποῖου τὴν ἐπίλωσιν συνεχῶς αὐτὴ ἐξελιπάρει τὰς κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις.

Ἡ λύσις μάλιστα τοῦ προβλήματος τούτου ἐφάνη πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἐπιτευχθῆ πρὸ τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἀκριβῶς ἐτῶν, τῷ 1920, ἐπὶ Κυβερνήσεως τοῦ ἀειμνήστου Ἐλευθ. Βενιζέλου. Ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἠθέλησε νὰ παράσῃ τὴν τιμὴν ταύτην εἰς κομματικὴν Κυβερνήσιν. Τὴν ἐπεφύλασσε διὰ Κυβερνήσιν, ἡ ὁποία θὰ ἐξακαρακτηρίζετο ἀπὸ τὴν ἀγνότητα τῶν προθέσεων τῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἠθικὴν ἀκεραϊότητα τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτῆν.

Ἐξοχώτατε,

Διὰ τῆς λύσεως, τὴν ὁποίαν ἡ ὑφ' Ὑμῶν Ἐθνικὴ Κυβέρνησις δίδει εἰς τὸ μισθολογικὸν ζήτημα τοῦ ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου δὲν ἐπιλύεται ἀπλῶς ἐν οἰκονομικῶν πρόβλημα, οὔτε ἐξασφαλίζονται μόνον οἰκονομικῶς μερικαὶ χιλιάδες τιμῶν Ἑλλήνων πολιτῶν καὶ ἡρωϊκῶν ἀγωνιστῶν ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἰδεωδῶν. Ἡ ἔνταξις τῶν ἐφημερίων τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀποτελεῖ ταυτοχρόνως καὶ μέτρον, τὸ ὁποῖον θὰ ὑποβοηθήσῃ τὸ σύνολον τοῦ ἀναδημοιοργικοῦ ἔργου τῆς Ἐπανάστασεως. Διότι θὰ βοηθήσῃ σημαντικῶς εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ μεμορφωμένου καὶ ἀρτίως κατηρτισμένου, ἠθικῶς δὲ καὶ πνευματικῶς ὑψηλὰ ἱσταμένου Κλήρου καὶ ἐπομένως θὰ συμβάλῃ ἐμμέσως καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀναδημοιοργίαν σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ προσέλευσις μεμορφωμένων στελεχῶν εἰς τὸν ἱερὸν ἐφημεριακὸν Κλῆρον καθίσταται ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐνκόλωτέρα, ἐφ' ὅσον διὰ τῆς Ὑμετέρας ἀποφάσεως εἰς τὸν ἱερὸν Κλῆρον ἐξασφαλίζεται πλέον ἀξιοπρεπεστάτη ὄλική ἀνταμοιβὴ καὶ ἱκανοποιητικωτάτη μισθολογικὴ καὶ βαθμολογικὴ ἐξέλιξις. Ὁ κληρικὸς, ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, θὰ δύναται νὰ ἀφοσιωθῆ ἀπερίσπαστος εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον του, χωρὶς νὰ εἶναι ἠραγκασμένος νὰ διαθέτῃ τὸν χρόνον του πρὸς βιοπορισμὸν καὶ χωρὶς νὰ ἀγωνιᾷ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς διατροφῆς καὶ τῆς μορφώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν παιδιῶν του.

Ἐξοχώτατε,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκτιμῶσα κατ' ἀξίαν τὴν βαρύτητα καὶ τὴν σημασίαν τῆς ἀποφάσεως τῆς ὑφ' Ὑμῶν Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, εἰς ἐνδειξιν τῆς ἀπείρου εὐγνωμοσύνης τοῦ ἱεροῦ

τῆς Ἑλλάδος Κλήρον, ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως, ὅπως ἀποπέμψῃ εἰς Ὑμᾶς, τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, τὸν Χρυσὸν Σταυρὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἡμεῖς δέ, Ἐξοχώτατε, καὶ μεθ' ἡμῶν πάντα τὰ μέλη τῆς γερασμίας Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος, μετὰ σύμπαντος τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς Κλήρου θὰ δέωνται ἐκτενῶς τοῦ Ὑψίστου, ἵνα διαφυλάττῃ, ἐνισχύῃ, καθοδηγῇ καὶ φωτίσῃ καὶ Ὑμᾶς, καὶ ἅπαντα τὰ ἐντιμώτατα μέλη τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ἵνα φέρετε εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἱερὸν καὶ σωτήριο ἐργον, τὸ ὁποῖον ἀνελάβετε, πρὸς αἰωνίαν δόξαν καὶ ἀφθιτον τιμὴν τῆς ἐνδόξου καὶ φιλάτης ἡμῶν Πατρίδος.

Ὁ Χρυσὸς Σταυρὸς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅστις καθιερώθη τὸ 1933 ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ἀπονέμεται διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς Ἑλληνα Πρωθυπουργόν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ.Γ. Παπαδόπουλος, ἀπαντῶν μὲ καταφανῆ συγκίνησιν εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Μακαριωτάτου, εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,

Εἶναι τόση ἡ συγκίνησίς μου, ὄχι διὰ τὴν τιμὴν τὴν μεγάλην, ἣ ὁποία μοὶ προσεγένετο καὶ ἐν τῷ προσώπῳ μου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ὅσον διὰ τὴν πλήρη ἀντίληψιν καὶ κατανόησιν ὑπὸ τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς σημασίας τῆς ἐνεργείας, τὴν ὁποίαν ἀπεφάσισεν ἡ Κυβέρνησις, ὡς ἐπικεφαλῆς τῆς Πολιτείας, ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ θὰ ἠμποροῦσα νὰ εἶπω αὐτὴν τὴν στιγμὴν μόνον, ὅτι αἰσθάνομαι ἀπόλυτον ἱκανοποίησιν, διότι ἡ τοιαύτη ἀντίληψις τῆς ἐνεργείας ἐκ μέρους τῆς ἡγεσίας τῆς Ἐκκλησίας σημαίνει, ὅτι ἡ ἐνεργεῖα αὐτὴ θὰ ἔξῃ τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα, τὰ ὁποία συνοπτικῶς θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἀναφεροῦν ὡς ἀνόρθωσις τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν θέσιν, ἣ ὁποία ἐπιβάλλεται, ἵνα τὸ ἔθνος ἐξασφαλίσῃ τὸν ἀσφαλῆ ὁδηγὸν πρὸς τὸν δρόμον τῶν πεπερωμένων του.

Ἐὰν αὐτὸ τὸ ἐπιτύχετε, ἔστε βέβαιοι, ὅτι προσεφέρατε αὐτὸ τὸ ὁποῖον μὲ τὴν ἐλαχίστην αὐτὴν προσφορὰν ἡ Πολιτεία προσπαθεῖ νὰ σᾶς βοηθήσῃ νὰ πράξετε. Ἡ πατρις θὰ ἐγνωμονῇ σᾶς καὶ ὄχι ἡμᾶς. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ τοποθετηθῇ ὁδηγὸς τοῦ ἔθνους, διότι μόνον ἔτσι θὰ κατορθώσωμεν νὰ σώσωμεν τὸ ἔθνος ἀπὸ τὸν κλυδωνισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε περιέλθει καὶ νὰ τὸ ἀποκαταστήσωμεν ἀσφαλῶς καὶ σταθερῶς κατὰ τὰ βήματά του εἰς τὸν δρόμον πρὸς τὰ ἱστορικά του πεπερωμένα.

Σᾶς εὐχαριστῶ πάρα πολὺ διὰ τὴν τιμὴν. Ὁ κ. Ὑπουργὸς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων θὰ σᾶς ἐκθέσῃ ἐν συνεχείᾳ λεπτομερῶς τὰ τοῦ μέτρου, τὰ ὁποία καὶ ὁ Μακαριώτατος ἐν πολλοῖς ἀνέφερε.

Μετὰ ταῦτα, τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Θ. Παπακωνσταντίνου, ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Διὰ τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου, ὁ ὁποῖος ἔχει σχεδιασθῆ καὶ ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ψηφισθῆ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ταχύτατα, ὁ ἐφημεριακὸς Κλῆρος τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους ὑπάγεται εἰς τὴν μισθολογικὴν διαβάθμισιν, ἣ ὁποία ἰσχύει διὰ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους τῆς διοικητικῆς ἱεραρχίας. Τὸ μέτρον αὐτό, ὅπως λεπτομερῶς ἀνέλυσεν ὁ Μακαριώτατος, ἀποτελεῖ ἀπὸ μακροῦ αἴτημα τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τὸ ὁποῖον παρέμενεν ἀνικανοποίητον. Ὅπως ἡ Ἐκκλησία, ἔτσι καὶ ἡ Πολιτεία προσδοκᾷ, ὅτι πολὺ ταχέως θὰ γίνωνται αἰσθητὰ τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς λήψεως τοῦ μέτρου τούτου.

Θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃτε νὰ σᾶς ἀναφέρω ἐν συντομίᾳ τὰς βασικὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν., ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ψηφισθῆ.

Διὰ τοῦ Α.Ν. ὁ ἐφημεριακὸς Κλῆρος ἐντάσσεται εἰς τὴν δημοσιούπαλληλικὴν ἱεραρχίαν διὰ τοῦ ἑξῆς τρόπου : Οἱ τῆς πρώτης κατηγορίας ἐφημέριοι θὰ λάβουν βαθμὸν ἀπὸ τοῦ 6ου μέχρι τοῦ 2ου. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν, ὅπως εἶναι γνωστόν, ἀνήκουν οἱ ἐφημέριοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν πτυχίον Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου ἢ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης. Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ἐφημέριοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τριτοετείς καὶ τεταρτοετείς φοιτηταὶ εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς ἢ εἶναι πτυχιούχοι τῆς Ριζαρείου καὶ γενικῶς πτυχιούχοι Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν, σταδιοδρομοῦν ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 4ου βαθμοῦ τῆς δημοσιούπαλληλικῆς ἱεραρχίας. Οἱ τῆς τρίτης κατηγορίας, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀπόφοιτοι Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Προπαρασκευαστικῶν Σχολῶν, σταδιοδρομοῦν ἀπὸ τοῦ 9ου μέχρι τοῦ 6ου βαθμοῦ. Καὶ οἱ τῆς τετάρτης κατηγορίας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὰ κατώτερα προσόντα, θὰ σταδιοδρομοῦν ἀπὸ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 7ου βαθμοῦ.

Τὰ μισθολογικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐντάξεως, ἣ ὁποία θὰ γίνῃ δι' ἀποφάσεως τῶν οἰκείων Μητροπολιτικῶν Συμβουλίων, θὰ εἶναι τὰ ἑξῆς: Οἱ ἔχοντες τώρα μισθὸν 3.300 βασικόν, χωρὶς νὰ ὑπολογίζωνται τὰ ἐπιδόματα δετίας κ.λ.π., θὰ λαμβάνουν ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου δραχμὰς 4.600. Οἱ τῆς δευτέρας κατηγορίας, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν μισθὸν βασικὸν 2.600 δραχμὰς, θὰ λάβουν 3.500. Οἱ τῆς τρίτης κατηγορίας οἱ λαμβάνοντες μισθὸν 2.400 θὰ λάβουν 2.700. Καὶ οἱ τῆς τετάρτης κατηγορίας, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν 2.100, θὰ λάβουν 2.700.

Ὁ ἐφημεριακὸς Κλῆρος ἀνέρχεται αὐτὴν τὴν στιγμὴν περίπου εἰς 8.000. Καὶ ἔχομεν κενὰ συμποσούμενα εἰς 1.200 θέσεις, αἱ ὁποῖαι μὲ τὸν τελευταῖον νόμον περὶ ταχυρρόθμου ἐκπαιδεύσεως καὶ μὲ ἓνα προηγούμενον Α.Ν., διὰ τοῦ ὁποῖου δίδεται τὸ δικαίωμα οἱ ὑπηρετούντες ὡς ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι ταύτοχρόνως νὰ λαμβάνουν καὶ τοὺς δύο μισθοὺς, καὶ τοῦ δι-

δασκάλου καὶ τοῦ ἱερέως, ἐλπίζομεν σιγὰ σιγὰ νὰ πληρωθοῦν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, αὐτὴν τὴν στιγμήν εἰς τὴν Α' κατηγορίαν ἀνήκουν περὶ τοὺς 300, εἰς τὴν Β' περὶ τὰς 2.000, εἰς τὴν Γ' περὶ τὰς 4.000 καὶ εἰς τὴν Δ' περὶ τοὺς 1.200 — 1.300.

Τὸ σύνολον τῶν εὐεργετουμένων ἀπὸ τὴν νέαν διαρρύθμισιν ἀνέρχεται εἰς 8.000 περίπου κληρικῶν.

Τώρα ὁ χρόνος τῆς προαγωγικῆς ἐξελέξεως ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι θὰ λάβουν τὸν ἀντιστοιχοῦντα βαθμὸν κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, ὅπως ἐλέχθη, εἶναι ὁ ἐξῆς :

Εἰς τὴν Α' κατηγορίαν, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸν 6ον βαθμὸν, διὰ νὰ προαχθῆ τις εἰς τὸν 5ον βαθμὸν χρειάζεται μία τετραετία καὶ ἐφεξῆς, διὰ νὰ προαχθῆ ἀπὸ τὸν 4ον βαθμὸν εἰς τὸν τρίτον, χρειάζεται μία πενταετία.

Εἰς τὴν Β' κατηγορίαν χρειάζεται ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 7ου βαθμοῦ μία πενταετία. Ἀπὸ τοῦ 6ου εἰς τὸν 5ον βαθμὸν μία πενταετία.

Εἰς τὴν Γ' κατηγορίαν ἀπὸ τοῦ 9ου βαθμοῦ διὰ νὰ προαχθῆ εἰς τὸν 8ον χρειάζεται μία τετραετία καὶ κατόπιν διὰ νὰ προαχθῆ ἀπὸ τοῦ 8ου εἰς τὸν 7ον μία πενταετία.

Εἰς δὲ τὴν Δ' κατηγορίαν διὰ τὴν προαγωγὴν ἀπὸ τοῦ 10ου βαθμοῦ μέχρι τοῦ 7ου χρειάζεται διὰ κάθε βαθμὸν μία πενταετία.

Αὐταὶ εἶναι αἱ βασικαὶ ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι διέπουν τὸν Α.Ν. ὡς πρὸς τὴν μισθολογικὴν ἔνταξιν καὶ τὴν προαγωγικὴν διαβάθμισιν.

Ὁ σχετικὸς νόμος ἔχει καὶ ὠρισμένας ἄλλας διατάξεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι δευτερευούσης μὲν σημασίας, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ συμβάλλουν εἰς τὴν ὅλην ρύθμισιν τοῦ ζητήματος.

Ἐν αἴτημα πολὺ σοβαρὸν, τὸ ὁποῖον ικανοποιεῖται διὰ τοῦ νόμου, εἶναι ὅτι προσνπολογίζεται εἰς τοὺς ὑπηρετοῦντας τώρα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ὑπηρεσία, τὴν ὁποῖαν ἔχουν διανύσει εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. Καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ δικαίαν ἀναγνώρισιν, ταυτοχρόνως ὅμως καὶ βελτιώνει τὴν θέσιν τῶν κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως συνεπάγεται βεβαίως μίαν ἐπιβάρυνσιν τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ. Θὰ σᾶς τὴν ἀναφέρω ὄχι δι' ἄλλον λόγον, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ σᾶς ἐνημερώσω ἀπλῶς.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου νόμου ἢ μᾶλλον κατὰ τὸ δεύτερον ἡμῖσιν τοῦ τρέχοντος ἔτους, διότι προκειμένον περὶ τοῦ 1968, ἐφ' ὅσον ὁ νόμος θὰ τεθῆ ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ πρώτης Ἰουλίου, ἔχομεν δαπάνην ἡμίσεος ἔτους, θὰ στοιχίσῃ ἢ ρύθμισις αὐτῆ περὶ τὰ 36 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἐφ' ἐξῆς καὶ ἐπὶ μίαν πενταετίαν θὰ στοιχίσῃ ἢ ρύθμισις αὐτῆ περὶ τὰ 72 ἑκατομμύρια δραχμῶν ἑτησίως, καὶ μετὰ τὴν πάροδον τῆς δετίας αὐτῆς θὰ στοιχίσῃ περὶ τὰ 210 ἑκατομμύρια ἑτησίως ἐπὶ πλέον.

Διὰ νὰ ἐλαφρυνθῆ κάπως τὸ βάρος, τὸ ὁποῖον ἐπωμίζεται τὸ δημόσιον ταμεῖον μετὰ τὴν ὀρθὴν αὐτῆν

ρύθμισιν τοῦ προβλήματος τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, λαμβάνεται πρόνοια, ὅπως συμβάλῃ κάπως καὶ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν σχετικὴν δαπάνην. Ἡ συμβολὴ τῆς θὰ ἐποδουθῆ τὴν ἐξῆς μορφήν : Ὅπως γνωρίζετε, ἀπὸ τὸ 1945 ἔχει θεσπισθῆ συμμετοχὴ εἰς τὸν εἰδικὸν λογαριασμὸν ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀντεμετωπίζοντο αἱ δαπάναι τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, ὁ ὁποῖος λέγεται κεφάλαιον πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, ἔχει θεσπισθῆ εἰσφορὰ ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων τῶν ἐνοριακῶν ναῶν ἐξ 25^ο /₁₀₀. Ἡ εἰσφορὰ αὐτῆ ἀπὸ τῆς ἐνάργεως τῆς ἰσχύος τοῦ νέου νόμου ἀυξάνεται ἀπὸ 25^ο /₁₀₀ εἰς 35^ο /₁₀₀. Πολὺ μικρὸν ποσοστὸν ἐναντι τῶν δημιουργουμένων δαπανῶν καλύπτεται διὰ τῆς αὐξήσεως αὐτῆς, ἀλλὰ πάντως ἀποτελεῖ καὶ αὐτῆ ἓνα δείγμα τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως συμβάλῃ εἰς τὴν λύσιν αὐτοῦ τοῦ τόσο χρονίσαντος καὶ τόσο καιροῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον τὴν ἀπασχολεῖ.

Ἡ Κυβέρνησις εἶναι εὐτυχής, διότι ἔχει τὴν πεποίθησιν, ὅτι μετὰ τὴν λήψιν τοῦ μέτρου αὐτοῦ θὰ ἐξασφαλισθῆ εἰς τὸν ἐνοριακὸν κλήρον ἡ ψυχικὴ ἡρεμία καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια ἐκείνη, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν δυνάμειν νὰ ἐκπληρωθῆ τὴν ἱεράν καὶ ὑψηλὴν ἀποστολήν του.

Ἐν συνεχείᾳ, ἀπήντησεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, εἰπὼν τὰ ἐξῆς :

« Ἀναμφισβητήτως ἐκφράζω καὶ πάλιν τὴν χαρὰν ὅλων τῶν ἁγίων Συνοδικῶν, καὶ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν ὅλου τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος καὶ παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὰς εὐχαριστίας μας καὶ ταυτοχρόνως τὴν διαβεβαίωσίν μας, ὅτι θὰ πράξομεν πᾶν τὸ δυνατόν, ἵνα ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς προσδοκίας, τὰς ὁποίας ἔχει ὄχι μόνον ἡ Κυβέρνησις, ἀλλὰ καὶ σύμπας ὁ εὐσεβὴς Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ ἀπὸ ἡμᾶς τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλων τῶν ἐφημεριακῶν Κληρῶν.

Εὐχόμεθα δὲ ἡ σημερινὴ ἡμέρα νὰ ἀποτελέσῃ μίαν καμπὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ εὐχόμεθα καὶ τὸ ἐλπίζομεν καὶ θὰ τὸ ἐπιδιώξομεν ἐπίσης νὰ εἶναι μία σημαντικὴ καμπὴ εἰς τὴν ὅλην ἱστορίαν μας ἐδῶ ὡς Ἐκκλησίας αὐτοκεφάλου καὶ αὐτοδιοικουμένης. Εἴμεθα δὲ βέβαιοι, ὅτι οὐδέποτε ἄλλο καὶ ἂν χρειασθῆ, θὰ εὐρωμεν συμπαραστάτην θερμόν, βέβαιον καὶ ἰσχυρόν τὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία καὶ προηγουμένως εἶχεν ἐκδηλώσει τὸ ἐνδιαφέρον της ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς σημερινῆς τῆς ἐξαγγελίας ἐπεβεβαίωσε διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν τὴν στοργὴν της καὶ ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας, τὰς ὁποίας τρέφει ἐναντι τῆς ἡ Ἐκκλησίας ».

Ἀνταπαντῶν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπαδόπουλος εἶπε τὰ ἐξῆς :

« Ἡμεῖς, Μακαριώτατε, ἐναντι τῶν εὐχῶν σας ἀντιπαρατάσσομεν τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θὰ συμπαρασταθῶμεν εἰς τὴν προσπάθειαν, πιστεύοντες ἀπολύ-

Ειδική πανηγυρική συνεδρία της 'Ι. Συνόδου, καθ' ἣν ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος ἀνεκοίνωσε τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς περὶ ὀριστικῆς ρυθμίσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ μισθολογικοῦ ζητήματος.

τως, ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῆς προσπάθειάς τῆς ἰδικῆς σας ἀποτελεῖ συμβολὴν εἰς τὴν χάλκευσιν τῆς αἰχμῆς τοῦ δόρατος, διὰ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ διαπεράσωμεν τὴν κακοδαιμονίαν ποὺ μαστίζει τὴν χώραν μας καὶ νὰ τὴν ἀφῆσωμεν ἐλευθέραν νὰ ἀναπτυχθῆ εἰς τοὺς ὀρίζοντας τῶν πεπερωμένων της».

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐκτάκτου συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπαδόπουλος, οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί Σύμβουλοι, ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Θ. Παπακωνσταντίνου καὶ ὁ Ὑφυπουργὸς Οἰκονομικῶν κ. Λιζάρδος μετέβησαν εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου ἐνώπιον πολλῶν ἐφημερίων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν προσεφώνησε τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ὁ αἰδεσμ. Ἀντώνιος Γαβαλάς, εἰπὼν τὰ ἑξῆς :

«Εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος, Ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ὅτι διὰ τοῦ στόματός μου τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁμιλοῦν αἱ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ πλέον Ἱερεῖς τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀντιπροσωπεύον αὐτοὺς ἐκφράζω καὶ διεκμηνεύω τὰ πλέον εἰλικρινῆ καὶ τὰ πλέον ἄδολα αἰσθήματα τῆς βαθύτατης εὐγνωμοσύνης αὐτῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν των πρὸς τὸ πρόσωπόν Σας καὶ τὸν ἀξιότιμον καὶ ἐντιμοτάτον συνεργάτην Σας. Διότι Σεῖς, ὁ τολμηρὸς καὶ γενναῖος ἡγέτης καὶ ἀναμορφωτῆς τῆς φιλάτης Πατρίδος μας, διὰ τῆς σημερινῆς ἱστορικῆς τῷ ὄντι ἀποφάσεώς Σας ἐπισφραγίζετε καὶ ἐπικυρώνετε τοὺς λόγους Σας, ὅτι πράγματι πιστεύετε, ὅτι εἰλικρινῶς ἀγαπᾶτε τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι ἀναγνωρίζετε τὰς πολλὰς ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσέφευρεν αὕτη εἰς τὸ Ἔθνος, εἰς στιγμὰς μάλιστα κρίσιμους κατ' ἐξοχὴν δι' αὐτό. Σεῖς, διὰ τῆς γενναίας ἀποφάσεώς Σας ἀποδεικνύετε, ὅτι εἰσθε ὁ πρῶτος καὶ μόνος ποὺ σέβεται καὶ τιμᾷ τὸ ἐδλογημένον, ἀλλὰ τόσο περιφρονημένον Ἑλληνικὸν ράσον.

Αἱ ἀγναι ἐκεῖναι ψυχαὶ τῶν Ἱερέων, οἱ ὁποῖοι προσέφευρον τὸ πολυτιμώτατον ἀγαθόν, τὴν ζωὴν των δηλονότι, ὡς ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν ἱερὸν βωμὸν τῶν εὐγενεστέρων ἰδανικῶν τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος μας, ἀοράτως περιιπτάμεναι τοῦ ἱεροῦ τούτου χώρου θὰ ἀγάλλονται διὰ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός, καὶ θὰ δέονται τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίᾶς καὶ ὀλοκληρώσεως τοῦ ἐθνοσωτηρίου ἔργου τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967.

Εἶχομεν, Κύριε Πρόεδρε, ὄχι ἀπλῶς χορτάσει, ἀλλ' εἶχομεν ὑπερκορεσθῆ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀπὸ ἀνεκκληρώτους ὑποσχέσεις περὶ ρυθμίσεως καὶ λύσεως τοῦ περιφρήμου Ἐφημεριακοῦ προβλήματός μας.

Ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα, ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς ἐργάτας τοῦ Ἀμπελώνος Του, τοὺς ὑπηρετάς των θεῖων Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας Του. Ἐπρεπε ν' ἀνατελεθῆ, ἔπρεπε νὰ ξημερώσῃ ἡ θεοδώρητος ἐκείνη ἡμέρα τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967.

Ἡ Ἐπαναστάσις τῆς 21ης Ἀπριλίου σώζει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἐξουθένωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀφεύκτως ὠδηγεῖτο. Ὁ Ἕλληρ πολίτης σήμερον, τόσοσ ὁ ἀστὸς ὅσον καὶ ὁ ἀγρότης, ζῶν καὶ κινούμενος ἐντὸς ἀτμοσφαιρας ἐθνικῆς ἀσφαλείας καὶ αἰσθανόμενος τὴν κυβερνητικὴν μέριμναν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του, ἔχει ἐπιδοθῆ ἀπερίσπαστος πλέον εἰς τὰ εἰρηρικὰ ἀποκλειστικῶς ἔργα του, καὶ τὴν εὐσυνείδητον ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του.

Ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ἀποκτᾷ ἐπὶ τέλος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος Ἠγεσίαν, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ καιροὶ ἀπαιτοῦσαν καὶ αἱ συνειδήσεις τῶν πιστῶν ἐνοσταλοῦσαν. Ἠγεσίαν διαθέτουσαν τὸ μέγα καὶ μυστικὸν καὶ παρίσχυρον ὄπλον, τὴν ἀγαπῶσαν πατρικὴν καρδίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μας. Ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις, συμπαιρισταμένη εἰς τὸ ἔργον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἐνισχύουσα τὴν προσπάθειάν της, δίδει σήμερον σάρκα καὶ ὀστά καὶ μετατρέπει εἰς πραγματικότητα τὸ ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν ὄνειρον τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου. Ὡ χαρᾶς Ἐδαγγέλια! Ἀλήθεια! «τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν»; Παύει πλέον ὁ ἀπαράδεκτος ἐκεῖνος ἐξευτελισμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ράσου, τὸ ὁποῖον ἠγαγκάζετο, διὰ νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς πολλὰς ὑποχρεώσεις του καὶ νὰ συντηρήσῃ τὴν πολυμελῆ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἰκογενειάν του, νὰ μετέρχεται ἐπαγγέλματα μὴ συμβιβαζόμενα πρὸς τὸ ἱερὸν λειτουργημά του. Σταματᾷ ἀπὸ σήμερον τὸ ἀγχος τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἱερέως καὶ λαμβάνει αὐτὴ τὴν ἀξιοπρεπῆ τοποθέτησίν της ἐντὸς τοῦ συνόλου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνίας. Ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις ἐδημιούργησε καὶ δημιουργεῖ τὰς προϋποθέσεις ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπουσι ἦδη εἰς τοὺς Πανέλληνας, ἀπὸ σήμερον δὲ καὶ εἰς τοὺς Ἱερεῖς νὰ ἀτενίζωμεν μὲ ἀισιοδοξίαν τὸ μέλλον.

Εἶμεθα ἀπολύτως βέβαιοι, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι εἰς τὰ τόσα εὐεργετικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐλάβατε καὶ λαμβάνετε ὑπὲρ ὄλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων, δὲν θὰ ἀφίνετε ἀνικανοποίητον καὶ τὸ ἰδικόν μας δικαίωτατον αἴτημα. Καὶ δὲν διεφενύσθημεν.

Τὸ ὄνομα Ἱερωνύμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, καὶ τῶν συγκροτούντων τὴν περὶ Αὐτὸν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ἁγίων Ἀρχιερέων, τὸ ὄνομά Σας, Κύριε Πρόεδρε, καὶ τῶν ἀξίων συνεργατῶν Σας, μελῶν τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς γράφονται εἰς Δίπτυχα εἰς Δίπτυχα, τὰ ὁποῖα δὲν φθείρει καὶ δὲν ἀλλοιώνει οὔτε ὁ χρόνος οὔτε αἱ καιρικαὶ μεταβολαί· γράφονται εἰς τὰ Δίπτυχα τῶν ψυχῶν τοῦ εὐγνωμονοῦντος Ὀρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος.

Ἐῴθε ὁ Κύριος νὰ μηκόνῃ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, καὶ Ὑμῶν, Κύριε Πρόεδρε, καὶ τῶν συνεργατῶν Σας, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνοῦς.

Ζήτω τὸ Ἔθνος! ».

Ἀκολούθως ὁ κ. Πρωθυπουργός, ἀφοῦ ἠυχῆθη εἰς τοὺς παρισταμένους αἰδεσιμ. ἐφημερίους ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἔργον των, παρεκάθησεν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπισήμων εἰς γεῦμα, τὸ ὁποῖον παρέθεσεν ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἢ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ἐξ ὀνόματος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Τέλος, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐξέδωκε τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθέν :

«Ἡ Ἱερά Σύνοδος εὐρίσκειται εἰς τὴν λίαν εὐχάριστον θέσιν νὰ ἀνακοινώσῃ, ὅτι τὸ θέμα τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐντόνως ἀπησχόλησεν Ἐκκλησίαν καὶ Πολιτείαν, ἀλλὰ πάντοτε παρέμεινε δυστυχῶς ἄλυτον, εἶρε σήμερον τὴν λύσιν του.

Ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Θ. Παπακωνσταντίνου καὶ τοῦ ὑφυπουργοῦ Οἰκονομικῶν κ. Σπυρ. Λιζάρδου, ἐπισκεφθεὶς σήμερον τὴν Ἱεράν Σύνοδον συνεδριάξουσας, ἀνήγγειλεν Αὐτῇ ἐν χαρᾷ, ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις, ἀνταποκρονομένη εἰς εἰσήγησιν καὶ παράκλησιν θερμὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ εἰς ἀναγνώρισιν τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου πρὸς τὸ Ἔθνος πάλαι τε καὶ ἐπ' ἐσχάτων, ἀπεφάσισε τὴν ἐνταξιν τούτου εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ὅτως ἀπερίσπαστοι πλέον οἱ αἰδεσιμώτατοι ἐφημέριοι, μοκρὰν πάσης τύβης περὶ τὰ «τυχηρά», μὲ ἀξιοπρέπειαν καὶ ἀκέραιον τὸ κῦρος των, ἀλλὰ καὶ μὲ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν πρὸς αὐτοὺς στοργὴν, θέλουσι μετὰ πλείονος ζήλου συνεχίσει τὴν ἱεράν των διακονίαν ἐν τῷ Ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου. Πέραν δὲ τούτου διανοίγονται νέαι προοπτικαὶ διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ θὰ δύνανται ἤδη νὰ προσέρχωνται εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου πολλὸν περισσότεροι νέοι καὶ μορφωμένοι, ἔχοντες ἐξησφαλισμένην τὴν ἀξιοπρεπῆ των συντήρησιν.

Ὁ καλὸς Θεὸς ἠὲ δόκησεν, ὥστε μετὰ ἕνα καὶ ἡμισυ σχεδὸν αἰῶνα ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος νὰ δοθῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως λύσις εἰς τὸ ἐφημεριακὸν τοιαύτη, οἷα οὐδὲ ἡ τολμημοτέρα προσδοκία ἠδύνατο νὰ ἴναμένη.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, εἰς ἐνδειξιν εὐγνωμοσύνης τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, παμψηφεί ἀπεφάσισε τὴν ἀπονομὴν τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

Τέλος ὁ τε κ. Πρόεδρος καὶ οἱ συνοδευόντες αὐτὸν κ. κ. Ὑπουργοὶ παρεκάθησαν εἰς γεῦμα ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ, παρατεθὲν πρὸς τιμὴν των ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου».

★

Ἡ ἱστορικὴ ἀπόφασις περὶ ἐντάξεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀποτελεῖ ἔμπρακτον ἀπόδειξιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς μεγάλης στοργῆς τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν ἱερόν Κλήρον τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ ζωηροῦ αὐτῆς ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἀπερίσπαστον ἐπιτέλεσιν τῆς ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. Κατόπιν τοῦ γενναίου αὐτοῦ μέτρου, ὁ ἱερός Κλήρος μας θὰ ἀφωσιωθῇ ἐτι περισσότερον εἰς τὸ ἔργον του καὶ οὕτω θὰ συμβάλῃ μεγάλως εἰς τὴν πνευματικὴν ἀναδημιουργίαν τῆς Χώρας μας. Οὕτω δὲ ἐργαζόμενος, ὁ ἱερός Κλήρος μας θὰ ἐκφράσῃ κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον καὶ τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα λαμβάνει ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας μας, ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ Ἐθνους μας.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΝ

Ἐκ τῆς πληθύς τῶν ἀποσταλέντων συγχαρητηρίων τηλεγραφημάτων, σταχυολογοῦμεν τὰ ἀκόλουθα:

Ὑποβάλλοντες τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰς προσωπικὰς ἡμῶν εὐχαριστίας καὶ τὰ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης αἰδεσιμωτάτων ἐφημερίων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως δι' ἱστορικὴν ἀπόφασιν Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ὀριστικῆς λύσεως ἐφημεριακοῦ μισθολογίου, δεόμεθα τοῦ Δομήτορος τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ ἐνισχύει Μακαριώτατον Πρόεδρον καὶ Σεβασμιωτάτους Συνέδρους αὐτῆς πρὸς δόξαν Ἐκκλησίας καὶ Ἐθνους.

† Ὁ Ἡλίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Εὐχαριστοῦμεν ἐκ καρδίας διὰ τὰς ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ μου θεοπειθεῖς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ Ἀγίων Συνοδικῶν φιλάτων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν. Συγχαίρομεν ἐξ ὅλης ψυχῆς Ἀγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον δι' ἐπίλυσιν τοῦ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν χρονίζοντος ἐφημεριακοῦ προβλήματος. Παρακαλοῦμεν Ἀναστάνα Κύριον κραταιώνη καὶ φωτίξῃ Ἱεράν Σύνοδον εἰς ἐκπλήρωσιν μεγάλης αὐτῆς ἀποστολῆς. Ἀσπαζόμενος πάντες ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι, διατελῶ μετ' εὐγνωμοσύνης, εὐχαριστιῶν καὶ ἀγάπης.

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Εὐσεβάστως παρακαλοῦμεν δεχθῆτε θερμότητας εὐχαριστίας ἡμῶν καὶ ἱεροῦ Κλήρου Μητροπόλεως ἐπὶ αἰσίᾳ ἐπίλυσιν μισθοδοσίας ἐφημεριακοῦ Κλήρου. Παρακαλοῦμεν περιληφθῶσι καὶ κανονικοὶ ἐφημέριοι ἐξωκκλησίων καὶ ἱερῶν προσκυνημάτων.

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωनीας κ. Τιμόθεος, διαβιβάζων πρὸς τὸν Μακαριώτατον καὶ τὴν Ἱεράν Σύνοδον ψήφισμα τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς ἐπαρχίας του, ὅπερ δημοσιεύεται εἰς τὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟΝ», γράφει μεταξύ ἄλλων τὰ ἑξῆς :

«Ἡ ἐπιτευχθεῖσα αἰσία ρύθμισις τοῦ μισθολογικοῦ ἐφημεριακοῦ προβλήματος, ὀφειλομένη εἰς ἀδιάπτωτον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μέριμναν καὶ προσπάθειαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀποτελεῖ ὄντως σταθμὸν ἱστορικὸν καὶ πρᾶξιν ὑψίστης σημασίας διὰ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλη-

σιαν, δι' ἣν ὑποβάλλομεν καὶ τὰ ταπεινὰ ἡμῶν συγχαρητήρια μετὰ θερμότητων εὐχαριστιῶν.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός
† Ὁ Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ.

Ἡμεῖς τε καὶ ἐφημεριακὸς Κλῆρος Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρτης ἐπὶ ἐξαγγελία Προέδρου Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ὀριστικῆς λύσεως χρονίζοντος ἐνάμισι αἰῶνα μισθολογικοῦ προβλήματος ἐφημερίων δι' ἐντάξεως αὐτῶν δημοσιούπαλληλικὸν μισθολόγιον σεπταῖς Ὑμετέροις ἐνεργείαις, ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει εὐγνωμονοῦντες ἐκφράζομεν εὐλαβῶς ἀπείρους εὐχαριστίας διὰ πατρικὴν ταύτην μέριμναν. Δεόμεθα εὐλαβῶς δωρεοδότην Θεοῦ χαρίζεται σεπτῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὑγείαν ἀστεμφῆ κατ' ἄμφω καὶ ἐνισχύη φιλόθεα ἔργα Αὐτῆς ἐπ' ἀγαθῷ Ἁγίως Μητρὸς Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἀρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Λύσις μισθολογικοῦ ἐφημερίων μᾶς συνεκίνησε βαθύτατα. Συγχαίρομεν ἐγκαρδίως καὶ εὐχόμεθα πληθύν τοιούτων ἐπιτυχιῶν.

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Κλῆρος Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἱερισσοῦ εὐγνωμονεῖ διὰ στοργικὸν ἐνδιαφέρον Ὑμῶν ὑπὲρ Κλήρου Ἐκκλησίας μας. Δέεται δεῖ Κύριος ὁ Θεὸς ἐνισχύη καὶ μακροημερεύη Ὑμετέραν Μακαριότητα πρὸς δόξαν Αὐτοῦ καὶ Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἱερισσοῦ ΠΑΥΛΟΣ

Ἐκφράζω Ὑμετέρα Μακαριότητα βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην ἐμοῦ προσωπικῶς καὶ ἐφημεριακοῦ Κλήρου Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας δι' ὀριστικὴν λύσιν τοῦ ἀπὸ συστάσεως Ἑλληνικοῦ Κράτους χρονίζοντος ἐφημεριακοῦ προβλήματος. Εὐχομαι ὅπως Κύριος διακρατῆται Προκαθήμενον Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας πρὸς δόξαν Ἐθνους καὶ Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἀκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἡ ταπεινότης μου καὶ ὁ περὶ Αὐτὴν Ἱερὸς Κλῆρος εὐγνωμονοῦσιν Ὑμετέραν Μακαριότητα διὰ τὰ ὅσα Αὐτὴ ἐπραξε περὶ τῆς ἐντάξεως τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου μισθολογικῶς εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, εὐχεται δ' Αὐτῇ μακρότητα ἡμερῶν ἐπ' ἀγαθῷ.

† Ὁ Σάμου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας ἐπεφύλαξε τῇ Ὑμετέρα Μακαριότητι καὶ τὴν χαρὰν ὀλοκληρωτικῆς λύσεως τοῦ μισθολογικοῦ τῶν ἀδελφῶν ἐφημερίων. Θεωροῦμεν καὶ τούτο ὡς σημεῖον τῆς ἰδιαιτέρας ἀγάπης τοῦ Κυρίου πρὸς Ὑμᾶς τὸν θεοφιλεῖ καὶ ἀξίον Προκαθήμενον τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας Του. Συγχαίρομεν καὶ σὺν ἡμῖν σύμπας ὁ Ἱερὸς Κλῆρος καὶ εὐχόμεθα μακρὰν ἀρχιερατείαν, ὑγείαν καὶ δύναμιν πρὸς δόξαν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ σωτηρίαν τοῦ λαοῦ Αὐτῆς. Εὐχαί 8.000 ἀδελφῶν θὰ Σᾶς συνοδεύουν εἰς τὸ δημιουργικὸν Σας ἔργον.

† Ὁ Κεφαλληνίας ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

Εὐγνωμονοῦντες διὰ σοβαρὰν συμβολὴν Ὑμῶν ρυθμίσεως ἐφημεριακοῦ μισθολογίου καὶ συγχαίροντες, δεόμεθα Ἀναστάσιον Χριστοῦ, ὅπως ἐνισχύη Ἱεράν Σύνοδον, ἵνα φέρῃ εἰς αἴσιον πέρασ ἐπιωμοθεῖσαν βαρυτάτην ἀλλὰ τιμητικὴν ἀποστολήν ἐπ' ἀγαθῷ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίας καὶ φιλότατῃς ἡμῶν Πατρίδος.

† Ὁ Σιδηροκάστρου ΙΩΑΝΝΗΣ

Εὐσεβᾶτως ὑποβάλλω Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐγκάρδια συγχαρητήρια καὶ εὐνώμονας εὐχαριστίας ἐμοῦ καὶ ἱεροῦ Κλήρου θεοσώστου παροικίας Ἐδέσσης καὶ Πέλλης δι' ἐπίλυσιν μισθολο-

γικοῦ προβλήματος ἐφημερίων. Θεῖος Δομήτωρ Ἐκκλησίας ἐπεφύλαξε Ὑμετέρα Μακαριότητα καὶ Ἁγίους Συνοδικούς τιμὴν ἱκανοποιηθῶσι πόθοι εὐλαβῶν Ἱερέων ἀπὸ συστάσεως Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Εὐχομαι ὀλοφύχως Ὑμετέρα Μακαριότης καὶ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί ἐπίλυσουν καὶ ἄλλα Ἐκκλησιαστικὰ προβλήματα εἰς δόξαν Ἐσταυρωμένου καὶ Ἀναστάντος Λυτρωτοῦ.

† Ὁ Ἐδέσσης ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ἱερὸς Κλῆρος Μητροπόλεως Ζακύνθου εὐγνωμονεῖ Ἱεράν Σύνοδον δι' ἐνταξιν ἐφημερίων Ἐκκλησίας Ἑλλάδος εἰς δημοσίους ὑπαλλήλους. Προαιώνιον αἰτήματ' αὐτῆς ἐτακτοποιήθη θαυμαστῶς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἐθνικῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως. Ἐπαιτεία πετραχηλιοῦ ἐπερατώθη. Ἀπερίσπαστος ἀπὸ οἰκονομικὰς δυσχερείας καὶ ἀξιοπρεπῆς μὲ ἐνθουσιασμὸν θὰ ἐπιδοθῇ εἰς ἐκκλησιαστικὸν ἔργον του. Αἰωνίως θὰ εὐγνωμονῇ Ἱεράν Σύνοδον διὰ τὸ ἐπίτευγμα.

† Ὁ Ζακύνθου ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Παρακαλῶ δεχθῆτε μετὰ μελῶν Ἱερᾶς Συνόδου—ἐκπροσώπου Ἐκκλησίας—θερμὰ συγχαρητήρια διὰ θαυμασίαν λύσιν οἰκονομικοῦ προβλήματος ἱεροῦ ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου. Σημερινὴ Κυβέρνησις, θεῖον δῶρον διὰ πελαγοδρομοῦσαν Πατρίδα, ἐν τῇ ἀκαταπονήτῳ μερίμνῃ τῆς διὰ πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξυψώσιν λαοῦ μας, διέγνωσεν ὅτι τούτο θέλει ἐπιτευχθῆ κατὰ μέγα μέρος διὰ τῆς ἐξυψώσεως ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ ἔταξεν Ἐκκλησίαν, τὸν μέγαν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν αὐτὸν φορέα, ὁδηγὸν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνους. Συγχαρῆτω μοι τούτο: ὅτι ἡμετέρα ταπεινότης ὡς ὑπουργὸς Ἐρησκευμάτων καὶ Παιδείας κατενόησε καὶ ἀντιμετώπισε κατὰ ἓνα τρόπον τὴν ἀνάγκην μισθοδοτήσεως ἐφημεριακοῦ Κλήρου. Χαίρω ἰδιαίχοντως δι' ὀριστικὴν λύσιν του. Ἀνάληψιν πολιτικῆς ἐξουσίας ὑπὸ τοῦ Στρατοῦ ἐχειροκρότησα ἀπὸ πρώτης στιγμῆς πεπειθῶς ὅτι ἐκεῖ ὅπου εἶχομεν φθάσει ἢ μᾶλλον καταστήσει μόνον δι' ἐπεμβάσεως Στρατοῦ μας ἢ γλυκυτάτη Πατρίς μας ἠδύνατο νὰ σωθῆ καὶ ἀναγεννηθῆ. Χαίρω διότι προβλέψεις μου πραγματοποιοῦνται ραγδαίως ὑπὸ Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, προεδρευομένης ὑπὸ εὐσεβάστου ρησικελεύθου ἀνδρός. Ἐναποθέτω φίλημα σεβασμίας χειρὶ Σας.

Θ. ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΛΗΣ

Παρακαλῶ δεχθῆτε τὰ ἐγκάρδια συγχαρητήριά μου διὰ τὴν ἐπιτυχή ἐπίλυσιν τοῦ σοβαρωτέρου προβλήματος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἀποτελεῖ ἱστορικὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος. Τοῦ λοιποῦ ἡ ἐπίλογος τῶν ἐφημερίων θὰ γίνεταί μεταξύ μορφωμένων πιστῶν, κατασφαλισμένου πλήρως καὶ τοῦ μέτρου τῆς καταργήσεως τῶν ἀπαραδέκτων Κατωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων, τὴν ὁποῖαν ἐπέτυχον διὰ νόμου τὸ 1959 παρὰ τὰς σοβαρωτάτας ἀντιδράσεις, ἅτινα πολλοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ Ἀρχιερεῖς ἐπέδωκαν νὰ ἐπαναφέρουν. Εἴθε ὁ Μεγαλοδύναμος νὰ Σᾶς βοηθήσῃ νὰ ὀλοκληρώσετε τὸ ὑπὲρ τῆς ἐξυψώσεως τῆς Ἐκκλησίας πρόγραμμά Σας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Συγχαίρομεν υἱικῶς ἐκ βάθους καρδίας διὰ μέγα ἐπίτευγμα ἐντάξεως ἱεροῦ Κλήρου Ἑλλάδος εἰς δημοσιούπαλληλικὸν μισθολόγιον. Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον.

Πανελλήνιος Ἐνωσις Θεολόγων

Σύλλογος καθηγητῶν Ριζαρίου Σχολῆς ἐπὶ ἀναγγελία αἰσίας ἐπίλυσως χρονίζοντος ἀπὸ μακροῦ προβλήματος ἐφημεριακοῦ Κλήρου ἐκφράζει εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ ἱεροσπουδαστῶν. Διαφυλάττοι Κύριος Θεὸς Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπ' ἀγαθῷ Ἐκκλησίας.

Διευθυντῆς Ριζαρίου

† Ἀρχιμ. ΜΑΞΙΜΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΘΕΙΑΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΝ ΝΑΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

τελεσθεῖσαν τῇ 1ῃ Μαΐου 1968, πρωτοβουλία τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Ἐργασίας

Με πολλήν συγκίνησιν θέλω ν' ἀπευθύνω αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὰ θερμὰ μου συγχαρητήρια, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν ὥραίαν αὐτὴν καινοτομίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ἑορτασθῇ ἡ 1ῃ Μαΐου, ἡ ἡμέρα τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς θείας αὐτῆς Μυσταγωγίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἔχη ἕνα πολὺ βαθύτερον νόημα ἀπὸ τὴν ἀπλήν παρακολούθησιν μιᾶς οἰασδήποτε ἱερᾶς Ἀκολουθίας.

Ἡ ἐργασία, ὅπως μᾶς ὑπέμνησε πρὸ ὀλίγου καὶ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέπη μόνον εἰς τὴν καθημερινὴν διατροφὴν μας καὶ εἰς τὴν ἐν γένει διαβίωσίν μας, τὴν ὁποίαν προσπαθοῦμεν δι' αὐτῆς νὰ ἐξασφαλίσωμεν. Ἀλλὰ πρέπει νὰ βοηθῇ ὁλόκληρον τὸν ἄνθρωπον, τὸ σῶμά του, τὴν ὕλην, καὶ τὴν ψυχὴν του, τὸ πνεῦμά του.

Ὅπως σεῖς γνωρίζετε καλύτερον, ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, ἡ ἐργατικὴ τάξις καὶ πολλοὶ ἄλλοι μαζὶ με αὐτὴν ἰδεολογίαι ἀγωνισταί, ἐπὶ αἰῶνας, ἀλλ' ἰδίως κατὰ τοὺς δύο τελευταίους, διεξήγαγον σκληροὺς ἀγῶνας, διὰ νὰ βελτιωθῇ ἡ ἐργασία ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀνθρωπινωτέρας μεταχειρίσεως ἐκείνου, ὁ ὁποῖος προσφέρει τὴν ὑλικὴν δύναμίν του, προσφέρει ἀκόμη καὶ τὴν διάνοιάν του, πολλάκις δὲ καὶ ὅλας τὰς ψυχικὰς του ιδιότητας, διὰ νὰ ἐμπλουτίσῃ τὴν παραγωγὴν, καὶ οὕτω νὰ βοηθήσῃ καὶ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὸν συνάνθρωπόν του, εἰς τὸ νὰ ἀπολαύσῃ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα τόσον πλουσίως ἔχει σκορπίσει ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς.

Τόσον τὸ Ὑπουργεῖον Ἐργασίας, ὅσον καὶ αἱ Ἐργατικαὶ Ὄργανώσεις, ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ καταστήσουν τὰς συνθήκας ἐργασίας εὐνοϊκώτερας καὶ καλλιτέρας.

Ἐπ' αὐτοῦ ἔχουν ἤδη ἐπιτευχθῆ πολλά. Καὶ μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν ὥρῶν ἐργασίας ἑβδομαδιαίως, ὁ ὁποῖος ἦτο κανὼν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ἐὰν συγκρίνῃ κανεὶς πρὸς τὸν σημερινὸν ἀριθμὸν ὥρῶν ἑβδομαδιαίας ἐργασίας, τὸν ὁποῖον κατὰ μέσον ὄρον ἐργάζεται ὁ ἐργαζόμενος οἰανδήποτε ἐργασίαν, θὰ ἰδῇ μὲν κατάπληξιν τὸ τί ἔχει ἐπιτευχθῆ εἰς τὰ τελευταῖα 100 περίπου χρόνια. Εἶναι κολοσσιαία ἡ διαφορά. Ἐὰν δὲ συγκρίνωμεν τὰς ἄλλας συνθήκας ἐργασίας, θὰ διαπιστώσωμεν, ὅτι καὶ αὐταὶ ἔχουν βελτιωθῆ κατὰ μέγα μέρος σημαντικώτατα. Ὡς παράδειγμα, ὡς σκεφθῶμεν πόσον ἐταλαιπωροῦντο τὰ παιδιὰ κατὰ τὸν περασμένον αἰῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος αἰῶνος εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ πόσον δυσμενεῖς ἦσαν αἱ

συνθήκαι ἐργασίας δι' αὐτά, ὅταν ταῦτα εἰργάζοντο 14 καὶ 16 ὥρας ἡμερησίως, διὰ νὰ πάρουν ἕνα ἐλάχιστον ἡμερομίσθιον, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰς ἀνάγκας των, πολλάκις δὲ καὶ τὰς ἀνάγκας ὁλοκλήρου τῆς οἰκογενείας των. Σήμερον, εὐτυχῶς, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὰ παιδιὰ τὰ κάτω ὠριμένης ἡλικίας νὰ ἐργασθοῦν, διότι τοῦτο θεωρεῖται ὡς ἐκμετάλλευσις τρόπον τινὰ τῆς ἀνισχύρου θέσεως των καὶ ταῦτοχρόνως ὡς καθυστέρησις τῆς περαιτέρω ἐξελιξεως των.

Βεβαίως, ὑπάρχουν ἀκόμα πάρα πολλὰ διὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὸν ἕνα ἀντικειμενικὸν σκοπὸν καὶ τοῦ ἐποπτεύοντος Ὑπουργεῖου καὶ τῶν Ἐργατικῶν Ὄργανώσεων, ἀλλὰ καὶ πάντων ἡμῶν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν εἴμεθα ἐργοδῶται ἢ ὄχι. Πρέπει, εἶναι ὑποχρέωσις, εἶναι καθῆκον, καὶ ἡ Κυβέρνησις σήμερον εἰς αὐτὸ ἀποβλέπει, νὰ βελτιώσῃ ὅσον τὸ δυνατόν τὰς συνθήκας ἐργασίας ἀπὸ τῆς ὑλικῆς ἀπόψεως.

Ἄλλ' ἡ σημερινὴ πρωτοβουλία τοῦ ἀξιοτίμου κ. Ὑπουργοῦ Ἐργασίας μᾶς ἐνθυμίζει καὶ τὸν ἕτερον παράγοντα, τὸν πνευματικόν, εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποβλέπη ἡ ἐργασία, διὰ νὰ εἶναι ὄχι «δουλεία», (δουλειά), ἀλλὰ δημιουργία. Καὶ τὸν παράγοντα αὐτόν, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, τὸν εἶχαμεν κατὰ ἕνα μέγα μέρος λησμονήσει. Εἶχαμεν λησμονήσει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον ὕλη, δὲν εἶναι σῶμα μόνον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀνάγκην τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἀλλ' εἶναι καὶ πνεῦμα, ψυχὴ, κάτι ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ὕλην. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς θὰ πρέπει νὰ καταστήσωμεν πεποιθήσιν. Δηλαδή, ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐπιτύχωμεν μόνον εἰς τὸ ἕν. Βεβαίως, πρέπει νὰ ἐπιτευχθοῦν πολὺ περισσότερα ἀκόμη καὶ εἰς τὸν ὑλικὸν τομέα, ἀλλ' ἐὰν δὲν ἐπιτύχωμεν καὶ εἰς τὸν πνευματικόν, σημαίνει, ὅτι δὲν θὰ ἔχωμεν ὁλοκληρώσει τὴν ἀποστολὴν μας ὡς ἡγετῶν μιᾶς τάξεως, ἡ ὁποία τόσον πολλὰ προσφέρει καὶ εἰς τὴν Χώραν μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον.

Διὰ νὰ καταστήσω πλέον σαφῆ αὐτὴν τὴν σκέψιν, θὰ ἀναφέρω ἕν παράδειγμα: Κάποτε, λέγει, πῆγε ἕνας εἰς ἕνα λατομεῖον καὶ εἶδε ἐκεῖ τρεῖς ἐργάτας νὰ ἐργάζωνται τὴν ἰδίαν ἐργασίαν. Ὅχι βέβαια μὲ τὰ σημερινὰ μέσα ἐξορύξεως, ἀλλὰ μὲ τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἦσαν τόσον κοπιώδη διὰ τὸν ἐργάτην. Καὶ ἠρώτησε τὸν πρῶτον: «Ἐσὺ τί κάνεις ἐδῶ;»—«Τί νὰ κάνω μ' αὐτὴ τὴ βρωμοδουλειά, ἀπῆντησε. Δὲν βλέπεις πόσο παιδεύομαστε; Δὲν βλέπεις τὸ χάλι μας ἐδῶ, ποὺ τρέχει ποτάμι ὁ ἰδρώτας μας, ποὺ σκοτωνόμαστε κυριολεκτικὰ καὶ

κινδυνεύουμε σὲ κάθε στιγμή;». Καὶ συνέχισε νὰ δι-εκτραγωδῆ τὴν κατάστασίν του. Ἐπροχώρησεν ὀλίγον πάρα πέρα ὁ ἐπισκέπτης καὶ ἠρώτησε τὸν δεύτερον ἐργάτην: «Ἐ, τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ; Πῶς πάει;» — «Ἐ, δόξα τῷ Θεῷ, βγάζομε τὸ καθημερινό μας. Ἐχω πολλές οἰκογενειακές ὑποχρεώσεις, κουτσά - στραβά ὅμως τὰ καταφέρνομε μὲ τὸ μεροκάματο ποὺ μᾶς δίνουν ἐδῶ». Ἐπροχώρησεν καὶ εἰς τὸν τρίτον ὁ ἐπισκέπτης. Ὅταν αὐτὸς ἀπήντησεν, ἦτο ἐντελῶς διαφορετικὴ ἡ ἀπάντησίς του. Ἡ ἀπάντησίς του ἦτο μία ἀπέραντος δοξολογία πρὸς τὸν Θεόν, διότι τὸν ἠξίωνε, νὰ συμβάλῃ εἰς ἕνα μεγάλο ἔργον. Οἱ λίθοι αὐτοί, οἱ πέτρες, τὰ ἀγκωνάρια ποὺ ἔβγαιναν ἀπὸ κεῖ, ἐπρόκειτο νὰ χρησιμοποιηθοῦν δι' ἕνα μεγάλου Καθεδρικοῦ Ναόν καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπλοῦ ἐκείνου ἐργάτου ἐξέσπασεν εἰς δοξολογίαν, διότι ἠξίωνε καὶ αὐτὸν ὁ Θεός, μὲ τὴν ἐργασίαν του αὐτὴν, τὴν δύσκολον, τὴν κοπιώδη, τὴν ἐπικίνδυνον, νὰ συμβάλῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ μεγάλου καθεδρικοῦ ναοῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἐστέκετο ἐκεῖ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ὁ ὁποῖος θὰ ἐχρησίμευεν εἰς τὸ νὰ ἀκούωνται καὶ νὰ ἀναπέμπωνται εὐχαριστίαι καὶ δοξολογίαι εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἰκεσίαι τῶν πονεμένων καρδιῶν πρὸς τὸν Πλάστην καὶ τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Αἱ τρεῖς διαφορετικαὶ αὐταὶ ἀπαντήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν εἰς τὸν ἐπισκέπτην, μᾶς δίδουν τὴν κατεύθυνσιν, τὴν ὁποῖαν θὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὴν διαρρύθμισιν τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἐργαζομένου.

Εὐρισκόμεθα εἰς μίαν περίοδον ἀναδημιουργίας τῆς Πατρίδος μας καὶ θὰ πρέπει καὶ ὁ ἐργάτης, ἡ μάλλον ὁ κάθε πολίτης, ὁ κάθε Ἕλλην, νὰ ἀποκτήσῃ μὲ αὐτὴν τὴν συναίσθησιν, ὅτι ἕκαστος ἐξ ἡμῶν δὲν ἐκτελεῖ ἀπλῶς τὴν ἐπὶ μέρους ἐργασίαν, τὴν ὁποῖαν, λόγῳ τοῦ ἐπαγγέλματός του ἢ λόγῳ τῆς οἰασδήποτε ἐπιστρατεύσεώς του ἐπιτελεῖ, ἀλλ' ὅτι δι' αὐτῆς συμβάλλει ταύτοχρόνως καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν μιᾶς τεραστίας ἀποστολῆς. Ἡ συναίσθησις δὲ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς τεραστίας ταύτης ἀποστολῆς ἀποτελεῖ τὸν πνευματικὸν παράγοντα τῆς ἐργασίας. Αὐτὸν θὰ πρέπει τόσον οἱ ἡγέται τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ὅσον καὶ οἱ λοιποὶ κοινωνικοὶ παράγοντες νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἐργάτην, νὰ τὸν ἐννοήσῃ, διὰ νὰ χαρῆ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖ. Οὕτω μόνον θὰ τὸ ἀπολαύσῃ καὶ αὐτός. Διότι καὶ ἡ ἐλάττωσις τῶν ὠρῶν ἐργασίας, καὶ ἡ βελτίωσις τῶν συνθηκῶν τοῦ ἐργάτου καὶ ἡ αὔξησις τῆς ἀμοιβῆς του, καὶ ὅλα τὰ συναφῆ, βεβαίως εἶναι καλὰ καὶ ἐξυτηρητικὰ καὶ πρέπει νὰ ἐπιδιώκωνται. Ἀλλὰ αὐτὰ καὶ μόνον δὲν δίδουν τὴν χαρὰν τῆς δημιουργίας. Πολλάκις, ἐὰν ταῦτα δὲν ἐμφανισθοῦν καταλλήλως, συντελοῦν τὸναντίον εἰς τὸ νὰ αὐξάνωνται αἱ μεμψιμοιρίαι καὶ νὰ πολλαπλασιάζωνται τὰ παράπονα. Ἡ ἔλλειψις ὅμως

ψυχικῆς ἰκανοποιήσεως τοῦ ἐργάτου δὲν συνετελεῖ μόνον εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀποδόσεώς του, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κατατυράννισιν τοῦ ἰδίου. Τὰ παράπονα καὶ αἱ μεμψιμοιρίαι τὸν καθιστοῦν δυστυχῆ ἄνθρωπον. Δὲν τοῦ εἶναι δυνατὸν, μὲ αὐτὴν τὴν ψυχολογίαν, νὰ ἀπολαύσῃ τοῦλάχιστον ὅσα ἔχει, ἐνῶ ταυτοχρόνως θὰ ζητῇ τὴν βελτίωσιν.

Ἀδελφοί μου, εἰς τὸν αἰῶνά μας εἶχε συμβῆ τὸ ἐξῆς παραδόξον: Ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ τουνίζετο ἡ ἀνωτέρα ἀποστολὴ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐπαγγελματιῶν, διότι ὅλα συμβάλλουν εἰς ἕνα ἀνώτερον σκοπὸν, τὸναντίον, εἰς τὸν αἰῶνά μας συνέβη, ὥστε καὶ ὅσα ἐξ ἑαυτῶν ἔχουν ἀνωτέραν ἀποστολήν, νὰ καταντήσουν ἕνα εἶδος βιοπορισμοῦ καὶ μόνον. Τολμῶ νὰ εἶπω, ὅτι καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ κλήρου, ἡ ὁποία εἶναι κατ' ἐξοχὴν πνευματικὴ, πολλάκις ὑπετιμήθη καὶ ἔθεωρήθη ὡς βιοποριστικὴ ἀπασχόλησις.

Τουναντίον, τώρα πρέπει νὰ ἐπιδιώξωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν συναίσθησιν τῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς, τοῦ πνευματικοῦ περιεχομένου ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐπαγγελματιῶν. Μόνον οὕτω θὰ ἀποκτήσωμεν τὴν χαρὰν τῆς δημιουργίας. Τὴν χαρὰν δὲ αὐτὴν θὰ τὴν αἰσθανθῶμεν ἐντονώτερον, ὅταν ἡ σκέψις μας ἀγκαλιάζῃ ὄχι μόνον τὸ συγκεκριμένον πρᾶγμα, μὲ τὸ ὁποῖον ἐπαγγελματικῶς ἀσχολούμεθα. Συμβαίνει, βεβαίως, πολλάκις καὶ αὐτὸ τὸ συγκεκριμένον, τὸ ἐλάχιστον, τὸ ὁποῖον ἐπετελεῖ κανεὶς, νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ τοῦ δώσῃ τὴν χαρὰν τῆς δημιουργίας. Ἀλλ' ὅπως ὁ τρίτος ἐκείνος λατόμος, θὰ πρέπει νὰ βλέπωμεν καὶ τὸ σύνολον. Νὰ βλέπωμεν τὸ πετραδάκι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ τεθῆ εἰς τὴν μεγάλην οἰκοδομήν, ὡς ἕνα μέρος τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος. Ὅλοι ἔχομεν νὰ συμβάλωμεν εἰς τὴν τεραστίαν δημιουργίαν, ἡ ὁποία ἔχει ἀναληφθῆ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς μας Κυβερνήσεως. Εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς πραγματικῶς χριστιανικῆς Ἑλλάδος. Τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ὄχι μόνον θὰ πιστεῦθῃ θεωρητικῶς, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐφαρμόζῃ εἰς τὴν πρᾶξιν τὰ διδάγματα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχομεν τὸ πρόνομιον νὰ ἔχη γραφῆ εἰς τὴν γλῶσσάν μας. Ὡς Ἕλληνες κατέχομεν κάτι πάρα πάνω, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἄλλους λαούς.

Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσῃ καὶ τοὺς ἡγέτας τῆς ἐργατικῆς μας τάξεως, καὶ τοὺς πάντας, ὥστε ὅλοι μαζί, μαζί μὲ ὅλους, μὲ ἐπικεφαλῆς τοὺς ὑπευθύνους κυβερνήτας μας, νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸν δρόμον αὐτὸν ἐν τῇ συναίσθησιν τῆς ἐπιτελέσεως τοῦ μεγάλου καὶ τεραστίου δημιουργικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἐνώπιόν μας. Καὶ ὁ Θεὸς τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Εἰρήνης, ὁ Θεὸς τῆς Χαρᾶς καὶ τῆς Δημιουργίας, ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος «ἔως ἄρτι ἐργάζεται», ὡς εἶναι μετὰ πάντων ἡμῶν. Ἀμήν.

ΛΟΓΥΔΡΙΟΝ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΕΙΜΝΗΣΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΕΔΕΣΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΛΛΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ¹

Τῆ 28 Μαρτίου ἐ.ἔ. ἡμέρα Πέμπτη καὶ ὥρα 5.30' π.μ. ἐξεδήμησεν πρὸς Κύριον ὁ δειμνήστος Μητροπολίτης πρ. Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος. Ἀπεδόθησαν εἰς τὸν κεκοιμημένον αἱ προσήκουσαι τιμαί.

Ἐξετέθη τὸ σκήνωμά του εἰς λαϊκὸν προσκύνημα. Ἡ Νεκρώσιμος Ἀκολουθία, τὴν ὁποίαν παρηκολούθησαν αἱ Ἀρχαὶ καὶ πλήθη λαοῦ, ἐτελέσθη ἐν τῷ ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀγίας Σκέπτης Ἐδέσσης τὴν ἐπομένην ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Καλλινίκου, Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου, Δράμας κ. Διονυσίου, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Χαρίτωνος καὶ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Καλλινίκου.

Στέφανοι κατετέθησαν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Νομάρχου ἐκ μέρους τοῦ κ. Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ κ. Διοικητοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ, τοῦ κ. Δημάρχου καὶ κ. Διοικητοῦ Χωροφυλακῆς, ἐπὶ τοῦ τάφου δὲ οὐκ ὀλίγοι ὑπὸ Συλλόγων καὶ Σωματείων.

Ἐπικήδειον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιος.

1. Χθὲς τὴν πρωΐαν ὁ μέγας κώδων τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Σκέπτης ἀνήγγειλε τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν² τοῦ πολιοῦ προεσβύτου καὶ Ἐπισκόπου Διονυσίου, Μητροπολίτου τῆς ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως Ἐδέσσης καὶ Πέλλης γενομένου. Τὰ κατὰ πνεῦμα τέκνα τοῦ ἱεροῦ ἄνδρος³ συνέστειλαν μετ' εὐλαβείας τὸ γηραλέον σῶμα τοῦ πατρὸς των καὶ ἠντρέπισαν μετὰ στοργῆς τὸ ἱερὸν λείψανον. Ἥρθη ἡ σεπτὴ σορὸς καὶ ἐναπετέθη εἰς προσκύνησιν ὑπὸ τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ. Καὶ ἤδη ἡ Ἐκκλησία κηδεύει τὸν ἑαυτῆς ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον⁴ προπέμπομεν εἰς τὸν τάφον καὶ παραδίδομεν εἰς τὴν μητέρα γῆν σῶμα κεκμηκός, ἵνα ἀναπαύσῃται ἐκ τῶν κόπων αὐτοῦ⁴ μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως. Μακαρία ἡ ὁδὸς ἦν πορεύεται σήμερον ὁ ὅσιος Πατήρ⁵ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ παρελήφθη ὑπὸ ἀγγέλων φωτεινῶν⁵ καὶ ἠτοιμάσθη

1. Ἐλέχθη ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Ἀγίας Σκέπτης ἐν Ἐδέσσει τῆ 29η Μαρτίου 1968.

2. Ἐποστὰς ἑξαμηνιακὴν συμφορῆσιν, ἐξεδήμησε μετ' ὀλίγας ὥρας, τὴν 28ην Μαρτίου 1968, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 5,30' πρωΐνῃν.

3. Ὁ Μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος, ὁ Μητροπ. Δράμας Διονύσιος, ὁ ἱερεὺς Ἐδέσσης π. Νικόλαος Παπαχριστοδούλου καὶ ἡ ἐξ ἀδελφῆς ἀνεψιὰ τοῦ μεταστάντος Ζωῆ Σωτηροπούλου, ἡ ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας ἐπὶ 35ετίαν ἀφιερωθεῖσα μετ' ἀφοσιώσεως καὶ αὐτοθυσίας εἰς διακονίαν τοῦ σεπτοῦ θεοῦ τῆς.

4. Πρβλ. Ἀποκ. ιδ' 13, «Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. Ναί, λέγει τὸ Πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν». Ἀπέθανε δὲ πράγματι ὁ αἰδίδμος κυρὸς Διονύσιος «ἐν Κυρίῳ», τελῶν τὴν θείαν Λειτουργίαν μέχρι τῆς παραμονῆς τοῦ θανάτου αὐτοῦ (25 Μαρτίου 1968) καὶ μεταλαμβάνων τοῦ θεοῦ Σώματος καὶ Αἵματος καὶ δεχόμενος ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα τῆς Ἀναστάσεως. Βλπ. Ἐπισκόπου Διονυσίου Α. Ψαριανοῦ, Μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης, Λόγος Ἐπικήδειος εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν Θεόκλητον (Ἀνάπτυον ἐκ τοῦ δελτίου «Ἐκκλησία» 1962), σελ. 11 καὶ σημ. 21, σελ. 16-18.

5. Βλπ. Εὐχὴν τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου ἐν τῷ Μεσονυχτικῷ τοῦ Σαββάτου «Ὡλεος γενού μοι, Δέσποτα, καὶ μὴ ιδέτω ἡ ψυχὴ μου τὴν ζοφεράν καὶ σκοτεινὴν ὄψιν τῶν πονηρῶν δαιμόνων, ἀλλὰ παραλάβῃσάν αὐτὴν Ἄγγελοι σου παιδοὶ καὶ φωτεινοί».

εἰς αὐτὸν τόπος ἀναπαύσεως. Ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη συνεχῶς⁶ τελῶν τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐπὶ τῆς γῆς, μετετέθη ἵνα λειτουργῇ εἰς τὸ οὐράνιον θυσιαστήριον. Ἐχειθεν ἤδη εὐλογεῖ τὸ ἐμπιστευθὲν εἰς αὐτὸν ἱερὸν ποιμνιον, τοῦ ὁποῦ εἰ καὶ περὶ τὸ τέλος ἐστερήθη, ἀλλὰ δὲν ἐχωρίσθη οὐδὲ ἀπέστη.

2. Σημειοῦμεν ἤδη χάριν ἀπλῶς τῆς Ἱστορίας σταθμούς τινας τῆς ἐπιγείου πορείας τοῦ ἐκ τῶν προσκαίρων εἰς τὰ αἰώνια μεταστάντος. Εἰς ἐν χωρίον⁷ τοῦ Δήμου Ἐρινεοῦ κατὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπαρῆς τοῦ Παναχαϊκοῦ ἐν Πελοποννήσῳ γεννᾶται περὶ τὸ 1885⁸ ἐντὸς πατριαρχικῆς οἰκογενείας ὁ Δημήτριος Παπανικολόπουλος. Εἰς ἡλικίαν ἑλθὼν καὶ θείῳ πόθῳ πτερούμενος, καταλείπει τὰ ἐγκόσμια, φεύγει εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ κατατάσσεται εἰς τοὺς ἀδελφούς τῆς ἱερᾶς Μονῆς Κουτλουμουσίου, ὡς Διονύσιος Μοναχός. Τὸ 1908 εἶναι ἤδη Ἱερομόναχος⁹ καὶ τὸ 1910 πτυχιούχος τῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Εἰς τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους εἶναι ἱερεὺς τοῦ 9ου Συντάγματος τῶν Λακωνῶν, συμπολεμῶν καὶ συγκακουχούμενος μετὰ τῶν ἀπελευθερωτῶν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἱερᾶς ταύτης Μακεδονικῆς γῆς. Διακονήσας εἶτα ἐπ' ὀλίγον ὡς ἱεροκέρυξ Μεσσηνίας, τὸ 1918 εἶναι πάλιν στρατιωτικὸς ἱερεὺς τοῦ 9ου καὶ τοῦ 36ου Συντάγματος καὶ συμμετέχει εἰς ὅλας τὰς μάχας τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου. Τὸ

6. Ὁ μακάριος καὶ αἰδίδμος ἀγὴρ ὑπῆρξε κατ' ἐξοχὴν λειτουργικὸς τύπος. Ἐτέλει ἀνελλιπῶς τὰς ἱερὰς Ἀκολουθίας, τὴν τάξιν τῶν ὁποίων ἐγνώριζεν ὡς ἄριστα, ἐτέλει δὲ καὶ τὴν θείαν Λειτουργίαν πράγματι συνεχῶς. Ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ εὐτρέπεια περὶ τὴν ἱερατικὴν λειτουργικὴν του ἀμφίεσιν καὶ τὰ ἱερὰ σκεῆτα τῆς θείας Λειτουργίας, ἡ ἀνέγερσις ἐν τῇ ἐπισκοπικῇ Ἐπαρχίᾳ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ἑκατὸν περίπου Ναῶν, καθὼς καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Σκέπτης ἐν Ἐδέσσει, μαρτυροῦσι περὶ τῶν λειτουργικῶν διαφερόντων τοῦ δειμνήστου Μητροπολίτου Διονυσίου. Οὗτος ἐκέντητο καὶ μίαν ἀγνωστον εἰς τοὺς πολλοὺς ἱκανότητα, ἐγνώριζε νὰ ράπτῃ ἰδίαις χερσὶ καὶ μετὰ περιστῆς φιλοκαλίας τὰ ἱερατικά του ἄμφια, ὁ δὲ γράφων μετὰ βραθείας συγκινήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης ἀναπολεῖ εἰς τὴν μνήμην του ὅτι τὰ πρῶτὰ του διακονικὰ ἄμφια ἦσαν ἐρραμμένα διὰ χειρῶν τοῦ πνευματικοῦ του πατρὸς.

7. Ἄνω Σαλμενίνου, Καμάρες. Ἐκ γονέων Θεοδώρου ἀναγνώστου καὶ Ἀγγελικῆς.

8. Ἐν τῇ «Θρησκευτικῇ καὶ Ἠθικῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ», τόμ. Ε', σ. 50 καὶ ἐν τῷ Who's who 1964, σ. 469 σημειοῦται ὡς ἔτος γεννήσεως τοῦ Διονυσίου Παπανικολόπουλου τὸ 1888, ἀλλὰ τοῦτο προφανῶς εἶναι ἀνακριβές. Ὅτε κατὰ τὸν Νόμον περὶ ὁρίου ἡλικίας τῶν Ἀρχιερέων ὁ Μητροπολίτης Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ἐξῆλθε τῆς Ἐπισκοπῆς (1967) ἦτο ἡδὴ 82 ἐτῶν.

9. Ἐν παραφύλλῳ χειρογράφου «φυλλάδα», περιεχομένης τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μικροῦ Ἀγιασμοῦ καὶ τινας ἐν τέλει εὐχὰς, ἀναγράφεται ἡ ἐξῆς ἐνθύμιος διὰ χειρὸς τοῦ ἀντιγράφου. «Ἐκάρην μοναχὸς τῆ 20ῆ Σ/βρίου 1906 παρὰ τοῦ Πανοσιωτάτου Ἁγίου Καθηγουμένου Κυρίου κ. Δαμασκηνοῦ τοῦ Ζακωνθίου, προὑχειρήσθη εἰς Διάκονον τῆ 17ῆ Ἰανουαρίου 1907 καὶ εἰς ἱερέα τῆ 6ῆ Αὐγούστου 1908, παρὰ τοῦ Ἁγίου πρώην Κάσου καὶ Καρπάθου Κυρίου κ. Νεῖλου. Ἐν Ἀγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθω τῆς ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας ἡμῶν Μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου. Ὁ ἐλάχιστος ἐν ἱερομονάχοις Διονύσιος ὁ ἐκ Σαλμενίνου τῆς Πελοποννήσου, Καμάρας».

1919 εἶναι ἱερεὺς τῆς XI Μεραρχίας ἐν Νικομηδείᾳ τῆς Μ. Ἀσίας¹⁰, τὸ δὲ 1922 μετατίθεται εἰς τὸ Β. Ναυτικὸν καὶ ὑπηρετεῖ ἐπὶ 18 συναπτά ἔτη ὡς ἱερεὺς καὶ διδάσκαλος ἐν τῷ Κεντρικῷ Προγυμναστηρίῳ¹¹. Τὸ 1940 καὶ τὸ 1941 ὁ πολὺς ἤδη ἱεροκλήρυξ τοῦ Β. Ναυτικοῦ Ἀρχιμ. Διονύσιος εὐρίσκειται ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ καὶ ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ πολεμικοῦ πλοίου «Ἀβέρωφ», καὶ εἶναι εἷς ἐκ τῶν πρώτων, εἰς τὸ θάρρος καὶ τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ὁποίου ὀφείλεται ἡ σωτηρία τοῦ πλοίου διὰ περιπετειώδους φυγῆς ἀπὸ τοῦ πολεμικοῦ Ναυστάθμου εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Μετὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐχθρικήν κατοχήν, κεκοσμημένος διὰ πολεμικῶν τραυμάτων ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τετιμημένος διὰ Ἑλληνικῶν καὶ ξένων παρασημῶν καὶ διακρίσεων, ὁ Ἀρχιμ. Διονύσιος Παπανικολόπουλος τὴν 9ην Ὀκτωβρίου 1944 ἐξελέγη ἀξίως Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου¹², ἀφ' ἧς ἐκκλησιαστικῆς σκοπιᾶς, μετὰ ἑπταετῆ θεοφιλή καὶ δραστηριωτάτην ἐπισκοπικὴν διακονίαν, τὴν 25ην Σεπτεμβρίου 1951 μετετέθη εἰς τὴν ἱεράν ταύτην Μητρόπολιν Ἐδέσσης καὶ Πέλλης. Ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου καὶ ἐξῆς μέχρι τῆς πρώτης τῆς χθές, καθ' ἣν ἀφῆκε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ πνοήν, διδάξατέ με ἤδη ὑμεῖς, ἀγαπητοὶ χριστιανοὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ταύτης Ἐπαρχίας, τί νὰ εἶπω περὶ τοῦ μεταστάντος. Ὑμεῖς ἐπέγνωτε τούτον ὡς ἐπίσκοπον καὶ ποιμένα τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἀπεσταλμένον παρὰ

10. Ἀρχιμανδρίτου Ἐδαγγ. Κωσταρίδου, Χριστιανικὸν Ἡμερολόγιον 1926, ἔτ. Β', σ. 85 - 107. Παραθέτομεν ἀπόσπασμα ἡμερησίας διαταγῆς τοῦ 17ου Συντάγματος τῆς 27ης Ἰουλίου 1921. «Ἐχὼν ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 21ης Μαΐου ἐ.ἔ. Β.Δ. περὶ συστάσεως ἀριστείου ἀνδρείας, ποιοῦμαι εὐφημον μνείαν τῶν κάτωθι ἀξιωματικῶν τοῦ Συντάγματος ὡς ἐξῆς... 4ον) Ἱερέως Παπανικολοπούλου Διονυσίου, διότι κατὰ τὴν μάχην τῆς 10ης Ἰουνίου ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων Μπάξεντζικ ἐπεδείξατο ψυχραιμίαν καὶ αὐταπάρνησιν παραδειγματικὴν εὐοισκόμενος ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς εἰς τὴν πρόωγην γραμμὴν τῆς μάχης ἀτρόμητος. Πολλὰκις μὲ τὸν τιμιον Σταυρὸν εἰς τὰς χεῖρας ὑπὸ γάλαζαν βολίδων τοῦ ἐχθροῦ διέτρεχε ταύτην ἐμφυγόναν καὶ ἐνθουσιάζων τοὺς μαχητὰς εἰς οὐς παρεῖχεν ἐκτὸν ὑψηλὸν παράδειγμα ἀνδρείας καὶ ἐθελουσίας. Κατὰ δὲ τὴν στιγμήν τῆς ἐξορμήσεως πρὸς ἔφοδον καὶ κατάληψιν τῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν, παρακολουθῶν καὶ παροτρύνων τοὺς ἀεροβολιστὰς συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τῆς μάχης. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους σταθμοὺς ἐπιδέσεως τῶν τραυματιῶν οὐς διαρκῶς ἐπεσκέπτετο μὴ φειδόμενος κόπων καὶ ἀψήφῶν πάντα κίνδυνον, ἐγένετο ὁ πραγματικὸς παρήγορος ἄγγελος τῶν ἀλγούντων τραυματιῶν μας, πρὸς οὐς παντοιοτρόπως ἐπεδαψίλευε πᾶσαν ἐνίσχυσιν. Διὰ ταῦτα προτείνω ὅπως ἀπονεμηθῇ αὐτῷ τὸ χρυσοῦν ἀριστεῖον ἀνδρείας ὡς ἐλαχίστη ἀμοιβὴ τῶν ἐξόχων ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ. Δ. Καμμένος, Συνταγματάρχης».

11. Ἐκεῖ τὸ 1934 ἡ πικτικὴ πρόνοια τοῦ Θεοῦ μὲ ἔφερεν εἰς συνάντησιν καὶ γνωριμίαν μετὰ τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός, ὁστις, ἱερατικὴν ἔλκοντα τὴν καταγωγήν, μὲ εἰσήγαγεν εἰς τὴν τάξιν τῶν μοναχῶν (τῆ 15ῃ Δεκεμβρίου 1934 ἐν τῇ ἱ. Μονῇ Ζωοδόχου Πηγῆς, Πόρου), μετονομάσας με ἀπὸ Νικολάου καὶ χαρισάμενός μοι τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα.

12. Τὸ 1934 ὁ Ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Παπανικολόπουλος ἐν τῷ τριπροσώπῳ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐξελέγη διὰ τὴν ἱεράν Μητρόπολιν Ζακύνθου, ἀλλ' ἡ τότε Κυβέρνησις προέκρινεν ἀντ' αὐτοῦ τὸν Ἀρχιερατάρχην τῆς Ἱεράς Συνόδου Χρυσόστομον Δημητρίου.

Θεοῦ Πατρὸς διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τύπον καὶ τόπον Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶπατε λοιπὸν ὑμεῖς περὶ αὐτοῦ· περὶ τῆς ἱεροπρεπειᾶς αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκκλησιαστικότητος, περὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς δραστηριότητος, ἐτι δὲ καὶ περὶ τῆς ἐνίοτε ἀποτομίας αὐτοῦ καὶ τῆς αὐστηρότητος, ἐν αἷς ἐτι μᾶλλον διεφαίνετο ἡ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἡμερότης καὶ προσήνεια, κατὰ τὸν ἱερόν μελωδὸν λέγοντα περὶ τοῦ Θεοῦ, ὅτι «ἐνδοθεν ὁ Δεσπότης φιλόανθρωπος, ἔξωθεν ὀργίλος»¹³. Ὑπῆρξεν ἐν μέσῳ ὑμῶν τῷ ὄντι ὁ «παππούς», μάλιστα δὲ κατὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν, ὅτε ἀξιώθεντες νέου καὶ ἀξίου Ἐπισκόπου, δὲν ἐπελήσθητε τοῦ πρεσβύτου πατρὸς¹⁴.

3. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ ὁρατὰ καὶ αἰσθητὰ, τὰ ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἐκάστου μέχρι τῆς τελευτῆς, τὰ ἀφορώντα εἰς τὸν βίον· τὰ δὲ εἰς τὴν ζωὴν τίς διηγῆσεται; Τὴν θλίψιν καὶ τὴν λύπην, τὸν πόνον καὶ τὸν ὀδυρμόν, τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν συντριβὴν, τὴν ψυχικὴν ὀδύνην καὶ τὴν πνευματικὴν ὠδύνην, τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐφροσύνην καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἐνὸς ἐκάστου, μάλιστα δὲ τοῦ ἱερέως καὶ ποιμένου τῆς Ἐκκλησίας, διὰ ποίου τρόπου καὶ διὰ τίνων λόγων δύναται τις νὰ παραστήσῃ; Ἡ ἱστορία εἶναι διηγήσις καὶ περιγραφή λόγων καὶ πράξεων, ἀλλὰ τίς ποτε ἐγνώρισε τὴν ρίζαν καὶ τὴν πηγὴν τῶν λόγων τούτων καὶ τῶν πράξεων, τίς ποτε εἶδεν εἰς τὸ βάθος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὴν ὁποίαν μόνον ὁ Θεὸς γνωρίζει; «Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα...»¹⁵. Ὡ ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, μὴ τιμᾶτε ἀπλῶς μηδὲ σέβασθε τοὺς ἱερεῖς σας, ἀλλ' ἀγαπᾶτε αὐτοὺς¹⁶. ἀγαπᾶτε ἡμᾶς καὶ «προσευχέσθε περὶ ἡμῶν». Σὺ δὲ, αἰμύνηστε καὶ ἀοιδίμε Γέροντα, ἀπηλλαγμένος ἤδη τῶν τῆδε ἀνιαρῶν, ἐλεύθερος τῶν δεσμῶν τῆς σαρκός, ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων, καθαρῶς ἐποπτεύων τὴν ἀλήθειαν, ἐν τῷ ἱερατικῷ καταλόγῳ τῆς ἐπουρανοῦ καὶ θριαμβευούσης Ἐκκλησίας, εὐλόγει πάντας ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇ ἐπιγείῳ καὶ στρατευομένη, ὁ προοδιοπορήσας τοὺς περιλειπομένους, ὁ ἀναλύσας τοὺς ἐπιμένοντας ἐν τῇ σαρκί. Ἡμεῖς δὲ, ἱερεῖ πρεσβύτα, εἰς ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης ἀντίδοσιν φυλάττομεν καὶ συντηροῦμεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἀγῆρω τὴν ἀγαθὴν σου μνήμην. Ἀμήν.

† Ὁ Σερβίον καὶ Κοζίνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

13. Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, Εἰς ἑκαστον σεισμόν· καὶ ἐμπρησμόν. Ὑμνοὶ ἐκδιδόμενοι ἐκ πατριάρχων κωδικῶν μετὰ προλεγόμενων ὑπὸ Νικ. Β. Τωμαδάκη. Τόμ. πρῶτος, σ. 99.

14. Περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς ἰσχύος τῶν Κανόνων ἐναντι τῶν Νόμων βλ. τὴν ἐσχάτως δημοσιευθεῖσαν μελέτην τοῦ Καθηγητοῦ Χαράλ. Ν. Φοργκιότα, Συνταγματικὴ δύναμις τῶν Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας (Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Α.Π.Θ., τόμ. Π', σ. 1183-1225, καὶ ἐν Ἀνατύπῳ. Θεσσαλονίκη 1966), ἐνθα καὶ ἡ σχετικὴ πρὸς τὸ θέμα βιβλιογραφία, ἐν δὲ σ. 1209 - 1211 εἰδικῶς περὶ τῆς ἡλικίας τῶν Μητροπολιτῶν.

15. Ἱερ. ΙΖ' 9.

16. «Πλὴν τοὺς πατέρας ὑμῶν προείλετο Κύριος ἀγαπᾶν αὐτούς...». Δευτερ. Ι' 15.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ

Η ΑΙΘΙΟΠΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ*

Ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀβησσυνίας. Ἡ χώρα αὕτη ἐδέχθη τὸν Χριστιανισμόν τὴν 4ην ἑκατονταετηρίδα διὰ δύο Σύρων Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσέλθει εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Ἀβησσυνοῦ Αὐτοκράτορος ὡς σκλάβοι. Ὁ εἰς εἶναι ὁ Φρουμέντιος, ὁ δὲ ἕτερος εἶναι ὁ Αἰδέσιος. Ἡδη εἰς τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰῶνος ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἀβησσυνίας ἐκήρυξε τὸν Χριστιανισμόν ὡς ἐπίσημον θρησκείαν. Πρῶτος Ἐπίσκοπος ἐγένετο ὁ Φρουμέντιος, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, πολεμίου τοῦ Ἀρειανισμοῦ. Ἀπὸ τότε ἔχει ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία τὸν σύνδεσμον αὐτῆς μετὰ τὴν Κοπτικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Αἰγύπτου. Ὡς ἡ Αἰγυπτιακὴ Ἐκκλησία προσεχώρησεν εἰς τὸν Μονοφυσισμόν, προσεπάθησεν νὰ παρασύρῃ καὶ τὴν Ἀβησσυνὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸν Μονοφυσισμόν. Ἐπὶ μακρὸν ἀντέστη αὕτη. Ἀλλά, μετὰ τὴν κυριαρχίαν τῶν Μωαμεθανῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν Ἰσλαμικῶν, κατάρθρωσεν ἡ Ἐκκλησία τῆς Αἰγύπτου (640-642) νὰ κρατήσῃ τὴν Αἰθιοπικὴν Ἐκκλησίαν μακρὰν τῶν δύο μεγάλων κέντρων, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ρώμης. Ἔτσι ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία διὰ τοῦ χρόνου περιῆλθεν εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς Μονοφυστικῆς Ἐκκλησίας τῆς Αἰγύπτου.

Ἡ ἐξάρτησις τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ἦτο τόσο ἰσχυρά, ὥστε ὁ Ἀβησσυνὸς Ἀμπούνας, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀβησσυνῆς Ἐκκλησίας, διωρίζετο ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ ἦτο ὁ μοναδικὸς τῆς Ἀβησσυνῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος. Μόλις ἐν ἔτει 1929 ἐγένοντο οἱ ἐπίσκοποι πέντε μετὰ τὴν ἄδειαν τοῦ Κόπτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1948 ἡ Ἐκκλησία τῆς Αἰθιοπίας ἐγένετο αὐτόνομος. Τὸν ABUNA, τὴν κεφαλὴν τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἐχειροτόνει ὁ Κόπτης Πατριάρχης. Ὅταν ἀπεβίωσεν ὁ Κόπτης Πατριάρχης τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας Κύριλλος ἐν ἔτει 1950, ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία ἐξέλεξε τὸν Ἀβησσυνὸν Βασίλειον ὡς πρῶτον, ὁ ὁποῖος ἐχειροτονήθη τῇ 14ῃ Ἰανουαρίου 1951 ἐν Καῖρω ὑπὸ τοῦ Κόπτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Ὁ νέος ABUNA τῆς Ἀβησσυνίας ἐχειροτόνησε πέραν τῶν ἑπτὰ Ἐπισκόπων μέχρι τοῦδε καὶ ἑτέρους πέντε καὶ ἐγένοντο οὕτω δώδεκα κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἀποστόλων πλέον τοῦ ABUNA, ὅστις ἠριθμεῖτο ὡς 13ος. Ἐκ τῶν 14 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων περι τὰ ἑπτὰ ἑκατομμύρια εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν Ἐκκλησίαν, τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀβησσυνίας ἀνῆκοντες εἰς τοὺς Μωαμεθανούς, περίπου ἕξ ἑκατομμύρια, ὧν τὸ κέντρον εἶναι εἰς Χαράρ, τῶν δὲ ὑπολοίπων κατανομένων εἰς τοὺς ἐθνικοὺς, μερικοὺς

* Εἰσήγησις γενομένη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 11 Μαρτίου ἐ. ἔτους τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαεκκλησιαστικῶν Ζητημάτων.

Ἰουδαίους, Οὐνίτας περὶ τὰς 53.000, ἄλλους τόσους Ρωμαιοκαθολικοὺς καὶ ὀλίγους Προτεστάντας.

Ὁ Κλῆρος εἰς τὴν Ἀβησσυνίαν ἀνέρχεται κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1956 εἰς 100.000 ἐγγάμους Κληρικοὺς καὶ εἰς 3.000 μοναχοὺς. Εἰς Κληρικὸς ἀναλογεῖ εἰς 80 πιστούς. Ἐπίσης εἰς 5.000 Κληρικοὺς ἐγγάμους εἰς τὴν Ἐρυθραίαν, ἀριθμοῦσαν 1,5 ἑκατομμύριον πληθυσμοῦ. Ἡ ἀναλογία ἐδῶ εἶναι εἰς Κληρικὸς πρὸς 100 πιστούς. Ἡ Αἰθιοπικὴ Ἐκκλησία ἔχει περὶ τοὺς 17.000 Ναοὺς, κέκτηται δὲ σημαντικὴν περιουσίαν.

Ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ λαμπρότης τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ Ἀβησσυνῶ Κράτει ἀναφέρεται μεγάλη κατὰ τοὺς 13 καὶ 14 αἰῶνας.

Πρὸς μόρφωσιν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου λειτουργεῖ ἡδη ἐν Ἀδδῖς-Ἀμπέμπα σεμινάριον. Οἱ θεολόγοι μορφώνονται εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἑλλάδος. Τὸ καθόλου μορφωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ εἶναι ἐν Ἀβησσυνίᾳ χαμηλόν.

Εἰς τὰ οὐσιώδη ἡ Ἐκκλησία τῆς Αἰθιοπίας συμφωνεῖ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Κοπτῶν, καθὼς καὶ ἡ λατρεία αὐτῆς. Ἐν τούτοις παρουσιάζει ἓνα ἀριθμὸν ἀπὸ ιδιότητος, αἱ ὁποῖαι ἀποδίδονται εἰς ἐπιρροὴν ἕξωθεν ἄλλων στοιχείων, ὡς τῶν Ἰουδαϊκῶν. Ἡ ἐπιρροὴ αὕτη ὑφίσταται εἰς τὸν Κανόνα τῶν βιβλικῶν βιβλίων. Οὕτω τὸ βιβλίον τοῦ Ἐνώχ, τὰ βιβλία 3 καὶ 4 τοῦ Ἔσδρα ἐκ τῆς Π.Δ., ἐγένοντο ἀποδεκτὰ ὡς Κανονικά. Ὁ Ποιμὴν τοῦ Ἐρμᾶ συγκαταλέγεται εἰς τὰ βιβλία τῆς Κ.Δ. Ὡσαύτως ἡ λεγομένη κιβωτὸς τῆς Π.Δ. μετὰ τοὺς δέκα πίνακας, τοὺς ὀνομαζομένους TABOT. Ταῦτα φυλάσσονται ἐν τῷ Ναῷ τῆς Σιών καὶ τιμῶνται. Ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο ἀντίγραφα ἐκ ζύλου ἢ πέτρας ὑπὸ τοῦ ABUNA καὶ ἠγιάσθησαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐτοποιηθήθησαν εἰς τὰ θυσιαστήρια, ἐφ' ὧν τελεῖται ἡ Θ. Εὐχαριστία. Ἐπίσης χρησιμεύουν εἰς τὰς Λιτανείας τῶν Ἱερέων καὶ τῶν πιστῶν, ὑφ' ὧν τιμῶνται ἰδιαιτέρως. Εἰς τὸ αἰθιοπικὸν ἡμερολόγιον εἰσῆλθον μορφαὶ καὶ ἐκ τῆς Π. Διαθήκης, ὡς ὁ Μαθουσάλας, ὁ Συμεὼν καὶ ἄλλοι. Πλησίον τοῦ Βαπτίσματος ἀσκεῖται τὴν 8ην ἡμέραν ἀπὸ τῆς Γεννήσεως ἢ περιτομῆ τῶν ἀγοριῶν, ἐνῶ τὸ Βάπτισμα λαμβάνει χώραν διὰ ἄρρενα τὴν 40ὴν καὶ τὰ θῆλα τὴν 80ὴν ἡμέραν. Νόμοι τῆς Π.Δ. καὶ ἐπιβαλλόμενοι ἢ ἀπαγορευόμενοι τροφαὶ τηροῦνται, καθὼς καὶ τὸ Σάββατον, ὅπερ ἀγιάζεται ὁμοίως ὡς ἡ Κυριακή.

Ἐπίσης ὁ χορὸς ὑπὸ τῶν Ἱερέων, συνοδευόμενος με κτύπους καὶ κρόταλα, ἀνάγεται εἰς Ἰουδαϊκὰ ἔθιμα. Διηγεῖται εἰς περιηγητῆς, ὅτι παρέστη ἐν ADIS-ABEBA εἰς τοιοῦτον χορὸν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Θεοτόκου. Ἐκαὶ ὁ λιβανωτὸν, δι' οὗ ἐπληροῦτο ὁλος ὁ Ναός, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ναοῦ, ὑπὸ τὸ ἡμίφως, ὑπὸ τοὺς βαρεῖς ἤχους καὶ κρότους τῶν κυμβάλων καὶ τῶν ἀναφερομένων ψαλμῶν καὶ τοὺς μυστικοπαθεῖς χοροὺς τῶν

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ἄνερχόμενος ἐπὶ τοῦ ἐπισήμου τούτου βήματος, αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ὀργανωτὰς τῆς ἀποψινῆς συγκεντρώσεως, οἵτινες μὲ προσέκαλεσαν νὰ ὁμιλήσω ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς «Ἡμέρας Προσευχῆς τῶν Ἑλλήνων Σπουδαστῶν».

Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι μετὰ διστακτικότητος ἀπεδέχθην τὴν πρόσκλησιν ταύτην τῶν ἀγαπητῶν μου φοιτητῶν, διότι ἐθεώρησα τὸν ἑαυτὸν μου, ὄχι τόσον ἀρμόδιον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν θέματος θρησκευτικοῦ, φιλοσοφικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιεχομένου, ὡς εἶναι τὸ θέμα τῆς προσευχῆς, καὶ μάλιστα ἐνώπιον διαπρεπῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Πολιτείας.

Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὅλους ὑμᾶς, οἱ ὁποῖοι εἴχατε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ τιμῆσετε διὰ τῆς παρουσίας σας τὴν σημερινὴν μου ὁμιλίαν, νὰ εἰσθε ἐπιεικεῖς εἰς τὰς κρίσεις σας.

Δὲν θὰ ὑπεσέλθω εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς οὐσίας καὶ τῆς δυνάμεως τῆς προσευχῆς, τοῦ ψυχικοῦ αὐτοῦ βιώματος, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ἀποτελεῖ, ὡς γνωστόν, ἐλευθέραν, αὐθόρμητον καὶ προσωπικὴν ἐπικοινωνίαν τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Οὐχ ἤττον ὅμως δὲν δύναμαι νὰ μὴ τονίσω, ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ ἀνωτάτη ἔκφρασις τοῦ πλέον εὐγενοῦς ἐκ τῶν συναισθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ θρησκευτικοῦ. Ἡ προσευχὴ, ὅπως λίαν προσφυδῶς γράφει ὁ ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἀποτελεῖ σύνδεσμον τῶν λογικῶν πρὸς τὸν Κτίσαντα κτισμάτων καὶ δυνάμιν, ἥτις ἱεουργεῖ καὶ τελειουργεῖ τὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ θεῖον ἀνάτασιν τε καὶ ἔνωσιν.

Εἰς τὴν παροῦσαν ὁμιλίαν, ἀνατρέχων εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Φυσικομαθηματικῶν Ἐπιστημῶν, θὰ στραφῶ πρὸς τοὺς μεγάλους μόνον θετικὸς ἐπιστήμονας τῶν τελευταίων αἰώνων, διὰ νὰ δείξω, ὅτι οἱ πρωτοπόροι καὶ θεμελιωταὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομήματος τῶν Μαθηματικῶν καὶ τῆς Φυσικῆς

Ἱερέων, ἐνῶ ἐν τῷ μεταξύ οἱ πιστοὶ κατὰ ἑκατοντάδας μὲ τὰ πρόσωπα κατὰ γῆς, πρηνεῖς, προσηύχοντο εἰς τὸν Θεόν, ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς μεγαλοσύνης αὐτοῦ. Ἐν τῷ τέλει ἠκολούθει λιτανεία μετὰ τὴν κιβωτὸν τῆς Διαθήκης κύκλω τοῦ Ναοῦ εἰς ἕξ κύκλους, ὡς συνέβαινε μετὰ τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ, τὰ ὁποῖα ἐχόρευον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰεχωβᾶ καὶ ἔψαλλον ὕμνους, ὅπερ ἐπαναλαμβάνεται καὶ σήμερον.

Ὁ ἀρχέγονος ἀνθρωπομορφισμὸς ἐμφανίζεται εἰς τὴν διδασκαλίαν περὶ Θεοῦ, ὡς συμβαίνει εἰς λαοὺς ἀμορφώτους καὶ κατωτέρου πολιτισμοῦ. Ἐπειδὴ ἡ ἔννοια ἐνδὸς ἐκάστου πνευματικοῦ προσώπου δὲν εἶναι κατανοητὴ, εἰς ἕκαστον τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἀγ. Τριάδος ἀπονέμεται ἡ τιμὴ καὶ ἡ λατρεία ὡς εἰς μίαν ὁρατὴν αἰσθησιακῶς νοητὴν καὶ ἀντιληπτὴν μορφήν.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Κυθῆρων ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ἦσαν πιστοὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι ἐθεώρουν τὴν προσευχὴν ὡς ἰδιαίτερον προνόμιον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι πάντοτε κατέφευγον εἰς αὐτὴν διὰ νὰ ὑμνήσουν, δοξολογήσουν, εὐχαριστήσουν καὶ ἱκετεύσουν τὸν Κύριον.

★

Ἡ ἀναγέννησις τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν ἤρχισεν εἰς τὴν Εὐρώπῃν κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισιοῦ τοῦ 16ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος, ὅτε ὁ Βάκων καὶ ὁ Γαλιλαῖος εἰσήγαγον εἰς τὴν Ἐπιστήμην τὴν παρατήρησιν καὶ τὸ πείραμα.

Ἀμφότεροι ἐστάθισαν ἀντίθετοι τῆς ὑπερβολικῆς αὐθεντίας, τῆς ὁποίας ἀπῆλαυεν ὁ Ἀριστοτέλης μεταξύ τῶν διανοουμένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ δὴ τῶν λεγομένων σκεπτικιστῶν.

«Μελετᾶτε τὸν Ἀριστοτέλην, συνίστα ὁ Γαλιλαῖος, ἀλλὰ μὴ ὑποδουλώνετε τὸ πνεῦμά σας εἰς αὐτόν», ὁ δὲ Βάκων ἐτόνιζεν, ὅτι τὴν δουλικὴν ὑπαγωγὴν εἰς τὴν αὐθεντίαν τοῦ Ἀριστοτέλους πρέπει νὰ ἀντικαταστατήσωμεν μετὰ τὴν ἄμεσον παρατήρησιν, τὴν μελέτην καὶ τὴν πείραν.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Κοπέρνικος εἶχε φέρεи εἰς φῶς τὸ ἡλιοκεντρικὸν σύστημα τοῦ Ἀριστάρχου, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν ἀστρονομικῶν του παρατηρήσεων ὑπεστήριξεν ὁ Γαλιλαῖος, διὰ νὰ γίνῃ σὺν τῷ χρόνῳ παραδεκτὸν ὑπὸ πολλῶν ἐπιστημόνων, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Kepler. Ὁ Kepler, ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις τοῦ διδασκάλου του Τύχωνος, διετύπωσε μετὰ ἀπὸ ἐργασίαν 22 ἐτῶν τοὺς τρεῖς θεμελιώδεις νόμους τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν περὶ τὸν Ἥλιον, διὸ καὶ δικαίως ἐκλήθη νομοθέτης τοῦ οὐρανοῦ. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτωσιν ἐποχὴν ἐμφανίζονται εἰς τὴν Γαλλίαν δύο μαθηματικοὶ εὐφυεῖς πρώτου μεγέθους, ὁ Καρτέσιος καὶ ὁ Πασκάλ, οἵτινες διὰ τῶν ἐρευνῶν των συνετέλεσαν ὅσον ὀλίγοι εἰς τὴν πρόοδον τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν. Ὁ Καρτέσιος, βαθύς γεωμέτρης καὶ ἀλγεβριστής, κατῳρθωσε νὰ συνδέσῃ τὴν ἀλγεβραν καὶ τὴν γεωμετρίαν καὶ νὰ θεμελιώσῃ τὸν κλάδον τῆς ἀναλυτικῆς, ὡς λέγεται, γεωμετρίας. Συγχρόνως ἐμελέτησε τὰ διάφορα φυσικὰ φαινόμενα ὄχι περιγραφικῶς, ὡς οἱ προηγούμενοί του, ἀλλὰ εἰσδύων εἰς τὴν βαθυτέραν ἐρμηνείαν τῶν αἰτίων, ἅπινα τὰ προκαλοῦν. Ἡ ἱκανότης του δὲ αὐτῆ τὸν ὠδήγησεν ἀπὸ τὸν μαθηματικὸν εἰς τὸν φιλοσοφικὸν στοχασμόν. Εἰς μίαν νέαν θεώρησιν ἰδεῶν, τὴν ὁποίαν ἀνευρίσκομεν εἰς τὰς περιφήμους φιλοσοφικὰς του μελέτας, αἵτινες τὸν ἀνέδειξαν πατέρα τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας καὶ εἰσηγητὴν τοῦ ὀρθολογισμοῦ εἰς τὴν μεταφυσικὴν σκέψιν καὶ τὴν μεταφυσικὴν θεώρησιν τοῦ κόσμου.

Ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆ τῶν Φυσικομαθηματικῶν Ἐπιστημῶν, ἡ ἐξέγερσις ἐναντίον τοῦ κύρους τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἰδίως αἱ διατυπωθεῖσαι νέαι ἀντιλήψεις ἐπὶ τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, ἐξελήφθησαν

ὡς μία ἔμμεσος ἐπίθεσις ἐναντίον τῆς θρησκείας. Διότι τὸ γεγονός ὅτι ἡ Γῆ ἔπαυσε νὰ θεωρῆται κέντρον τοῦ σύμπαντος, περὶ τὸ ὁποῖον περιεφέροντο ὅλα τὰ οὐράνια σώματα, ἐνομίσθη ὅτι ἔθετε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ περιθώριον, ὅτι κατέρουπιτε τὴν ἀξίαν του καὶ ἔτι τὸ ἡλιοκεντρικὸν σύστημα ἦτο ἀντίθετον πρὸς τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Ἐπὶ πλέον ἐθεωρήθη, ὅτι ἀντιτίθεντο πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τὰ περὶ κοσμογονίας ἀναφερόμενα εἰς τὴν Παλαιάν Διαθήκην. Ἐκαλλιεργήθη δὲ ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ στρέψῃ τὸ ἐνδιαφέρον του μόνον εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Ἄλλοις λόγοις, ἐθεωρήθη ὅτι ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἔρευνα ἔχι μόνον δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἐχθραὶ πρὸς αὐτήν.

Αἱ ὡς ἄνω ὅμως ἀντιλήψεις δὲν ἦσαν ὀρθαί. Ὁ Βάκων κατ' ἐπανάληψιν διεκήρυττεν, ὅτι οὐδεὶς φόβος ὑπῆρχεν ἢ Ἐπιστήμῃ νὰ καταλύσῃ τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα. Ὁ Ὀλίγη ἐπιστήμη, ἐτόνιζεν, ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸν Θεόν, ἢ πολλὴ ἐπιστήμη μᾶς ἐπαναφέρει εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ Γαλιλαῖος ἐπρέσβευεν, ὅτι αἱ ἔρευναι τῆς Φυσικῆς, ὅπως καὶ τὰ ἐξαγόμενα αὐτῆς δὲν συγκρούονται μὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς Βίβλου.

Ὁ Κέπλερ ἐξ ἄλλου ἔλεγεν, ὅτι ἐντὸς τῆς δημιουργίας ἤγγιζε τὸν Θεὸν μὲ τὰς χεῖράς του. Τὸ θέαμα καὶ ἡ ἔρευνα τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ διήγειρον ὀλοὸν καὶ περισσότερον τὸν θαυμασμόν του. Ὅσον ἐνεβάθυνεν εἰς τὴν μελέτην τῶν οὐρανίων σωμάτων, τόσον ἠσθάνετο μεγαλυτέραν τὴν πίστιν καὶ βαθύτερον τὸν σεβασμὸν του πρὸς τὸν Δημιουργόν. Ὅλα του τὰ βιβλία ἀρχίζουν καὶ τελειώνουν μὲ αἴνους καὶ δοξολογίας πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ πίστις, ἡ λατρεία καὶ ὁ σεβασμὸς του πρὸς τὸ ὑπέρτατον Ὄν εὐρίσκονται εἰς τὸ πέρασ ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν του μελετῶν. Ὁλόκληρον τὸ ἔργον του εἶναι ἕνας ὕμνος πρὸς τὸν Θεόν.

Μεγίστην σημασίαν ἀπέδιδεν ὁ Κέπλερ εἰς τὴν ἀξίαν καὶ δύναμιν τῆς προσευχῆς. Συνεχῶς προσηύχετο καὶ συνεχῶς ἐζήτηε καὶ τὰς προσευχὰς τῶν ἄλλων. Προσεύχου—ἔγραψεν εἰς φίλον του—μαζῆ μου μὲ κατάνυξιν, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δι' ἐμέ. Οὕτω ὁ νομοθέτης τοῦ οὐρανοῦ ὑπῆρξε καὶ νομοθέτης τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Ὁ ἐρευνητὴς τῶν ἀστρῶν ἐντυφᾶ μὲ κατάνυξιν εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καὶ ὅταν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ἠρωτήθη μὲ ποῖον τρόπον εἶχε σωθῆ, ἀπήντησε: «Μὲ τὸν θάνατον τοῦ μοναδικοῦ λυτρωτοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι στερεῶς θεμελιωμένη κάθε καταφυγή, παρηγορία καὶ σωτηρία».

Ἐκεῖνος ὅμως, τοῦ ὁποῖου τὰ τελευταῖα ὀκτὼ ἔτη τῆς ζωῆς του ἦσαν μία συνεχὴς πρὸς τὸν Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου προσευχή, ἦτο ὁ Πασκάλ, ὅστις ἀπέθανεν, ὡς γνωστόν, εἰς ἡλικίαν 39 μόλις ἐτῶν. Ὁ Πασκάλ ὑπῆρξε μεγάλος φυσικός, μαθηματικός καὶ μηχανικός. Οἱ πολλοὶ ὅμως τὸν γνωρίζουν ὡς φιλόσοφον καὶ ἀπολογητὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οὗτος ἀνήκει εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ πνεύματος, οἱ ὁποῖοι ἐστάθησαν ἐκστατικοὶ ἐμπρὸς εἰς τὴν προσωπικό-

τητα καὶ τὸ θεῖον μεγαλεῖον τοῦ Ἰησοῦ. Εὐρισκόμενος διὰ τῆς προσευχῆς πάντοτε εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ, ἐμελέτησε καὶ ἐνεβάθυνεν ὅσον οὐδεὶς θετικὸς ἐπιστήμων εἰς τὴν θεανδρικὴν προσωπικότητα τοῦ Χριστοῦ. Αἱ σκέψεις του θεωροῦνται, ὑπὸ πολλῶν, ὡς τὸ μεγαλύτερον καὶ καλλίτερον ἀπολογητικὸν βιβλίον τῶν τελευταίων αἰώνων καὶ αἱ προσευχαὶ του ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα κείμενα τῆς ἀνθρωπίνης φιλολογίας.

«Δι' αὐτό, Θεέ μου—ἀναφέρει εἰς μίαν του προσευχὴν—ἀπευθύνομαι εἰς σέ, Θεέ παντοδύναμε, διὰ νὰ σοῦ ζητήσω ἕνα δῶρον, τὸ ὁποῖον ὅλα μαζὶ τὰ δημιουργήματα δὲν δύναται νὰ μοῦ δώσουν. Δὲν θὰ εἶχα τὴν τόλμην νὰ σοῦ ἀπευθύνω τὰς κραυγὰς μου, ἐὰν κάποιος ἄλλος ἠδύνατο νὰ τὰς εἰσακούσῃ. Ἀλλά, Θεέ μου, ἐπειδὴ ἡ μετάνοια τῆς καρδίας μου, τὴν ὁποίαν σοῦ ζητῶ, εἶναι ἔργον τοῦ ὑπερβαίνει ὅλας τὰς προσπαθείας τῆς φύσεως, δὲν δύναμαι νὰ ἀπευθυνθῶ παρὰ εἰς τὸν Πλάστην καὶ τὸν παντοδύναμον Κύριον τῆς φύσεως καὶ τῆς καρδίας μου. Εἰς ποῖον νὰ φωνάξω, Κύριε, εἰς ποῖον νὰ καταφύγω παρὰ εἰς σέ; Κάθε τι ποῦ δὲν εἶναι Θεὸς δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ τὴν προσδοκίαν μου».

Ὁρθῶς δὲ ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας καὶ ἀκαδημαϊκὸς Brunschviieg τονίζει, ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Πασκάλ εἶναι πρὸ πάντων μία προσευχή.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Καρτέσιος, ὡς ὁ ἴδιος γράφει, διέτηρησε σταθερῶς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωσε τὴν χάριν νὰ ἀνατραφῆ εὐθὺς ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Οὗτος δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ πιστεύῃ, νὰ ἐκκλησιάζεται καὶ νὰ προσεύχεται.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 17ου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος εἰς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν συνέβαλον μεγάλως δύο κολοσσοὶ τοῦ πνεύματος, ὁ πατὴρ τῆς κλασσικῆς Φυσικῆς Νεύτων καὶ ὁ μαθηματικὸς καὶ φιλόσοφος Leibnitz, οἵτινες συγχρόνως ὑπῆρξαν ἄνθρωποι πιστοὶ εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ.

Ὁ Νεύτων, ὡς ὑπὸ πολλῶν τονίζεται, ἀνάγεται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐρεύνης τῶν φυσικῶν φαινομένων. Ὅλας του τὰς ἀνακαλύψεις, αἵτινες ἐθεμελίωσαν τὸ οἰκοδόμημα τῆς Φυσικῆς, τὰς δέχεται ὡς ἀποκάλυψιν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ, γεγονός τὸ ὁποῖον δεικνύει τὸ βάθος τῆς θρησκευτικότητος τοῦ γίγαντος αὐτοῦ τῆς Ἐπιστήμης. Κατὰ τὸν Νεύτωνα, ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνον ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κόσμου, ἀλλὰ παραμένει καὶ μέσα εἰς τὴν φύσιν, δηλαδή ὁ Νεύτων δὲν εἶναι ἀπλὸς θεϊστής, δὲν πιστεύει εἰς τὸν Θεὸν ὡς δημιουργὸν μόνον τοῦ σύμπαντος, ἀλλὰ καὶ ὡς προνοητὴν καὶ κυβερνήτην τοῦ παντός. Οὕτω, ὁ Νεύτων δὲν ὑπῆρξε μόνον ὁ θεμελιωτὴς τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ τῶν πιστῶν ἐπιστημόνων.

(Συνεχίζεται)

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΑΡΑΠΠΕΡΗΣ

Καθηγητὴς τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΝ

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΑΣ ΆΛΛΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ Ὁρθόδοξος Ρουμανικὴ Ἐκκλησία, ἔχουσα νὰ ἀντιμετωπίσῃ τόσα ἐσωτερικὰ προβλήματα, εὐρίσκει ἐν τούτοις τὴν διάθεσιν καὶ τὸν ζῆλον νὰ ἀναπτύσῃ τὰς καλλιτέρας δυνατὰς σχέσεις μὲ τὰς ἄλλας ὁμοδόξους καὶ ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας.

Ἡ πρωτοβουλία καὶ ἡ ἔμπνευσις ἀνήκουν καὶ πάλιν εἰς τὸν Πατριάρχην Ἰουστινιανόν. «Στὸν τομέα τῆς δραστηριότητος γιὰ τὴν δημιουργία στενῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, γράφει ὁ καθηγητῆς Σάββας Ἀγουρίδης, ὁ Πατριάρχης Ἰουστινιανὸς ἔχει ἀναγνωρισθῆ, μετὰ τὸν Ἀθηναγόραν, ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν μορφή τοῦ συγχρόνου ὀρθοδόξου κόσμου»¹¹⁹.

Ἐν πρώτοις, ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία φροντίζει νὰ διατηρῇ στενοτάτας σχέσεις μὲ τὰς ἄλλας Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας. Ὁ Πατριάρχης Ἰουστινιανὸς ἐδήλωσε σχετικῶς τὸ 1948: «Θὰ τείνω τὴν χεῖρα μὲ ἀγάπην καὶ ἀδελφικὴν φιλίαν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, πρὸς ὅλας τὰς ἀδελφὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, συμβάλλων εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἄνθησιν τῆς Ὁρθοδοξίας».

Ὡσαύτως, εἰς τὴν «εἰρηνικὴν ἐπιστολήν» τοῦ πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐνθρόνισίν του, τὴν 8ην Ἰουνίου 1948, ἔγραφε: «Ἡ προσοχή μου, ἡ πιὸ μεγάλη καὶ πιὸ ἐντατικὴ, θὰ εἶναι νὰ διατηρήσωμεν καὶ νὰ σταθεροποιήσωμεν τὰς σχέσεις φιλίας καὶ συνεργασίας μεταξύ τῶ ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἁγίων Ἱεραρχῶν καὶ τῶν μακαριστῶν προκατόχων μας, συνεχίζοντες τὸ ἔργον των καὶ συμπληροῦντες τὰς θυσίας των, διὰ τὴν διάδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ἀληθείας... Ἐπιθυμοῦμεν, ὅπως ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία συνεχίσῃ νὰ βοηθῇ καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ, καθ' ἣν ἔχει ὑποχρέωσιν, εἰς τὴν ὀργάνωσιν, τὴν υπεράσπισιν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς οἰκουμενικότητος, ἡ ὁποία εἶναι πάντοτε ζῶσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ ὁποία ποτὲ δὲν ἐκάμφθη, ἀκόμη καὶ εἰς χρόνους πολὺ δυσκόλους»¹²⁰.

Στεναὶ σχέσεις ὑφίστανται μεταξύ τῆς Ο.Ρ.Ε. καὶ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτως, τὸ 1955, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπέστειλεν ἀντιπροσωπεῖαν Ἱεραρχῶν, ἀποτελουμένην ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων Ἀθηναγόραν καὶ τὸν ἐπίσκοπον Μελίτης Ἰάκωβον (νῦν Ἀμερικῆς), διὰ νὰ συμμετάσχῃ εἰς τοὺς ἑορτασμοὺς ἐπὶ τῇ 70ῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν πρώτων Ρουμάνων Ἀγίων.

Σημαντικώτατον βῆμα εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν σχέσεων τῆς Ο.Ρ.Ε. καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπετέλεσε καὶ ἡ πρόσφατος ἱστορικὴ ἐπίσκεψις τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου εἰς Βουκουρέστιον (16 - 20 Ὀκτωβρίου 1967). Ἡ Ρουμανικὴ Ἱεραρχία καὶ ὁ λαὸς ἐδέχθησαν μὲ εὐχάριστην αἰσθήματα ἀγάπης καὶ

σεβασμοῦ τὸν Προκαθήμενον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὁ Πατριάρχης Ἰουστινιανὸς ἀεξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον... ἐτόνισε τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἀποδίδει ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία εἰς τὰς διορθοδόξους σχέσεις καὶ προσέθεσεν, ὅτι σήμερον διαπιστοῦται γενικὴ ἔφεσις διὰ προσέγγισιν καὶ συνεργασίαν, αἱ ὁποῖαι ἐμψυχώνουν τὸν σύγχρονον χριστιανικὸν οἰκουμενισμόν»¹²¹. Κατὰ δὲ τὸ ἐπίσημον ἀνακοινωθέν, «ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ Ἐκκλησίαι θὰ συνεχίσουν νὰ συμπορεύωνται ἐν ἀγάπῃ»¹²².

Ἀδελφικὰς σχέσεις, ἐπίσης, διατηρεῖ ἡ Ο.Ρ.Ε. μὲ τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας. Οὕτως, τὸν Μάιον τοῦ 1958, ὁ Πατριάρχης Χριστοφόρος ἐπεσκέφθη τὴν Ρουμανίαν καὶ ἐγένετο τιμητικῶς δικτὸς ὑπὸ τοῦ Ρουμάνου Πατριάρχου, τῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ λαοῦ.

Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρος ὁ 3ος ἐπεσκέφθη δύο φορές τὴν Ρουμανίαν, τὸ 1951 καὶ τὸ 1954. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἀπενεμήθησαν τιμητικαὶ διακρίσεις τοῦ ἐνὸς Προκαθήμενου πρὸς τὸν ἄλλον. Οὕτως, ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας ἀπένειμε πρὸς τὸν Πατριάρχην Ρουμανίας τὴν τιμητικωτέραν διάκρισιν τοῦ Πατριαρχείου, τὸν «Σταυρὸν τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου», τὸ δὲ Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ Βουκουρεστίου ἀνεκήρυξε, τιμῆς ἕνεκεν, «Διδάκτορα τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας» τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας, διὰ τοὺς ἀγῶνάς του πρὸς υπεράσπισιν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν Ἑγγύς Ἀνατολήν.

Φιλικάς καὶ στενάς σχέσεις διατηρεῖ τὸ Ρουμανικὸν Πατριαρχεῖον μὲ τὴν Ρωσικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Τὸ 1948, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Ἰωβηλαίου τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, τὸ περιοδικὸν «Ὁρθοδοξία» τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας ἔγραφε: «Διὰ τοῦ στόματος τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, ἡ Ο.Ρ.Ε. ἀνανεώνει τὴν ἀκλόνητον ἀπόφασιν, ὅπως διατηρήσῃ καὶ ἐπεκτείνῃ τοὺς δεσμούς της μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, ἰδίως δὲ μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, συνεχίζουσα οὕτως τὴν ἐπὶ πλέον τῶν πέντε αἰῶνων ὑφισταμένην στενὴν ἀδελφικὴν μετ' αὐτῆς συνεργασίαν»¹²³.

Οὕτως, ὁ Ρῶσος Πατριάρχης Ἀλέξιος ἐπεσκέφθη δύο φορές τὴν Ρουμανίαν, τὸν Μάιον - Ἰούνιον τοῦ 1947 καὶ τὸν Μάιον - Ἰούνιον τοῦ 1962. Ὡσαύτως, τὸ θέρος τοῦ 1948, μία ρουμανικὴ ἀντιπροσωπεῖα, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Πατριάρχην Ἰουστινιανόν, μετέβη εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ συμμετέσχε εἰς τὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν τῆς Μόσχας, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 500ῆς ἐπετείας τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ρουμᾶνος Πατριάρχης εἶχε καὶ ἄλλας εὐκαιρίας ἐπισκέψεως εἰς τὴν Ρωσίαν, ὅπως π.χ. τὸν Μάιον τοῦ 1950, ὁπότε τοῦ ἀπενεμήθη τὸ Δίπλωμα τοῦ ἐπιτίμου μέλους τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας τὸν

121. Ἐφημ. «Ἐθνος» 18-10-1967.

122. Ἐφημ. «Ἐθνος» 22-10-1967.

123. Παρά «Ἐκκλησία», 1950 σ. 46.

119. Μνημ. ἄρθρον. «Ἀνάπλασις», Δεκέμβριος 1964 σ. 11.

120. L'Eglise Orthodoxe Romaine σ. 75-76.

Ἰούλιον τοῦ 1951, ὅποτε μετὰ τῶν Πατριαρχῶν Ρωσίας, Γεωργίας καὶ Βουλγαρίας ἀπηύθυναν νέον μήνυμα πρὸς τὴν χριστιανωσύνην διὰ τὴν υπεράσπισιν τῆς εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον· τὸν Αὐγούστον τοῦ 1955, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τοῦ Ἁγίου Σεργίου τοῦ Ραντονέζ καὶ τὸν Μάϊον τοῦ 1948, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 40ῆς ἐπετείου τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχείου τῆς Ρωσίας.

Ὁ Ρουμᾶνος Πατριάρχης ἐπισκέφθη ὡσαύτως δύο φορές τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Γεωργίας.

Ἐπισκέψεις ἀντηλλάγησαν ἐπίσης μεταξύ τῶν Προκαθημένων τῶν Ἐκκλησιῶν Ρουμανίας καὶ Σερβίας. Οὕτως, ὁ Σέρβος Πατριάρχης Βικέντιος ἐπισκέφθη τὴν Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1956, ἀναπέδωκε δὲ τὴν ἐπίσκεψιν ὁ Πατριάρχης Ἰουστινιανὸς τὸν Ἰούνιον τοῦ 1957, ἐπικεφαλῆς μεγάλης ἀντιπροσωπείας Ἱεραρχῶν.

Ὅπως ἰδιαιτέρας σχέσεις ὅμως διατηρεῖ τὸ Ρουμανικὸν Πατριαρχεῖον μετὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας. Οὕτως, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ τὸ 1948, ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἀπέστειλεν ἀντιπροσωπείαν εἰς Βουκουρέστιον, μετὰ ἐπικεφαλῆς τὸν Μητροπολίτην Πλοβντίβ Κύριλλον (νῦν Πατριάρχην), κατὰ δὲ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Πατριαρχείου τῆς Βουλγαρίας, τὸν Μάϊον τοῦ 1953, ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία συμμετέσχε δι' ἀντιπροσωπείας ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Ἰουστινιανόν. Ρουμᾶνοι καθηγηταὶ τῶν Θεολογικῶν Ἰνστιτούτων Βουκουρεστίου καὶ Σιμπίου ἔδωσαν σειράν διαλέξεων εἰς τὴν «Πνευματικὴν Ἀκαδημίαν» τῆς Σόφιας, ἀλλὰ καὶ καθηγηταὶ τῆς Ἀκαδημίας αὐτῆς μετέβησαν εἰς Ρουμανίαν καὶ ἔδωσαν διαλέξεις εἰς τὰ Ρουμανικὰ Θεολογικὰ Ἰνστιτούτα.

Ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία διατηρεῖ σχέσεις καὶ μετὰ τὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας Ἀλβανίας, Πολωνίας καὶ Τσεχοσλοβακίας.

Εἰς τὴν σύμφιξιν τῶν δεσμῶν τῆς Ο.Ρ.Ε. μετὰ τὰς ἄλλας ὁμοδόξους Ἐκκλησίας συνετέλεσε καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ ὑποτρόφων σπουδαστῶν. Οὕτω, κατόπιν ὑποτροφίας τοῦ Ρουμανικοῦ Πατριαρχείου, ἠμπόρεσαν νὰ κάμουν θεολογικὰς σπουδὰς εἰς τὸ Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον Βουκουρεστίου σπουδασταὶ προσερχόμενοι ἐκ τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῆς Φιλλανδικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Βουλγαρικῆς. Ὁσαύτως, Ρουμᾶνοι σπουδασταὶ ἐστάλησαν διὰ σπουδὰς εἰς τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Μόσχας καὶ τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν «Ὁ Ἅγιος Κλήμης τῆς Ὀχρίδος» τῆς Σόφιας.

Ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία μετέσχεν εἰς τὰς ἐργασίας τῶν Πανορθόδοξων Διασκέψεων, τῶν συνελθουσῶν εἰς Ρόδον, μετὰ ἐκλεκτὴν ἀντιπροσωπείαν, ἐπικεφαλῆς τῆς ὁποίας εὐρίσκειτο ὁ διαπρεπὴς Μητροπολίτης Μαλδαυίας καὶ Σουτσεάβας Ἰουστίνος.

Ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν μακρυνὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῶν Κάτω Ἰνδιῶν ἠθέλησε τὸ Πατριαρχεῖον Ρουμανίας νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν καὶ νὰ ἀνταλλάξῃ ἐπισκέψεις. Οὕτω, τὸ 1958 ἀπέστειλεν ἀντιπρόσωπόν του εἰς Κοττογαμά, ἐνθα ἡ ἔδρα τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ὁ ὁποῖος προσεκόμισε δῶρα πρὸς τὸν Προκα-

θήμενον καὶ συνεζήτησε μετ' αὐτοῦ τὰ τῆς μελλοντικῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον αὐτὴν Ἐκκλησίαν.¹²⁴

Μετὰ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν διατηρεῖ ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία ἀγαθωτάτας σχέσεις. Οὕτω, κατὰ τὸ 1961 «ὁ Πατριάρχης Ἰουστινιανὸς ἐπληροφῶρει τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Π.Σ.Ε., ὅτι ἐδέχθη μετὰ μεγάλης χαρᾶς τὴν πρόσκλησίν του νὰ στείλῃ παρατηρητὰς εἰς τὴν Γ' Συνέλευσιν τοῦ Π.Σ.Ε., ἡ ὁποία ἐπρόκειτο νὰ συνέλθῃ τὸν Νοέμβριον τοῦ ἔτους αὐτοῦ εἰς Νέον Δελχί. Ὁ Πατριάρχης προσέθετεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας, καίτοι μὴ οὔσα μέλος τοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ, τώρα δεικνύει μέγα ἐνδιαφέρον διὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνημεροῦτο ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως. Οὗτος ἐδήλωσεν ἐν συνεχείᾳ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία Ρουμανίας ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν πρὸ τῆς συστάσεως τοῦ Π.Σ.Ε., ἀποκτήσασα οὕτω μεγάλην πείραν τῶν οἰκουμενικῶν συναντήσεων. Κατὰ τὴν γνώμην του, τώρα ὑπάρχουν ἐξαιρετικαὶ δυνατότητες στενοτάτων ἐπαφῶν καὶ προσεγγίσεως μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ρουμανίας καὶ τοῦ Π.Σ.Ε.»¹²⁵

Πράγματι, ὡς συνέπεια τοῦ δημιουργηθέντος εὐνοϊκοῦ κλίματος μεταξύ Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας καὶ Π.Σ.Ε., ἦλθεν ἡ ἐπίσκεψις ἀντιπροσώπων τοῦ Π.Σ.Ε. εἰς τὴν Ρουμανίαν ἀπὸ 25 Ὀκτωβρίου ἕως 2 Νοεμβρίου τοῦ 1962. Οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοὶ ἦσαν ὁ Πρόεδρος τοῦ Π.Σ.Ε. κ. Franklin Clare Fray, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, ὡς εἰς τῶν ἐξ ἐπιτρόπων τοῦ ἐν λόγῳ Συμβουλίου, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς αὐτοῦ Visser't Hooft καὶ ὁ ἐπίσκοπος Αἰμιλιανός, ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῷ Οἰκουμενικῷ Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν. Οὗτοι ἦλθον εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας τῆς Ο.Ρ.Ε., καθὼς καὶ μετὰ τὰς ἐν Ρουμανίᾳ προτεσταντικὰς Ἐκκλησίας — μέλη τοῦ Π.Σ.Ε.¹²⁶

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Βουκουρεστίου Ν. Ποπέσκου, εἰς περισπούδαστον ἄρθρον του, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ὡς σύγχρονον πρόβλημα», δημοσιευθὲν εἰς τὴν «Ὁρθοδοξίαν» τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1956, ἐξέθεσε μετὰ σαφῆναιαν τὴν θέσιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπέναντι τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ἀντιδιαστέλλων τὴν στάσιν τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὴν τοῦ καθολικισμοῦ, ἔγραψεν: «Ἡ Ὁρθοδοξία βλέπει καὶ ἐκφράζει κατὰ τρόπον ἀντικειμενικόν, ἀφιλοκερδῆ, μετὰ τὸ ἰδικόν της εὐρύ, ἀνεκτικὸν καὶ ἀμυντικὸν πνεῦμα. Οὔτε ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ, οὔτε ἡ ὀρθόδοξος θεολογία ἔχουν ἐκτοξεύσει κατὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως κατηγορίας ἀνοικτείας ἢ ἀπαγορεύσεις, καὶ τοῦτο ὄχι ἀπὸ λόγους τακτικῆς ἢ στρατηγικῆς, ἀλλ' ἐκ πεποιθήσεως, ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις ἀντιπροσωπεύει μίαν θυμασίαν καὶ ἀπαραίτητον χριστιανικὴν πρωτοβουλίαν,

124. Ἴδε «Ἐκκλησίαν», 1958 σ. 155.

125. «Ἐκκλησίαν», 1951 σ. 195.

126. Ἴδε «Ἐκκλησίαν», 1962 σ. 522.

σημείον και ἀπαίτησιν τοῦ καιροῦ μας, ἡ ὁποία ἀξίζει τὴν κατανόησιν και τὴν στήριξιν ἀπὸ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας συνεργασίας»¹²⁷.

Μετὰ δὲ τὴν σύγκλησιν τοῦ Συνεδρίου τοῦ Π.Σ.Ε. εἰς Ἐβναστον, τὸ αὐτὸ περιοδικὸν «Ὁρθοδοξία» ἐδημοσίευσεν «μῆνυμα» ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου τούτου, ὅπου γίνεται ἐμπεριστατωμένη και ἐποικοδομητικὴ κριτικὴ αὐτῶν¹²⁸.

Ἀγαθὰς σχέσεις θέλει νὰ διατηρῇ ἡ Ο.Ρ.Ε. και μὲ τὰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας.

Οὕτω, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, ἐπεσκέφθη τὸ 1965 τὴν Ρουμανίαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Καντέρμπουρου Δρ. Ράμσεϋ. Οὗτος ἐγονυπέτησεν παραπλεύρως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου εἰς ἓνα μικρὸν Ναὸν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Βουκουρέστιον και προσηυχῆθη μετ' αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος. Ἦτο πιθανῶς ἡ πρώτη φορὰ εἰς τὴν Ἱστορίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡγέται δύο διαφορετικῶν δογμάτων προσηυχῆθησαν ἐντὸς τοῦ ἰδίου Ναοῦ.

Ὁ Δρ. Ράμσεϋ ἀργότερον ἐδήλωσε τὰ ἐξῆς: «Ζῶμεν εἰς μίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ κίνημα διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἰσχυρόν. Ὁφείλομεν νὰ βοηθήσωμεν τὴν προσπάθειαν αὐτὴν δι' ὄλων τῶν δυνάμεων μας»¹²⁹.

Ἀλλὰ και θεολογικοὺς διαλόγους μεταξὺ ὀρθόδοξων και προτεσταντῶν ἐνεθάρρυνε τὸ Πατριαρχεῖον Ρουμανίας. Οὕτω, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, οἱ ἀρχηγοὶ ὄλων τῶν θρησκευτικῶν ὁμολογιῶν τῆς Ρουμανίας συνῆλθον, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου, εἰς σύσκεψιν εἰς Βουκουρέστιον, τὴν 19ην Δεκεμβρίου 1950 και συνεζήτησαν θέματα ἀφορῶντα εἰς τὰς μεταξὺ τῶν σχέσεις¹³⁰.

Ὡσαύτως, καθ' ἃ ἔγραφε τὸ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδομένον Δελτίον Πληροφοριῶν τοῦ Π.Σ.Ε., «ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Π.Σ.Ε. ἐπεσκέφθη προσφάτως τὴν Ρουμανίαν, πρὸς σύναψιν θεολογικῶν διαλόγων μετὰ τῶν καθηγητῶν και σπουδαστῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῆς χώρας. Ὁ σημαντικώτερος ἐκ τῶν διαλόγων τούτων διεξήχθη εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Ἰνστιτούτον τοῦ Βουκουρεστίου. Τοῦ διαλόγου τούτου, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ρουμανίας, μετέσχον οἱ καθηγηταὶ τοῦ Ἰνστιτούτου και ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Κλουζ Σιμπίου Προτεσταντικῆς Σχολῆς και τοῦ ἐν Σιμπίου Ὁρθοδόξου Ἰνστιτούτου.

127. «Orthodoxia», 1956 σ. 530-531.

128. Ἴδε Ion Goia: *Orthodoxie Roumaine et Mouvement Oecuménique*. Περιοδικὸν «Istina», 1957 σ. 61 κ.ἐξ.

129. Ἴδε «Ἐκκλησία», 1965 σ. 406.

130. Ἴδε «Irenikon», 1951 σ. 68.

Κυρίως ἐζητάσθησαν τὰ θέματα «Εὐχαριστία» και «Χριστὸς και κόσμος». Ἡ συνάντησις εἶχε προπαρασκευασθῆ ἐπιμελῶς ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων και Προτεσταντῶν Ρουμάνων θεολόγων διὰ κοινῆς συσκέψεως. Κατὰ τὴν συνάντησιν ἐξεδηλώθη ἡ ἐπιθυμία τῆς κοινῆς οἰκουμενικῆς ἐργασίας και ἐν τῷ μέλλοντι»¹³¹.

★

Προσεπαθήσαμεν νὰ παρουσιάσωμεν εἰκόνα τῆς ἐν Ρουμανίᾳ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περιορισμένων πάντοτε πληροφοριῶν, ποὺ δύναται κανεὶς νὰ ἔχη διὰ μίαν Ἐκκλησίαν τοῦ Παραπετάσματος. Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ ἀγωνίζεται. Παρὰ τὴν δεινὴν περιπέτειαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρέθη, λόγω τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἀθέου κομμουνισμοῦ, ἴσταται εἰς τοὺς πόδας τῆς. Καὶ ἔχι μόνον ἴσταται, ἀλλὰ και προχωρεῖ. Καὶ μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐπιτυγχάνει πολλά. Εἰς ὠρισμένους μάλιστα τομεῖς και θαυματουργεῖ. Δόξα τῷ πανσόφῳ Θεῷ, ὁ Ὅποιος γνωρίζει ἀπὸ τὸ μικρὸν νὰ ἐξάγῃ γλυκὺ και ἀπὸ τὴν κάμινον τῆς δοκιμασίας νὰ παρουσιάσῃ χρυσὸν ἀνόθευτον.

Κλείομεν τὴν ἔρευνάν μας μετὰ τὴν χαρακτηριστικὴν παρατήρησιν ποὺ κάμνει ὁ Δ.Ι. Doens εἰς τὸ τέλος τοῦ περισπουδάστου ἄρθρου του περὶ τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ μοναχισμοῦ:

«Μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εὐρίσκειται εἰς τὴν Ρουμανίαν ὑπὸ καθεστῶς και μίαν ἰδεολογίαν, διὰ τὴν ὁποίαν εἶναι ἀέπιστημονικῶς ἀποδεδειγμένον», ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ὑπῆρξε, και ἐπομένως πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν Χριστὸν εἶναι καθαρὸς μῦθος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἡ ἀνθρωπότης πρέπει νὰ ἀπελευθερωθῇ πάσῃ θυσίᾳ. Ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἔχει ἀντικατασταθῆ ἐκεῖ ἀπὸ τὴν ψευδοθρησκείαν τοῦ ἀνθρώπου και τῆς ὕλης.

Ἐν τούτοις, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἐκεῖ ἀκόμη ἄνδρες και γυναῖκες, οἱ ὁποῖοι ἀφιερῶνται ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Χριστὸν, διαβιῶντες ὑπὸ Μοναχικὸν κανονισμόν, τὸν ὁποῖον τοιοῦτον καθεστῶς δέχεται — παρὰ τὴν θέλησίν του ἢ ἴσως τελοῦν «ἐν ἀναμονῇ» — και οἱ ὁποῖοι προσεύχονται «δι' ἐκείνους ποὺ δὲν γνωρίζουν, δὲν θέλουν ἢ δὲν ἠμποροῦν νὰ προσευχηθοῦν, και εἰδικῶς δι' ἐκείνους ποὺ δὲν ἔχουν ποτὲ προσευχηθῆ, διότι εἶναι ἡ ἀποστολὴ των και εἶναι ἄνθρωποι τῆς προσευχῆς». Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ἀρχὴ και τέλος πάσης δημιουργίας, θὰ μένη πάντοτε ζῶν ἐν μέσῳ αὐτῶν»¹³².

(Τέλος)

ΣΟΛΩΝ Γ. ΝΙΝΙΚΑΣ

131. «Ἐκκλησία», 1964 σ. 343.

132. D. I. Doens. Ἐνθ' ἀνωτ. σ. 92.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐπιστημονικὴ Θεολογία, κατ' ἐξοχὴν δὲ οἱ Καθηγηταὶ τῆς Πατρολογίας ἐν ταῖς Θεολογικαῖς Σχολαῖς Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Ἐκπαιδευτικοί, Θεολόγοι τε καὶ Φιλολόγοι, χαιρετίζουν ἀσφαλῶς ἐν ἀγαλλιάσει τὴν ἱστορικὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, ὅπως ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἐκπαιδευτικοῦ ἔτους Κείμενα Πατέρων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας διδάσκονται εἰς πάσας τὰς τάξεις τοῦ γυμνασίου, παραλλήλως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Τὴν ἀνάγκην τῆς γνωριμίας τοῦ μαθητικοῦ κόσμου μετὰ τῆς Πατερικῆς Γραμματείας, πολλοὶ πάλαι τε καὶ νῦν διεκήρυσαν, καὶ μάλιστα Παιδαγωγοὶ κύριους, ὅποιοι οἱ Ἐξαρχόπουλος, Καλιάφας, Παλαιολόγος, Κοροντζῆς καὶ πλείστοι ἄλλοι, χωρὶς ν' ἀναφέρω τοὺς ἐπιστήμονας Θεολόγους ἢ ἔμπνευσμένους Ἱεράρχας. Ἡ κοινὴ εὐχὴ καὶ ὁ διάχυτος πόθος πάντων τῶν εὐφρονούντων καὶ ὀγιῶς σκεπτομένων λαμβάνει πλέον τὴν πραγμάτωσίν του διὰ τῆς μεγάλης ταύτης καὶ πράγματι ἱστορικῆς ἀποφάσεως.

Τὸ Ἀνώτατον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, προκειμένου νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν τὴν ληφθεῖσαν ἐν προκειμένῳ ἀπόφασιν, ἀσφαλῶς θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὀρισμένας ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐπιλογὴν τῶν Πατερικῶν Κειμένων καὶ τὸν σχολιασμόν αὐτῶν, ἀναλόγως τῆς ἰκανότητος προσλήψεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκάστης τάξεως γυμνασιακῆς. Ἐπίσης, ἀπαιτεῖται ἐξειδίκευσις τῶν μελλόντων νὰ διδάξωσι τὰ Πατερικὰ Κείμενα. Ταῦτα μόνον Θεολόγοι δύνανται νὰ διδάσκωσιν ἐν πνεύματι Πατερικῶ-ἀναπλαστικῶ καὶ οὐχὶ ξηρῶ ἱστορικο-φιλολογικῶ καὶ γραμματικῶ. Τέλος, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ, εἶναι ἀπαραίτητον ἡ διδασκαλία τῶν Πατερικῶν Κειμένων νὰ γίνεται ἰδιαίτεραν ὥραν καὶ οὐχὶ ἐν συναρτήσει πρὸς τὰ λοιπὰ μαθήματα τῶν Θρησκευτικῶν. Ἄλλον σκοπὸν ἐπιδιώκουσιν ἡ ἱερὰ Ἱστορία τῆς Π.Δ., ἡ ἱερὰ Ἱστορία τῆς Κ.Δ., ἡ Εἰσαγωγή καὶ Ἑρμηνεία τῆς Κ.Δ., ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, ἡ Κατήχησις καὶ ἡ Λειτουργικὴ κλπ. καὶ ἄλλον ἢ ἀνάπτυξις καὶ Ἑρμηνεία τῶν Κειμένων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ Πατερικὰ Κείμενα πρέπει νὰ ἐπιλεγῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ν' ἀποτελέσωσιν ζῶσαν καὶ καθαρὰν πηγὴν, ἐξ ἧς οἱ μαθηταὶ τῶν γυμνασίων, ἀπὸ τῆς Ἀ' ἐτι τάξεως, θὰ δύνανται νὰ μανθάνωσι καὶ νὰ ὠφελῶνται ποικιλοτρόπως. Πρὸ παντὸς ὅμως θὰ δύνανται, οἰκειούμενοι πρὸς τὸν Πατερικὸν λόγον καὶ τὴν Πατερικὴν σοφίαν, νὰ ζῶσιν τὸν κόσμον τῆς γνησίας ἐλληνορθοδόξου πί-

στεως, τῆς ὑψηλῆς καὶ εὐγενοῦς λογοτεχνίας, τοῦ θαυμαστοῦ νοήματος, τοῦ ὑποδειγματικοῦ βιώματος, τοῦ ὑψηλοῦ ἠθους καὶ τῆς ὀρθῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας καὶ εὐγενείας, ὡς καὶ τοῦ ἀνωτέρου ἠθους καὶ τοῦ ἀληθοῦς προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Τὴν ἀρετῆθὰ διδαχθῶσιν ἐκ τοῦ βίου τῶν ἁγίων μορφῶν τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μέγα ἀγαθὸν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου θὰ κρῖνωσιν ἐκ τῆς σχέσεως ἐκάστου ἀτόμου πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Θὰ διδαχθῶσιν διὰ τῶν Πατερικῶν Κειμένων τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, ὡς συνεχὲς στάδιον δράσεως καὶ ἐργασίας τῆς ἀρετῆς, ὑπὸ τὰς ποικίλας αὐτῆς μορφάς καὶ ἐφαρμογάς. Θὰ διδαχθῶσιν τὰς ὑψίστας χριστιανικὰς ἀρετάς, τὴν Πίστιν, τὴν Ἐλπίδα καὶ τὴν Ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας. Θὰ διδαχθῶσιν τὴν ἰσοστάσιον ἐκτίμησιν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων, ἀνευ τῆς ἰσοροποῦ ἐκδηλώσεως τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ σταθῇ ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Ἐλευθερίας. Θὰ διδαχθῶσιν τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν Πατρίδα, ὡς τὴν θεματοφύλακα τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων τῆς ἱστορικῆς μας Φυλῆς ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν αἰώνων τῆς Φυλῆς τῶν Ἑλλήνων, ἣτις ἐδημιούργησε τὸν κλασσικὸν Πολιτισμὸν καὶ διέδωσε τὸν Χριστιανισμόν εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης.

Ἀλλὰ διὰ νὰ δυναθῶσιν οἱ νεαροὶ μαθηταὶ νὰ ἐγκύβουν εἰς τὰ ἱερὰ Πατερικὰ Κείμενα καὶ ν' ἀντλήσωσιν τὰ τόσον ὑψηλὰ καὶ ποικίλα διδάγματα, πρέπει καὶ οἱ διδάσκαλοι τούτων νὰ προετοιμασθῶν καταλλήλως καὶ ἡ Ἐπιλογή τῶν Πατερικῶν Κειμένων μετὰ τῶν σχετικῶν Εἰσαγωγῶν καὶ Σχολίων νὰ προέρχεται ἀπὸ δοκίμους Θεολόγους. Καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων λίαν ὠφέλιμος καὶ προπαιδευτικὴ θὰ ἦτο ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἀπλή οἰκειώσις τῶν μικρῶν μαθητῶν πρὸς τὰ Πατερικὰ Κείμενα, λογοτεχνικῶς ἀπλᾶ καὶ ὁπωσοῦν νοητά, διὰ τὴν προετοιμασίαν τῶν μαθητῶν πρὸς εὐμενῆ ἀποδοχὴν τοῦ Πατερικοῦ λόγου κατὰ τὴν περαιτέρω ἐκπαιδευτικὴν των μόρφωσιν, ὅπως ἀκριβῶς γίνεται καὶ μετὰ τὰ κλασσικὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων.

Ἡ καλὴ ἀρχὴ ἐγένετο καὶ εἶναι ἄξιοι παντὸς ἐπαίνου οἱ εισηγηταὶ τῆς ὥραίας ταύτης ἀποφάσεως. Σὺν τῷ χρόνῳ, ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ μέτρου, ἀσφαλῶς θὰ συμπληρῶνται ἐκ τῆς πείρας τὰ μέτρα τῆς παιδαγωγικῆς μεθόδου τῆς διδακτικῆς δεοντολογίας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει ἡ διδασκαλία τῶν ἱερῶν Κειμένων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἔτους.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 14 τ.μ. ἐμνήσθη τῆς συμπληρώσεως ἔτους ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον Ἀθηνῶν ἀναρρήσεως τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, διὰ τοῦ ἀκαταπρηκτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐνδιαφέροντος καὶ τοῦ νυχθημέρου μόχθου του, συνετελέσθη ἤδη ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀξιόλογον ἀνακαινιστικὸν ἔργον. Ζωογόνοσ πνοή ἀναγεννήσεως πνέει ἀληθῶς εἰς πάντας τοὺς τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητος.

Ἡ ἐπ' ἀνδρωσὶς τῶν κενῶν Ἱ. Μητροπόλεων δι' ἀδιαβλήτων καὶ ἐκλεκτῶν κληρικῶν ἢ φροντὶς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διεκκλησιαστικῶν καὶ διορθοδόξων σχέσεων κατὰ τρόπον οὐ μόνον προβάλλοντα διεθνῶς τὴν Ἑλληνικὴν Ὀρθοδοξίαν, ἀλλὰ καὶ περιφρουροῦντα τὸ γόητρον αὐτῆς ἢ φροντὶς διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἐφημεριακοῦ μας κλήρου καὶ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ἤδη ὀριστικὴν λύσιν τοῦ μισθολογικοῦ του προβλήματος ἢ μέριμνα διὰ τὴν ποιοτικὴν βελτίωσιν τοῦ ἔργου τοῦ θ. κηρύγματος, τῆς ἰ. ἐξομολογήσεως καὶ πασῶν τῶν πτυχῶν τοῦ πνευματικοῦ ἔργου ἢ ἰδρυσὶς τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας ἢ ἀναζωπύρωσις τοῦ θεσμοῦ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου ἢ λήψις μέτρων διὰ τὸν προσανατολισμὸν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας ἢ ἀνακαινίσις καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ προνοιακοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τρόπον περιφρουροῦντα τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν βοηθουμένων ὁ καταρτισμὸς εἰδικῶν συσκέψεων καὶ ἐπιτροπῶν πρὸς ἀνόρθωσιν καὶ ἐξυγίανσιν ποικίλων ἐκφάνσεων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου ἢ ἐπ' ἀνδρωσὶς τῶν ἡρετικῶν θέσεων ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ καὶ τοῖς λοιποῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Ὄργανοις, καὶ πρὸ πάντων ἢ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου προσωπικῆ παρακολούθησις καὶ ἐμφύχωσις πασῶν τῶν λεπτομερειῶν τῆς ὅλης ἀνακαινιστικῆς προσπάθειας εἶναι πτυχαὶ τινες τοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἀρχιερατείας Αὐτοῦ συνετελεσθέντος ἔργου.

Μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι τάχιστα ἢ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία θὰ λάμπη καὶ θὰ ἀκτινοβολήσῃ εἰς ὅλοκληρον τὸν κόσμον, πάντες οἱ Ἕλληνες εὐχονται διαπύρωσ, ὅπως κοιλίως ὁ Θεὸς δωρήται εἰς τὸν Μακαριωτάτον ἔτη πολλὰ καὶ θαλερὰν ὑγίειαν πρὸς συνέχισιν καὶ ὀλοκληρώσιν τοῦ ἔργου, ὅπερ ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἱστορικὴ ἀπόφασις.

Ἐπὶ τῇ ἰστορικῇ ἢ κατὰ τὴν διάρκειαν συνεδρίας τῆς Ἱ. Συνόδου ἀνακοινωθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Ἐργασκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ἀπόφασις, "καθ' ἣν ἢ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις, ἀνταποκρινομένη εἰς εἰσ-

ήγησιν καὶ παράκλησιν θερμὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ εἰς ἀναγνώρισιν τῶν πολυτίμων ὑπηρεσιῶν τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου πρὸς τὸ Ἔθνος πάλαι τε καὶ ἐπ' ἐσχάτων, ἀπεφάσισε τὴν ἔνταξιν τούτου εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων.

Ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἐν τῇ προσφωνήσει του πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης «ἐπιλύεται ἐν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησε τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ ἕνα καὶ ἡμισὺν σχεδὸν αἰῶνα καὶ διὰ τοῦ ὁποῖου τὴν ἐπίλωιν συνεχῶς αὐτὴ ἐξελιπάρει τὰς κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεις».

Ἡ δοθεῖσα λύσις «θὰ βοηθήσῃ σημαντικῶς εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ μεμορφωμένου καὶ ἀρτίως κατηρτισμένου, ἠθικῶς δὲ καὶ πνευματικῶς ὑψηλὰ ἰσταμένου Κλήρου καὶ ἐπομένως θὰ συμβάλῃ ἐμμέσως καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀναδημιουργίαν συμπατοσ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἢ προσέλευσις μορφωμένων στελεχῶν εἰς τὸν ἱερὸν ἐφημεριακὸν κλῆρον καθίσταται ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐνκολωτέρα... Ὁ κληρικὸς, ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, θὰ δύναται νὰ ἀφοσιωθῇ ἀπερίσπαστος εἰς τὸ πνευματικὸν ἔργον του, χωρὶς νὰ εἶναι ἠναγκασμένος νὰ διαθέτῃ τὸν χρόνον του πρὸς βιοπορισμὸν καὶ χωρὶς νὰ ἀγωνιᾷ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς διατροφῆς καὶ τῆς μορφώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν παιδιῶν του».

Ἀποτελοῦν τὴν συνισταμένην.

Αἰ ἐν ἄλλῃ σελίδι τοῦ παρόντος φύλλου τῆς Ἐκκλησίας δημοσιευόμεναι ἐπιστολαί, αἵτινες ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τοῦ Πάσχα ἀντηλλάγησαν μεταξὺ τῆς Α. Ἀγιότητοσ τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Στ' καὶ τῆς Α. Μακαριότητοσ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδοσ κ. Ἱερωνόμου, ἀποτελοῦν ἱστορικὸν σταθμὸν ὑψίστης σημασίας διὰ τὰς σχέσεις τῶν δύο πρεσβυγενῶν καὶ ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐφ' ὅσον πρῶτην φορὰν δι' Ἐορτίων Γραμμάτων ἢ Α. Ἀγιότητοσ ὁ Πάπας, ὡσ Ἀρχηγὸς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, κοινωεὶ ἐν πνεύματι συναδελφότητοσ μετὰ τῆς ἡμετέρας Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐκδήλωσις ἀμοιβαίας τυπικῆς φιλοφρονήσεωσ, ἀλλ' ἀποτελοῦν τὴν συνισταμένην τῶν ὀλονὲν καὶ περισσότερον ζωηρῶν καθισταμένων ψυχικῶν σκισημάτων τῶν Χριστιανῶν πασῶν τῶν Ὀμολογιῶν, οἵτινες διακαῶς ποθοῦν τὴν δημιουργίαν τῶν προδοθέσεων πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς πλήρουσ μεταξὺ αὐτῶν κοινωίας.

Ὁ πόθοσ οὗτοσ θὰ πραγματοποιηθῇ, ὅπως τονίζει ὁ Μακαριώτατοσ, μόνον ὅταν ἢ Νίκη τοῦ Ἀναστάτοσ Κυρίου πληρώσῃ τὰς καρδίαι «διὰ τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, αἵτινες δύνανται νὰ οδηγήσων τὴν θνητὴν ἡμῶν ὑπαρξιν πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνησ καὶ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ».

Συνέδριον Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ ἀνατολικῆς Λειτουργικῆς.

Εἰς τὴν παρὰ τὴν Ρώμην ἱστορικὴν μονὴν τῆς Κρυπτοφέρρης συνήλθε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρελθόντος δεκαπενθημέρου συνέδριον μελετῶν Βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ ἀνατολικῆς Λειτουργικῆς.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συνεδρίου τούτου, τοῦ ὁποίου μετέσχον ξένοι καὶ Ἕλληνες, κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ βυζαντινολόγοι, μουσικολόγοι καὶ λειτουργιολόγοι, ἠκούσθησαν λίαν ἐνδιαφέρονται ἐπιστημονικὰ καὶ ἀνακοινώσεις, πολλαὶ τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν ἀληθῆς ὕμνος πρὸς τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ τεθησαυρισμένην λειτουργικὴν καὶ μουσικὴν παράδοσιν.

Χαίρομεν, διότι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ λατινικῇ Δύσει ὁλονὴν καὶ περισσώτερον καὶ μετὰ συνεχῶς ἀξαναμένου θάρρους οὐ μόνον ἐξάιρεται ἡ παράδοσις αὕτη, ἀλλὰ καὶ σόντονοι καταβάλλονται προσπάθειαι πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς αὐτὴν καὶ ἔμπρακτον ἀξιοποίησιν τῶν ἀνεκτιμῆτων θησαυρῶν τῆς.

Ἐγγαμοὶ διάκονοι

ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Μετὰ χαρᾶς ὁ Ὁρθόδοξος κόσμος παρακολουθεῖ πολλὰς ἐκδηλώσεις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, μαρτυρούσας διάθεσιν ἐπιστροφῆς πρὸς παλαίохριστιανικοὺς θεσμούς, σωζομένους ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Μία τῶν ἐκδηλώσεων τούτων εἶναι ἡ εἰς ἐφαρμογὴν σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ ἀποκατάστασις ἐν πολλαῖς ρωμαιοκαθολικαῖς χώραις τοῦ θεσμοῦ τῶν διακόνων, οἵτινες εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἔγγαμοι ἢ ἄγγοι. Οὕτως οἱ πρώτοι ἔγγαμοι διάκονοι ἐχειροτονήθησαν ἤδη ἐν Κολωνίᾳ, Ὡσαύτως ἢ Γαλλίᾳ, αἱ Η.Π.Α. καὶ ἰδιαιτέρως αἱ χώραι τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς προετοιμάζουν τοὺς πρώτους μονίμους διακόνους, πολλοὶ τῶν ὁποίων θὰ εἶναι ἔγγαμοι.

Εὐχόμεθα, ὅπως σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου αἱ ἐκδηλώσεις ἐπιστροφῆς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τῆς ἀρχαίας ἡνωμένης Ἐκκλησίας καταστοῦν περισσώτεραι καὶ οὐσιαστικώτεραι, ἵνα οὕτω μειοῦνται βαθμιαίως καὶ τὰ διαιροῦντα τὰς Ἐκκλησίας σημεῖα.

Θὰ ἦσαν καταστρεπτικά.

Ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καθηγητῆς τῆς Χειρουργικῆς κ. Γεώργιος Ἰ. Καμπάσης ἐν δημοσίῳ ἀριθμῷ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐγκληματικότης τῶν νέων - γάμος», τονίζει ἀξιεπαίνως, ὅτι ἐὰν ἐπεκράτει τὸ ἰδεώδες τοῦ ἐλευθέρου ἔρωτος καὶ τῆς ἐλευθέρου συμβιώσεως τῶν δύο φύλων, τὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν κοινωνίαν θὰ ἦσαν καταστρεπτικά.

Χαρακτηριστικῶς ὁ κ. καθηγητῆς σημειοῖ τὰ ἐξῆς: «Ἐν γένει ἡ κοινωνία θὰ συνίστατο ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐκ μελῶν διεπομένων ὑπὸ καθαρῶς ἐγωϊστικῶν ἐνστικτῶν καὶ ἀτομιστικῶν διαθέσεων, αἱ ὁποῖαι οὐδόλως θὰ συνέβαλλον εἰς τὴν ὑπαρξιν μιᾶς καλῶς ἐννοουμένης κοινωνίας, ἡ πρόοδος τῆς ὁποίας ἐδράζεται ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς συνεργασίας, ἀλληλεγγύης καὶ ἀλληλοβοηθείας μετὰ βίαν τὴν οἰκογένειαν. Νομίζομεν δέ, ὅτι ἡ μεταπολεμικὴ ἀύξηση τῆς ἐγκληματικότητος τῶν ἀνηλίκων καὶ γενικῶς αἱ ἐξωφρενικαὶ πράξεις τῆς μεταπολεμικῆς νεολαίας μετὰ ἐκλυοῦν τῶν ἡθῶν, χρῆσιν ναρκωτικῶν κ.λ.π. ὀφείλονται εἰς τὴν χαλάρωσιν τῶν δεσμῶν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, μὴ ὑπαρχούσης δηλαδὴ οἰκογενείας».

Πέραν τούτων, διὰ τὸν Χριστιανισμόν καὶ τὴν ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, ἡ σεξουαλικὴ ἐλευθερία καταδικάζεται ὡς θανάσιμον ἁμάρτημα. Μόνον δ' ὁ γάμος ἐπενυλοεῖται ὡς μέγα καὶ ἱερώτατον μυστήριον καὶ ὡς ἡ φυσικὴ σύνδεσις ἄρρενος καὶ θήλειος, πληροῦσα οὕτω πολλαπλῶς τοὺς τε φυσικοὺς νόμους καὶ τὴν θεῖαν βούλησιν καὶ πρόνοιαν.

Παρακλίνουσι τοῦ σκοποῦ των.

Ὁρθῶς θρησκευτικῆ ἐφημερὶς παρετήρησεν, ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ σχολικοῦ ἔτους γινόμενων ἡμερησίων ἢ πολυήμερων σχολικῶν ἐκδρομῶν οὐδόλως πληροῦν τοὺς ὅρους τῆς δεοντολογίας, ἥτις δέον νὰ διέπῃ τὰς ἐκδρομὰς ταύτας, τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς εἶναι κυρίως μορφωτικὸς.

Μάλιστα τινὲς τῶν ἐκδρομῶν τούτων παρεκκλίνουσι, κατὰ κωνὴν ὁμολογίαν, τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ κατὰ τρόπον ἀπαράδεκτον καὶ «καταντοῦν ἀσύντακτοι καὶ ἀπειθαρχοὶ ὁμάδες φωνασκοῦντων καὶ εἰς πολλὰς ἀσχημίας ἐκτρεπομένων μαθητῶν, ὑπὸ τὰ ὄμματα πολλῶν τῶν διδασκόντων». Τοιαῦται ἐκδρομαὶ «εἶναι πολὺ ἐπιβλαβεῖς διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τὸ γόητρον τῶν σχολείων».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, οἱ ἀρμόδιοι παράγοντες τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας πρέπει ἔνθεν μὲν νὰ ἐκπονήσῃ ἕνα γενικῶς ἰσχύοντα κανονισμόν τῶν σχολικῶν ἐκδρομῶν, ἐτέρωθεν δὲ νὰ ἐπιβάλλουσι κυρώσεις εἰς τοὺς ἐκπαιδευτικούς ἐκείνους, οἵτινες δεικνύουσι ἀμέλειαν ἢ ἀδιαφορίαν διὰ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανονισμοῦ τούτου.

Συγκινητικὴ ἐπιστολὴ

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Ν. Πλαγίων Πολυγύρου ἀπέστειλαν τὴν 14 Ἀπριλίου ἔ. ἔτους πρὸς τὸν Μακαριώτατον συγκινητικὴν ἐπιστολὴν, εἰς τὴν ὁποίαν λέγουσι, ὅτι τὸ Μήνυμα αὐτοῦ «Γιὰ ἕνα Πάσχα Ἀγάπης», τὸ ὁποῖον τοὺς ἀνέπτυσεν ὁ καλὸς τῶν διδασκάλων, «βρήκε βαθειὰ ἀπήχησις στὴς μικρὰς καρδιὰς μας καὶ μετὰ ἀκράτητον ἐνθουσιασμό δώσαμε στὸν ταμίαν τῆς τάξεώς μας ὅ,τι εἶχε τὸ φτωχικὸν βαλάντιο τοῦ καθενὸς μας. Σὰς στέλνομεν μιὰ ἐπιταγὴ ἀπὸ 240

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίερά Σύνοδος

Ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν Κοπτῶν κ. Κύριλλος, ἀγγέλλων δι' ἐγγράφου αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν ἑορτασμὸν τῶν 1900 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου καὶ τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ ἐν Καίρῳ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, προσκαλεῖ καὶ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν νὰ μετάσχη τοῦ ἑορτασμοῦ.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ Αὐτῆς ὅπως καταστήσῃ ἐπι ἀγαθώτερας τὰς ἀνάκαθεν ὑφισταμένους ἀγαθὰς σχέσεις τῆς μετὰ τῆς ἀρχαιοτάτης κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας τῶν Κοπτῶν, εὐχαρίστως ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν φιλάδελφον τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου πρόσκλησιν καὶ ἀπεφάσισε κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 30 Ἀπριλίου 1968 τὴν συμμετοχὴν τῆς εἰς τὸν ἑορτασμὸν ἀπὸ 25-28 Ἰουνίου ἐ.ε.

Ἐν συνεχείᾳ, λαβοῦσα γνῶσιν ἐγγράφου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης (Γεν. Ἐπι. Ναυτικοῦ) περὶ τῶν ἐκδηλώσεων τῆς Ναυτικῆς Ἑβδομάδος, ἀπεφάσισεν ὅπως δι' Ἐγκυκλίου τῆς συστήσῃ τὰ δέοντα εἰς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 3 Μαΐου 1968 ἔκαμεν ἀποδεκτὴν τὴν διὰ λόγους ὑγείας ὑποβληθεῖσαν παραίτησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης κ. Ἰακώβου, ὁ δὲ Μακαριώτατος ὤρισε Τοποτηρητὴν τοῦ κηρέυσαντος θρόνου τὸν ἄξιον Σεβ. Μητροπολίτην Τρικκης καὶ Σταγῶν κ. Διονύσιον.

Κατὰ τὴν ἰδίαν συνεδρίαν ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔλαβε γνῶσιν καὶ τῆς ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλήψεως καὶ προφυλακίσεως τῶν συντασσόντων καὶ κυκλοφορούντων ἐν τε τῷ Ἐσωτερικῷ καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ συκοφαντικῶν κατ' Αὐτῆς λιβέλλων, καὶ τῆς παραπομπῆς των εἰς τὸ ἀρμόδιον Δικαστήριον. Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκεται καὶ ὁ Μητροπολίτης πρῶην Δράμας Φίλιππος.

Τὸ παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἰδρυθὲν Γραφεῖον Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς θὰ ὀργανώσῃ, ἐγκρίσει τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἀπὸ τῆς 2ας ἕως τῆς 9ης Ἰουνίου ἐ.ε. τὸς «Ἑβδομάδα Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς», συνισταμένην εἰς διαλέξεις, εἰδικὰς ἐκπομπὰς ἀπὸ ραδιοφῶνου καὶ τηλεοράσεως, ἐκθέσεις κλπ. πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως γίνωνται γνωστὰ αἱ προοπτικαὶ καὶ τὰ προβλήματα τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς.

δραχμῆς, τόσα μπορέσαμε καὶ μαζέψαμε, καὶ Σὰς παρακαλοῦμε νὰ τὰ διαθέσετε ὅπου Ἐσεῖς νομίζετε καλύτερα».

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἀπήντησε μὲ πολλὴν χαρὰν καὶ συγκίνησιν εἰς τὴν ὡραίαν ἐπιστολὴν τῶν μαθητῶν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Ν. Πλαγίων. Ἴδου μερικὰ σημεῖα τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Μακαριωτάτου:

«Τὰ εὐγενῆ σας αἰσθήματα καὶ ἡ θυσία εἰς τὴν ὁποίαν τόσον προθύμως ὑπεβλήθητε, ἀποστέλλοντες διὰ τὸ «Δέμα τῆς Ἀγάπης» τὸ περιεχόμενον τοῦ πτωχοῦ μαθητικοῦ ταμείου σας, ἀσφαλῶς σὰς φέρνει πρωταθλητὰς εἰς τὸν εὐγενῆ αὐτὸν διαγωνισμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ τόσα ἄλλα παιδιὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐπαρχιῶν ἔλαβον μέρος.

Σὰς συγχάριον θερμότητά διὰ τὰ εὐγενῆ χριστιανικὰ σας αἰσθήματα καὶ σὰς εὐχομαι ἀπὸ καρδίας νὰ ἐρχεσθε πάντοτε νικηταὶ εἰς τὸν στίβον τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος διαβιβάζει τὰ εἰλικρινῆ του συγχαρητήρια καὶ εἰς τὸν καλὸν τῶν διδασκαλῶν, ὁ ὁποῖος μὲ τόσην στοργὴν τοὺς διαπαιδαγωγεῖ καὶ τοὺς καθοδηγεῖ εἰς τὸν δρόμον τοῦ καλοῦ.

Ίερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 28ης Ἀπριλίου μέχρι τῆς 10ης Μαΐου ἐ.ε. ἔτους:

Ἐτέλεσε τὴν 12 Μαΐου τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις ἱερὸν Ναὸν τῆς Ρωσικῆς Παροικίας, τὴν δὲ 1 Μαΐου εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν ὠμίλησε περὶ ἐργασίας.

Τὴν 5 Μαΐου μνημόσυνον τοῦ Χαλεπᾶ εἰς τὸ Ἀ' Νεκροταφεῖον Ἀθηνῶν.

Προήδρευσε τὴν 30 Ἀπριλίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

Τὴν 2 Μαΐου τῆς εἰδικῆς πανηγυρικῆς συνεδρίας τῆς Ἱεράς Συνόδου.

Τὴν 3 Μαΐου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Τὴν 6 Μαΐου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἀσύλου Ἁγίου Ἀνδρέου.

Τὴν 7 Μαΐου τῶν συνεδριῶν τοῦ Κασιματείου Ἰδρυματος καὶ τοῦ Γηροκομείου Πειραιῶς.

Παρέστη τὴν 29 Ἀπριλίου εἰς τὴν δοθεῖσαν δεξίωσιν ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ἀντιβασιλέως, ἀντιστρατήγου κ. Γεωργίου Ζωϊτάκη.

Τὴν 30 Ἀπριλίου εἰς τὴν τελετὴν τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ἀντιβασιλέως ἐπιδόσεως τῶν διπλωμάτων εἰς τοὺς ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς ὑπαστυνόμων.

Τὴν 5 Μαΐου εἰς τὰ ἐγκαινία τῆς Φοιτητικῆς Ἑστίας.

Τὴν 6 Μαΐου εἰς τὴν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ γενομένην συγκέντρωσιν τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν Κατηχ. Σχολείων.

Ὡμίλησε τὴν 2 Μαΐου κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν μαθημάτων τοῦ Φροντιστηρίου ἐξομολόγων.

Ἐδέχθη τὴν 1 Μαΐου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Λαρίσης κ. Ἰακώβον, τὸν ταξίαρχον κ. Δοντᾶν καὶ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου.

Τὴν 4 Μαΐου τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ ΟΔΕΠ κ. Στεφανίδην.

Τὴν 6 Μαΐου τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ καὶ Νικαίας κ. Γεώργιον, τὸν Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπον τῶν Ἀρμενίων κ. Αἰβαζιάν καὶ τὸν καθηγητὴν κ. Παῦλον Εὐδοκίμωφ.

Τὴν 7 Μαΐου τὸν Ἐξοχωτάτον Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν κ. Πιπινέλην.

Τὴν 8 Μαΐου τὸν Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπον πρῶην Αὐστραλίας κ. Ἰεζεκιήλ καὶ τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κ. Ἱερόθεον.

Τὴν 9 Μαΐου τὸν ταξίαρχον κ. Βελιαντίνην, τὸν ἀνακριτὴν κ. Καραχάλιον καὶ τὸν δικηγόρον κ. Δ. Σταμάτην.

Τὴν 10 Μαΐου τὸν Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπον Θαλασσιῶν κ. Ἀθηναγόραν, τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεώργιον, πρῶην Λαρίσης κ. Ἰακώβον καὶ Νέας Πελαγονίας κ. Νικόλαον, τὸν Θεόδωρον Ξύδην, τὸν ἱατρον κ. Ἰ. Ἀ. Ἀσιπώτην, τὸν πανοσφ. ἀρχιμ. Ἰ. Ἀλεξίου καὶ τὸν Τμηματάρχη τῶν Ὑπουργείων Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Κωνστ. Ἀθανασιάδην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Εἰς τὴν ἐν Ζαγκόρσκ Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν Μόσχας ἐφιλοξενήθησαν ὑπὸ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας 35 θεολόγοι, κοινωνιολόγοι καὶ οἰκονομολόγοι ἐκ τῶν πέντε ἡπείρων, οἱ ὅποιοι ὠρίσθησαν ὑπὸ τῆς Γραμματείας Πιστεως καὶ Τάξεως καὶ τοῦ Τμήματος «Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ ἑπτὰ παρατηρηταὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι ὠρίσθησαν ὑπὸ τῆς παπικῆς ἐπιτροπῆς «Δικαιοσύνη καὶ Εἰρήνη».

Κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν συνετάχθησαν πέντε ὑπομνήματα ἐν ὄψει τῆς Δ' Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. εἰς Οὐψάλαν τῆς Σουηδίας, τὰ ὅποια εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν χριστιανικὴν κοινωνικὴν ἠθικὴν, τὴν σημασίαν τῆς ἐπαναστάσεως, τὴν σπουδαιότητα τῆς τεχνολογίας καὶ τὴν εὐθύνην τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ διεθνή ζωὴν.

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ἐδέχθη τὰ μέλη τῆς συσκέψεως καὶ παρέθεσε δεῖπνον πρὸς τιμὴν τῶν εἰς τὸ ἐν Ζαγκόρσκ ἐνδιατιμὰ του.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τὸ ὄρι ληφθὲν τεύχος ἀριθ. 9 - 10 τοῦ 1967 τοῦ περιοδικοῦ «Biserica Ortodoxa Romana», ἐπισήμου ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας, δημοσιεῖται μεταξὺ ἄλλων τὰ ἀνταλλαγέντα Εἰρηνικά Γράμματα μεταξὺ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανού, μακρὰν περιγραφὴν τῆς εἰς Ρουμανίαν ἐπισκέψεως τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα (σελ. 848 - 914) καὶ ἐπιστημονικὰ ἄθρα: Mircea Sfichi, Ἡ πλεονεξία - ἐμπόδιον εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον. - Μητροπολίτου Tit Simedrea, Ποῦ καὶ πότε προήλθεν ὁ μῦθος περὶ τῆς κανονικῆς ἐξαρτήσεως τῶν μητροπολιτικῶν ἐδρῶν τῶν ρουμανικῶν χωρῶν ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος. - Epifanie Norocel, Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ καὶ πνευματικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα. - Καθηγητοῦ At. Porra, Ὁ ρυθμὸς τῶν ξυλινῶν ἐκκλησιῶν τῆς Τρανσυλβανίας. - Καθηγητοῦ P. Vintilescu, Ἡ βυζαντινὴ ἀρχιτεκτονικὴ εἰς τὰς ἡγεμονίας τῆς Ρουμανίας. - V. Cosma, Ρουμανικὰ ἱστορικὰ σημεῖωματα περὶ τῆς ἐρμηνείας τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς (ἀπὸ ΙΔ' - ΙΗ' αἰῶνος). Ἐκ τῶν δημοσιευμένων βιβλιοκρισιῶν ἀξιολογούμετος τυγχάνει ἡ ὑπὸ τοῦ G. Popescu βιβλιοκρισία τῆς μελέτης «Etudes de Paléographie musicale byzantine» τοῦ γνωστοῦ Ρουμάνου μουσικολόγου Petrescu.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Πλήθην κόσμου καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι παρέστησαν εἰς τὴν ἐπιβλητικὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου Ρωμαιοκαθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ν. Ὑόρκης Τζάιμς Κούκ. Εἰς τὴν τελετὴν παρέστη καὶ ὁ πρόεδρος Τζόνσον.

- Ὁ Πάπας Παῦλος Στ' δι' ἐκτάκτου μηνύματός του ἐκάλεσε πάντας νὰ προσευχηθοῦν, ὅπως ἐκ στυγεράς δολοφονίας τοῦ Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

- Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος μηνὸς Ἀπριλίου ἤρχισεν ἡ ἐκδοσις τοῦ «Ρωμαίου Παρατηρητοῦ», δημοσιογραφικοῦ ὄργανου τοῦ Βατικανοῦ, εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

- Τὸ μέγα βραβεῖον τῆς ρωμαιοκαθολικῆς φιλολογίας ἀπενεμήθη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος εἰς τὸν Ἰησοῦτιν Π. Ντέ Λυμπάκ τόσοσον διὰ τὸ τελευταῖον ἔργον του «Εἰκόνες ἀπὸ τῶν ἄββαν Μουσανέν», ὅσον καὶ διὰ τὸ ὅλον ἔργον του.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἐπὶ τῆ πρώτῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ ἀναπτύξεως τῶν λαῶν παπικῆς ἐγκυκλίου ἐξεδόθη εἰς Ρώμην τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως παγκοσμίου συνεδρίου, τὸ ὅποιον συνήλθεν ἐν Βατικανῷ ἀπὸ 21ης μέχρι 27ης Ἀπριλίου. Τοῦτο ὀργανώθη ὑπὸ τῆς παπικῆς ἐπιτροπῆς «Δικαιοσύνη καὶ Εἰρήνη» καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, εἶναι δὲ τὸ πρῶτον μέγα βῆμα συνεργασίας τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸν τομέα τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ Γεώργιος Ντοῦνε, γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐρευνῶν τοῦ Π.Σ.Ε., ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς: «Τὸ εἰς Βηρυτὸν συνέδριον εἶναι ἰδιαίτερος σπουδαῖον, διότι διὰ πρώτην φορὰν ἡ Ὁρθόδοξος, ἡ Προτεσταντικὴ καὶ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἐνώνουν τὰς δυνάμεις τῶν εἰς μίαν παγκόσμιον ἐκστρατεῖαν, ὅπως ἡ ἀνθρωπότης συνειδητοποιήσῃ τὴν αὐξανομένην ἄβυσσον, ἡ ὅποια χωρίζει τοὺς πλουσίους ἀπὸ τῶν πτωχῶν, καὶ ὅπως οἱ Χριστιανοὶ λάβουν συνειδησιν τῶν ἐν προκειμένῳ ἠθικῶν εὐθυνῶν καὶ ὑποχρεώσεων τῶν. Ἐλπίζομεν δὲ, ὅτι ταυτοχρόνως θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν πρόοδον πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἐνότητα καὶ πρὸς τὴν ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τῆς ἀναπτύξεως τῶν λαῶν».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀργολίδος

Προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Τιμ. Προδρόμου Ἀργουε, 2) Ἀγ. Νικολάου Ἀγ. Νικολάου, 3) Κοιμ. Θεοτόκου Ἀλέας, 4) Κοιμ. Θεοτόκου Ἀρείας, 5) Ἀγ. Γεωργίου Γιαννουλεῖων, 6) Ἀγ. Νικολάου Ἡραίου, 7) Ἀγ. Γεωργίου Ἡρας, 8) Τιμ. Προδρόμου Καρυῆς, 9) Ἀγ. Γεωργίου Νεοχωρίου καὶ 10) Ἀγ. Δημητρίου Σχοινοχωρίου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, κληθῶμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τοῦ Α.Ν. 2200/1940 (ἄρθρα 46, 47 καὶ 48) «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν», ὡς ἐτροποποιήθησαν καὶ διὰ νεωτέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 30ῆ Ἀπριλίου 1968

† Ὁ Ἀργολίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ ἐφημεριῶν», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πληρωσιν κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Κηφισίᾳ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, κληθῶμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ τῶν Ἱ. Κανόνων ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νεομεινόμενα πιστοποιητικὰ.

Ἐν Κηφισίᾳ τῆ 3ῆ Μαΐου 1968

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρων 46 καὶ 47, παρ. 1 καὶ 2 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν», κληθῶμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν κάτωθι ἐνοριῶν καὶ Ἱδρυ-

μάτων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης υποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων : 1) Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος, 2) Ἁγίου Πάντων, 3) Ἁγίου Ἐλευθερίου Ντεπῶ, 4) Προφήτου Ἡλιοῦ, 5) Κοιμ. Θεοτόκου Σαράντα Ἐκκλησιῶν, 6) Ἁγίου Ἀθανασίου Ἐγγαντίας, 7) Ἁγίου Δημητρίου Συκεῶν, 8) Ἁγίου Σπυρίδωνος Τριανδρίας, 9) Ἁγίας Πρασκουῆς Νέας Κρήνης, 10) Ἁγίου Ἀθανασίου Ν. Μαγνησίας, 11) Κοιμ. Θεοτόκου Ἐπανωμῆς, 12) Ἁγίου Στεφάνου Ἐξοχῆς, 13) Ἁγίου Ἀντωνίου Ψυχιατρείου, 14) Παπαφείου Ὀρφανοτροφείου καὶ 15) Ἱπποκρατείου Νοσοκομείου.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 2 Μαΐου 1968

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» Ἀναγκαστικοῦ Νόμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν Μαρωνιά Σητείας Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι Ἐφημέριοι τοῦ ὡς ἄνω Ἱεροῦ Ναοῦ.

Ἐν Ἱεραπέτρα τῇ 30ῇ Ἀπριλίου 1968

† Ὁ Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας ΦΙΛΟΘΕΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χρησεύσης τῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Πιταίου, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Διατάξεων, ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμῖα τῇ 27ῇ Ἀπριλίου 1968

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Πατρῶν

Κλητήριον Ἐπίκριμα

Πρὸς

τὸν Ἀρχιμανδρίτην Χρυσόστομον Καλογερέαν
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 19ῇ Ἰουνίου ἡμέρα Τετάρτη καὶ ὥρα 9 π.μ. ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁδὸς Φιλοθέης 19, ὅπως δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι.

Προσπεδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἀν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καὶ ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἑρήμην, συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 122 τοῦ Νόμου 5383/32 «περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτοῦ διαδικασίας».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8ῃ Μαΐου 1968

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

† Ὁ Πατρῶν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Λαζαρίδης

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης **ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κων. Γ. Μπάνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου,
Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ νέον Σύνταγμα.

Ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐόρτια Γράμματα.

Αἰσία λύσις τοῦ μισθολογικοῦ ζητήματος τοῦ
ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἱερωνύμου, Ὀμιλία
κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν καθεδρικὸν Ναὸν
Ἀθηνῶν (τῇ 1ῃ Μαΐου 1968).

Μητροπολίτου Σεργίων καὶ Κοζάνης Διονυ-
σίου, Λογύδιον ἐπικήδειον εἰς τὸν ἀειμνηστον Μη-
τροπολίτην Ἐδέσσης καὶ Πιέλλης Διονύσιον.

Μητροπολίτου Κυθήρων Μελετίου, Ἡ Αἰθιο-
πικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Λεωνίδου Καραπιπέρη, Καθηγητοῦ τῆς Φυσικο-
μαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐ-
πιστήμονες καὶ Προσευχή.

Σόλωνος Γ. Νινίκα, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν σύγ-
χρονον Ρουμανίαν.

Κων. Γ. Μπάνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου,
Κείμενα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας εἰς ὅλας τὰς
τάξεις τῶν Γυμνασίων.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΓΡΟΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Λένορμαν 185—Ἀθῆναι—Τηλ. 530.318

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης

Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι